

Opetusministeriö

Undervisningsministeriet

Liikunta

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2008

Opetusministeriön julkaisuja 2010:8

Liikuntatoimi tilastojen valossa

- Perustilastot vuodelta 2008

Opetusministeriön julkaisuja 2010:8

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto /
Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen
PL / PB 29, 00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
<http://www.minedu.fi>
<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Erja Kankala
Kansikuva / Omslagsbild: Zsolt Nyulaszi, www.rodeo.fi

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet 2010

ISBN 978-952-485-847-2 (nid./hft.)
ISBN 978-952-485-848-9 (PDF)
ISSN 1458-8110 (painettu/print)
ISSN 1797-9501 (PDF/Online)

Opetusministeriön julkaisuja / Undervisningsministeriets publikationer 2010:8

Sisältö

Lukijalle	5
Luettelo taulukoista ja kuvioista	6
1 Veikkausvoittovarot	9
2 Valtion liikuntamäärärahat	11
2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys 1998–2007	12
2.2 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2008	14
2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2009	14
3 Kuntien liikuntatoimi	18
3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen ja harkinnanvaraiset valtionavustukset	19
3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous	21
3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin	21
4 Liikuntapaikkarakentaminen	24
4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet	25
4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta	28
5 Liikunnan koulutuskeskukset	29
5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	29
5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	32
5.3 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät	35
6 Liikunnan kansalaistoiminta	40
6.1 Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset	41
6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2008	48
6.3 Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2008	62
7 Liikuntatiede	65
7.1 Valtionavustukset liikuntatieteellisen tutkimukseen	67
7.2 Liikuntatieteelliset yhteisöt	69
8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta	72
8.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö	72
8.2 Yhteistyö Euroopan Unionissa	73
8.3 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille ja muille kongresseille	74
8.4 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille, kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin ja hallinnollisiin kuluihin	74

9	Huippu-urheilu	76
9.1	Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	77
10	Antidopingtoiminta	80
10.1	Valtionavustukset antidopingtoimintaan	80
10.2	Järjestäytyneen urheilun ulkopuolinen doping	82
11	Terveyttä edistävä liikunta	83
12	Lasten ja nuorten liikunta	86
13	Erityisliikunta	88
	Lähteet	91

Lukijalle

Liikuntatoimi tilastojen valossa 2008 -julkaisuun on koottu opetusministeriön liikuntayksikön toimialaan kuuluvia perustilastoja vuodelta 2008. Käsiteltäviä asiakokonaisuuksia ovat mm. veikkausvoittovarot, valtion tuki urheiluun ja liikuntakasvatustyöhön, kuntien liikuntatoimi, liikuntapaikkarakentaminen, valtakunnalliset ja alueelliset liikunnan koulutuskeskukset, valtakunnalliset liikuntajärjestöt sekä liikunnan palvelujärjestöt, liikuntatiede ja liikunta-alan kansainvälinen toiminta. Lisäksi mukaan on otettu tarkastelualueina mm. huippu-urheilu, sisältäen urheilijoiden ja valmentajien apurahat ja antidopingtyön. Kuntatietoja on pyritty lisäksi listaamaan aiempaa havainnollisemmin. Esitetyt tiedot ovat määräraha-, kustannus- ja suoritettietoja, jotka esitetään pääasiassa taulukkomuodossa. Monia tilastoja on havainnollistettu myös kuvioin, joita tekstiosuudet täydentävät.

Lähdeviittaukset on merkitty tekstin lisäksi taulukoiden ja kuvioiden yhteyteen. Julkaisun tiedoista tilastot ennen vuotta 2008 ovat peräisin aiemmin ilmestyneestä Liikuntatoimi tilastojen valossa -julkaisusta. Korjauksia lukuihin on tehty ainoastaan havaittujen virheiden yhteydessä. Luvut ovat saattaneet muuttua myös indeksikorjausten seurauksena.

Tilastojulkaisun määräraha- ja kustannustiedot on yhdenmukaistettu taulukoissa mainituin Tilastokeskuksesta saaduina indekseina, joista käytetyimmät ovat julkisten menojen hintaindeksi ja rakennuskustannusindeksi.

Julkaisun teksteissä tavoitteena on ollut kirjata mahdollisimman tarkasti taulukoissa mahdollisesti esiintyvät epäselvyydet. Tekstit avaavat lukijalle julkaisun tekijän tekemiä valintoja. Julkaisussa on kuitenkin pyritty jatkuvuuteen, jotta vertailu aikaisempiin vuosiin olisi mahdollinen. Kehitys ei ole kuitenkaan mahdollinen ilman muutosta.

Tilastojulkaisun on laatinut liikuntatieteiden yo Kerkko Huhtanen syksyn 2009 aikana. Työn koordinoijana on toiminut ylitarkastaja Timo Oravainen. Tilastojulkaisusta saa tarvittaessa tarkempia aineistoja opetusministeriön liikuntayksiköstä. Otamme mielellämme vastaan myös julkaisua koskevia kehitys- ja parannusehdotuksia.

Helsingissä joulukuun 8. päivänä 2009

Timo Oravainen
ylitarkastaja
Opetusministeriö

Luettelo taulukoista ja kuvioista

1 Veikkausvoittovarot

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista 1999–2008 (milj. €), indeksikorjaamaton
Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys veikkausvoittovaroista 1999–2008

2 Valtion liikuntamäärärahat

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys 1999–2008 (€), indeksikorjattu JMHI 1995=100

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat 1999–2008 (milj. €), indeksikorjattu JMHI 1995=100

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys 1999–2008 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen 1999–2008 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2008

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2009

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2008

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2009

3 Kuntien liikuntatoimi

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit 1999–2008 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuus kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2007

Taulukko 9. Kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakautuminen vuosina 2000–2007, indeksikorjaamaton

Taulukko 10. Kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakautuminen vuosina 2000–2007, indeksikorjaamaton

Taulukko 11. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavin kuntaryhmittäin vuosina 1998–2007 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 1995=100

Taulukko 12. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden nettokustannukset kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2000–2007 (€/asukas), indeksikorjaamaton

4 Liikuntapaikkarakentaminen

Kuvio 6. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2007

Taulukko 13. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty valtionavustukset vuosina 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100

Kuvio 7. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 1999–2008, indeksikorjattu RKI 1995=100 ja JMHI 1995=100

Taulukko 14. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset lääneittäin vuosina 2006–2008 (1000 €), indeksikorjaamaton

Taulukko 15. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2006–2008

Taulukko 16. Kustannusarvioltaan yli 700 000 € liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatyytit vuosina 2000–2008 (lkm)

Taulukko 17. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämis-hankkeisiin myönnetty valtionavustukset teemoittain vuonna 2008.

5 Liikunnan koulutuskeskukset

- Taulukko 18. Valtionosuus valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksiin ja opiskelija-vuorokaudet vuosina 1999–2008
- Kuvio 8. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 1999–2008
- Taulukko 19. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt rakentamis-avustukset vuosina 1999–2008, indeksikorjattu RKI 1995=100
- Taulukko 20. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt kehittämis-avustukset vuosina 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100
- Kuvio 9. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamis- ja kehittämisavustusten kehitys vuosina 1999–2008, indeksikorjattu RKI 1995=100 ja JMHI 1995=100
- Taulukko 21. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelija-vuorokaudet vuonna 2008
- Kuvio 10. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 1999–2008
- Taulukko 23. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2008
- Taulukko 24. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2008
- Taulukko 25. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2008
- Taulukko 26. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin 2008
- Kuvio 11. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2008.
- Kuvio 12. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2008.

6 Liikunnan kansalaistoiminta

- Taulukko 27. Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset 1999–2008 (€), indeksikorjattu JMHI 1995=100 (ei sisällä SLU:n ja Olympiakomitean avustuksia)
- Taulukko 28. Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset järjestöryhmittäin vuosina 2007–2008, indeksikorjaamaton
- Kuvio 13. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin 2007
- Taulukko 29. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 1999–2008 (lkm)
- Taulukko 30. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot
- Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu ja SUH
- Taulukko 31. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt
- Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt
- Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt
- Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt
- Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt
- Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot
- Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot
- Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot
- Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot
- Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt
- Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt
- Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu, SUH

- Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt 56
- Taulukko 42. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt
- Taulukko 43. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt
- Taulukko 43. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt
- Taulukko 44. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä 2008.
- Taulukko 45. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2008.
- Taulukko 46. Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2008.

7 Liikuntatiede

- Kuvio 14. Liikuntatieteisiin ja tiedonvälitykseen myönnetty valtionavustukset vuonna 2008.
- Kuvio 15. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnetty avustukset vuosina 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100
- Taulukko 47. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetty valtionavustukset teemoittain vuonna 2008
- Taulukko 48. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuonna 2008
- Kuvio 16. Avustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien määrät vuosina 2000–2008
- Taulukko 49. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2008
- Kuvio 17. Liikuntalääketeieteellisille yhteisöille osoitettujen valtionavustusten kehitys vuosina 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

- Kuvio 18. EU- ja monenkeskisen yhteistyön kehitys vuosina 1999–2008
- Taulukko 50. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin 2003–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100
- Taulukko 51. Harkinnanvaraiset valtionavustukset liikuntajärjestöjen ja -yhteisöiden kansainväliseen toimintaan, hallintokuluihin sekä kansainvälisten liikuntajärjestöjen puheenjohtajuudesta aiheutuviin menoihin vuosina 2003–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100.

9 Huippu-urheilu

- Taulukko 52. Opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät valtionavustukset vuosina 1999–2008 (€), indeksikorjattu JMHI 1995=100
- Kuvio 19. Huippu-urheilun valtionavustusten kehitys 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100
- Kuvio 20. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2008.

10 Antidopingtoiminta

- Taulukko 53. Antidopingtoimintaan myönnetty määrärahat vuosina 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100
- Kuvio 21. Antidopingtoimintaan* myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

11 Terveysttä edistävä liikunta

- Kuvio 22. Terveysttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnetty määrärahat 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100
- Taulukko 54. Kunnossa Kaiken Ikää -projektin hankkeet vuonna 2008.
- Taulukko 55. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet hakijoittain vuonna 2008.
- Taulukko 56. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet teemoittain vuonna 2008.

12 Lasten ja nuorten liikunta

- Kuvio 23. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnetty avustukset vuosina 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

13 Erityisliikunta

- Kuvio 24. Erityisliikunnan kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100
- Taulukko 57. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2003–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

1 Veikkausvoittovarot

Suomalaisen kulttuurin tuesta merkittävä osa rahoitetaan Veikkaus Oy:n tuotoista kertyvillä veikkausvoittovaroilla. Valtion talousarvion kautta veikkausvoittovarot jaetaan opetusministeriön toimialalle tieteeseen, taiteeseen, liikuntaan ja nuorisotyöhön. Vuonna 2008 opetusministeriö jakoi veikkausvoittovaroja yhteensä 407,6 miljoonaa euroa.

Urheilu ja liikuntakasvatus ovat alkuperäiset veikkausvoittovarojen edunsaajat vuodelta 1940. Vuonna 1956 veikkausvoittovarojen käyttöä määrittävän asetuksen muutoksella säädettiin urheilun ja liikuntakasvatuksen osuudeksi 60 % varoista sekä jäljelle jäävät 40 % jaettavaksi tieteeseen, taiteeseen ja nuorisotyöhön. Vuonna 1982 annetulla asetuksella raha-arpa- ja veikkauspeliä ylijäämän käyttämisestä (725/1982) urheilun ja liikuntakasvatuksen osuudeksi määriteltiin 36,6 %. Asetusta muutettiin vielä vuonna 1992, jolloin poistettiin säännökset koko urheilun ja liikuntakasvatuksen prosenttiosuudesta. Tämän seurauksena liikunnan osuus veikkausvoittovaroista pieneni vähitellen ollen vuonna 2001 enää noin 21 %.

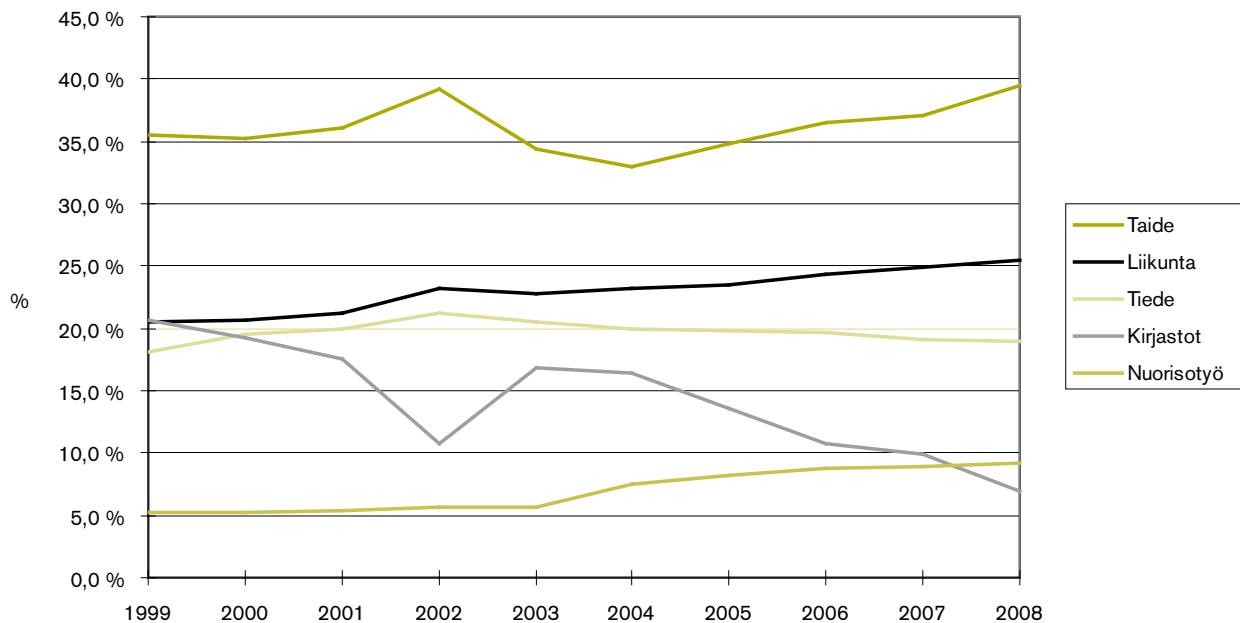
Vuonna 2002 voimaan astui arpajaislaki (1047/2001), joka sisältää keskeiset säännökset arpajaisien toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisien tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen valvonnasta. Arpajaislain säätämi-

sen yhteydessä säädettiin myös laki raha-arpajaisien sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä (1054/2001). Tämän nk. jakosuhdelain mukaan veikkaus- ja vedonlyöntipelien sekä raha-arpajaisien tuotot käytetään urheilun, liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön tukemiseen: 25 % urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, 9 % nuorisotyön edistämiseen, 17,5 % tieteen edistämiseen ja 38,5 % taiteen edistämiseen. Lisäksi jäljelle jäävä 10 % jaetaan samoille edunsaajille vuosittain valtion talousarviossa tarkemmin päätettävällä tavalla. Näiden prosenttiosuuksien noudattamiseen on siirrytty asteittain vuodesta 2003 alkaen.

Vuonna 2008 liikunnan osuus veikkausvoittovaroista oli 25,5 %. Edellisestä vuodesta osuus kasvoi 0,6 %. Taiteen osuus vuoden 2008 veikkausvoittovaroista oli 39,5 %, tieteen 18,9 % ja nuorisotyön 9,2 %. Edunsaajille vuosina 1999–2008 jaetut määrärahat veikkausvoittovaroista esitetään taulukossa 1 ja edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys kuviossa 1.

Vuosi	Kirjastot	Tiede	Taide	Liikunta	Nuorisotyö	Yhteensä
1999	76,3	67,0	131,4	76,0	19,4	370,1
2000	73,8	74,5	134,9	79,0	19,9	382,1
2001	67,1	75,9	137,4	80,7	20,3	381,4
2002	38,9	76,2	140,9	83,3	20,3	359,6
2003	62,0	75,8	126,7	83,9	20,7	369,1
2004	62,3	75,7	125,2	88,1	28,5	379,8
2005	51,9	75,7	133,4	89,9	31,6	382,6
2006	43,4	79,5	147,0	97,8	35,2	402,8
2007	40,0	76,6	148,8	100,1	36,0	401,5
2008	28,2	77,0	161,0	104,0	37,4	407,6

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista 1999–2008 (milj. €), indeksikorjaamaton

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen prosenttiosuukien kehitys veikkausvoittovaroista 1999–2008

Vuodesta 1996 lähtien veikkausvoittovaroista on rahoitettu myös kunnallista kirjastotoimea, jonka valtionosuus rahoitettiin aiemmin suoraan yleisistä budjettivaroista. Vuonna 2008 kirjastojen osuus veikkausvoittovaroista oli 6,9 %. Jakosuhtelain mukaan veikkausvoittovaroja ei kuitenkaan enää vuoden 2009 jälkeen käytetä kunnallisen kirjastotoimen tukemiseen. Vuosina 2003–2009 noudatetaan siirtymäaikaa, jonka aikana kirjastojen osuus vähitellen pienenee laissa erikseen määriteltyjen vuosittaisten prosenttiosuukien mukaisesti.

Lähteitä:

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori. Saatavilla: <http://www.netra.fi>.
 Valtion tilinpäätöskertomukset. Valtiovarainministeriö. Saatavilla: <http://tilinpaatoskertomus.vm.fi>.
 Opetusministeriö. Linjaukset ja rahoitus. Veikkausvoittovarat. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoytus/veikkausvoittovarat/?lang=fi.
 Arpajaislaki 23.11.2001/1047. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011047>.
 Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipielien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011054>.

2 Valtion liikuntamäärärahat

Valtion liikuntamäärärahat osoitetaan veikkaus- ja raha-arpajaispeliin voittovaroista sekä valtion budjettivaroista. Vuonna 2008 valtion liikuntamäärärahat olivat yhteensä 106,7 miljoonaa euroa, joista pääosan muodostivat veikkausvoittovarat. Määrärahoista 2,8 miljoonaa euroa katettiin budjettivaroilla, jotka kohdistettiin liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksiin. Taulukossa 2 esitetään valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 1999–2008 ja taulukossa 3 liikuntamäärärahoihin käytetyt budjettivarat vuosina 1999–2008.

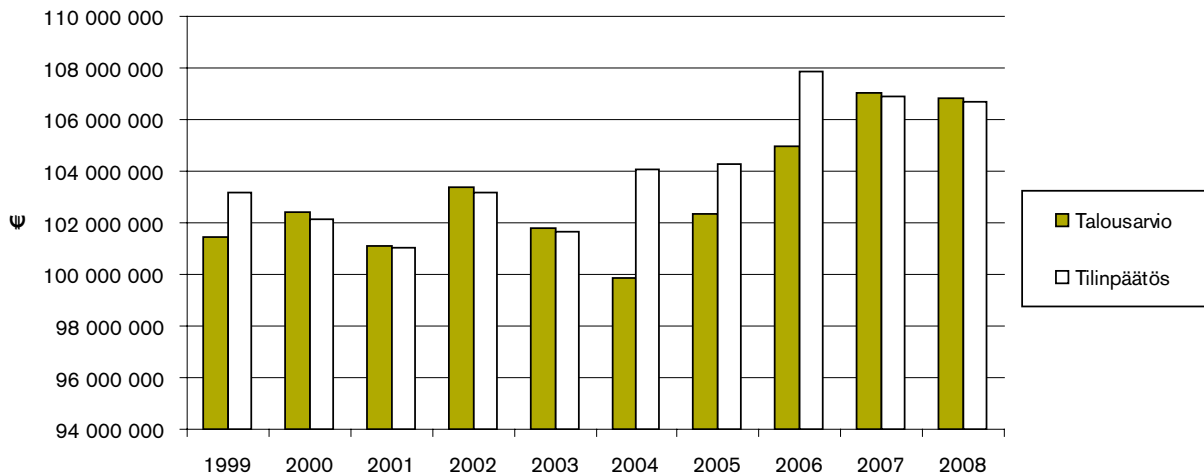
Vuosi	Talousarvio	Tilinpäätös	Indeksi-korjatut määrärahat
1999	77 002 992	78 277 783	103 151 097
2000	80 089 072	79 894 392	102 131 543
2001	81 691 062	81 621 752	101 041 853
2002	84 559 000	84 374 309	103 181 072
2003	85 857 000	85 745 351	101 682 880
2004	86 389 000	90 043 195	104 066 315
2005	91 291 000	93 007 237	104 244 995
2006	96 385 000	99 062 492	107 859 547
2007	101 550 000	101 441 297	106 900 022
2008	106 818 000	106 703 530	106 703 530

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys 1999–2008 (€), indeksikorjattu JMHI 1995=100

Tässä luvussa esitetyt tiedot valtion liikuntamäärärahoista perustuvat valtion talousarvio- ja tilinpäätöstietoihin. Tilinpäätöstiedoissa huomioidaan talousarviomäärärahojen lisäksi mahdolliset lisätalousarvioissa myönnetty määrärahat sekä säästövaroista irrotetut määrärahat. Vuosien 1999–2007 määrärahat on muutettu vuoden 2008 rahan arvoon julkisten menojen hintaindeksin 1995=100 mukaan. Valtion liikuntamäärärahojen indeksikorjattu kehitys vuosina 1999–2008 esitetään kuviossa 2.

Vuosi	Budjettivarat	Indeksikorjatut budjettivarat	Osuus liikuntamäärärahoista
1999	2,2	3,0	2,8 %
2000	0,9	1,1	1,1 %
2001	0,9	1,1	1,1 %
2002	1,0	1,3	1,2 %
2003	1,9	2,2	2,2 %
2004	1,9	2,2	2,1 %
2005	3,1	3,4	3,3 %
2006	1,3	1,4	1,3 %
2007	1,3	1,4	1,3 %
2008	2,8	2,8	2,6 %

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat 1999–2008 (milj. €), indeksikorjattu JMHI 1995=100

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys 1998–2007

Kuviossa 3 ja taulukossa 4 esitetään valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen sekä kehitys vuosina 1999–2008. Esitetyt luvut on indeksikorjattu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100, pois lukien liikuntapaikkarakentaminen ja liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustukset, joihin korjaukset on tehty käyttäen rakennuskustannusindeksiä 1995=100.

Liikuntajärjestöjen lukuihin sisältyvät liikuntajärjestöille myönnetty toiminta-avustukset, kehittämisavustukset sekä avustukset arvokilpailu- ja Euro Cup -matkoihin lukuun ottamatta Olympiakomitean toiminta-avustusta, joka on esitetty kuviossa 3 ja taulukossa 4 omana kohtanaan. Liikuntapaikkarakentamisen lukuihin taas sisältyvät liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin sekä liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen ja kehittämiseen myönnetty avustukset.

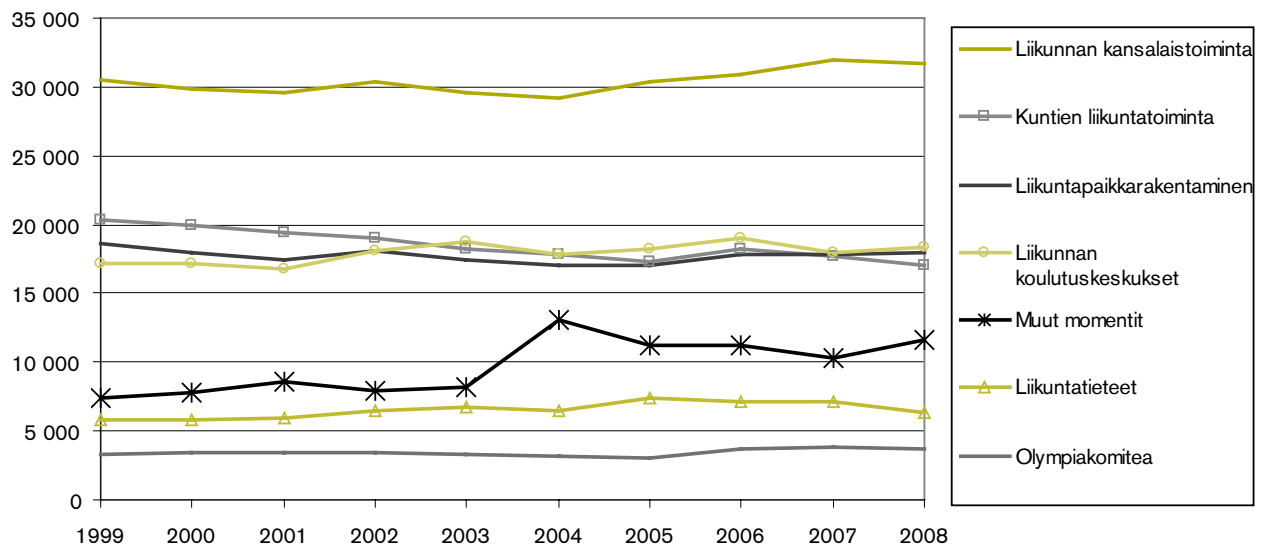
Liikunnan koulutuskeskusten osalta taulukkoon 4 on eritelty veikkausvoittovaroista alueellisille ja valtakunnallisille koulutuskeskuksille jaetut valtionosuudet vapaan sivistystyön koulutukseen sekä koulutuskeskusten saamat rakentamis- ja kehittämisavustukset. Samoin erittelyssä esitetään myös liikunnan koulutuskeskuksille valtion budjettivaroista jaettava valtionosuus.

Kuntien liikuntatoiminnan lukuihin sisältyvät veikkausvoittovaroista kunnille jaetut valtionosuudet.

Liikuntatieteiden osalta lukuihin sisältyvät liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin, Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettyjen avustusten lisäksi määrärahat liikunnan antidoping-toimintaan, Suomen Urheilumuseosäätiölle, Suomen Urheiluilmailuopistolle sekä Urheilijoiden ammainedistämissäätiölle.

Kohdan ”muut momentit” lukuihin kuviossa 3 ja taulukossa 4 sisältyvät liikunnan tunnustuspalkintoihin ja opetusministeriön käytettäväksi osoitettujen varojen ohella lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen, terveysliikunnan kehittämiseen, valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen, urheilijoiden apurahoihin ja valmentajien tukeen, kansainväliseen yhteistyöhön, kansainvälisiin kongresseihin, valtion liikuntaneuvostolle sekä läänien liikuntatoimelle liikuntalain ja tulossopimuksen toteuttamisesta aiheutuviin menoihin tarkoitetut määrärahat. Niin ikään kohtaan muut momentit on laskettu mukaan muut valtion liikuntamäärärahoista vuosittain erilaisiin käyttötarkoituksiin osoitetut avustukset, kuten vuodesta 2006 alkaen toteutetun joukkuepallouluprojektin ja vuosina 2006–2007 kunnille jaettujen sukupuolten tasa-arvotoiminnan tai monikulttuurisuuden edistämisen tunnustuspalkintojen määrärahat.

Huomattavat vuosikohtaiset muutokset kuvion 3 ja taulukon 4 kohdassa muut momentit liittyvät Olympiastadionin peruskorjaukseen myönnettyyn 4,2 miljoonan euron avustukseen vuonna 2004 sekä yleisurheilun MM-kisoihin ja niiden mediajärjestelyi-

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys 1999–2008 (1000 €, indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100)

Määrärahojen jakautuminen	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liikunnan kansalais-toiminta	30 494	29 880	29 562	30 380	29 605	29 192	30 335	30 908	31 997	31 710
Olympiakomitea	3 324	3 440	3 415	3 373	3 271	3 188	3 091	3 702	3 855	3 740
Liikuntapaikka-rakentaminen	18 601	18 026	17 473	18 082	17 444	17 010	17 047	17 779	17 789	17 969
Liikunnan koulutus-keskukset	17 154	17 226	16 795	18 107	18 723	17 782	18 182	19 070	17 896	18 303
-valtionosuus toimintaan*	10 715	12 438	12 836	13 813	12 606	12 461	12 900	13 490	13 251	12 569
-rakentamis-avustukset	2 662	2 883	2 187	2 541	3 398	2 634	2 181	3 377	2 478	2 381
-kehittämisen-avustukset	820	789	625	483	474	462	1 009	778	753	600
- valtionosuus budjettivaroista	2 957	1 116	1 148	1 271	2 245	2 225	2 093	1 424	1 414	2 753
Kuntien liikuntatoiminta	20 306	19 989	19 446	19 012	18 219	17 793	17 300	18 196	17 674	16 996
Liikuntatieteet	5 873	5 828	5 916	6 536	6 718	6 501	7 393	7 164	7 101	6 327
Muut momentit	7 415	7 785	8 534	7 899	8 162	13 064	11 249	11 271	10 298	11 659
Yhteensä	103 167	102 174	101 140	103 389	102 142	104 528	104 597	108 091	106 611	106 704
*Valtionosuus toimintaan sisältää myös valtionosuuden vuokra-arvon pääomakustannuksiin vuosina 1999-2003										

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen 1999–2008 (1000 €, indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100)

hin osoitettuun 1,9 miljoonan euron määrärahaan vuonna 2005. Liikuntatieteiden osalta määrärahojen vähentyminen vuosien 2007-2008 välillä on näennäistä, ja liittyy Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen 900 000 euron toiminta-avustuksen siirtämiseen huippu-urheilun kehittämisen momentin alle, kohtaan muut momentit.

2.2 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2008

Kuviossa 4 ja taulukossa 5 valtion vuoden 2008 liikuntamäärärahojen jakautuminen on esitetty valtion talousarvion tilijaottelun mukaisesti. Prosentuaalisesti eniten varoja on osoitettu liikunnan kansalaistoimintaan, jonka osuus liikuntamäärärahoista on lähes kolmasosa. Kuntien liikuntatoimintaan, liikuntapaikkarakentamiseen ja liikunnan koulutuskeskuksille on kuhunkin osoitettu liikuntamäärärahoista reilut 15 % kullekin. Liikunnan koulutukseen, tutkimukseen ja tiedonvälitykseen on puolestaan osoitettu 6,3 % määrärahoista muiden yksittäisten tilijaottelun momenttien osuuden jäädessä korkeintaan kolmeen prosenttiin.

2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2009

Valtion liikuntaan budjetoimat määrärahat vuodelle 2009 olivat 119 413 000 euroa, joista budjettivarojen osuus 3 331 000 euroa. Vuoden 2009 ensimmäisessä lisätalousarviossa liikunnalle kuitenkin myönnettiin 8 330 000 euron lisäys, jonka seurauksena valtion liikuntamäärärahat kasvoivat yhteensä 127 743 000 euroon. Kasvua vuoteen 2008 nähden muodostui noin 21 miljoonaa euroa. Lisätalousarviossa myönnetyt lisämäärärahat osoitettiin liikuntapaikkarakentamiseen. Kuviossa 5 ja taulukossa 6 esitetään liikuntamäärärahat vuodelle 2009 momenteittain valtion talousarvion tilijaottelua mukailten.

Suurin osuus valtion liikuntamäärärahoista vuonna 2009 kohdistuu liikunnan kansalaistoimintaan 40,9 miljoonalla eurolla. Momentti jakautuu lajiliittojen ja muiden liikuntajärjestöjen avustuksiin, seuratuon kehittämishojelman määrärahoihin sekä valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämisen määrärahoihin.

Liikunnan koulutuskeskuksille on osoitettu yhteensä 19,6 miljoonaa euroa, josta 3,3 miljoonaa euroa muodostuu valtion budjettivaroista myönnettävistä valtiosuuksista. Veikkausvoittovarojen osalta tämä määräraha jakautuu alueellisten ja valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan myönnettäviin valtiosuuksiin sekä liikunnan koulutuskeskusten kehittämisavustuksiin ja rakentamisavustuksiin. Kuviossa 5 ja taulukossa 6 valtion budjettivaroista liikunnan koulutuskeskuksille kohdistettavat määrärahat on sisällytetty asianomaiseen momenttiin.

Liikuntapaikkarakentamisen osuus valtion liikuntamäärärahoista on 19,9 miljoonaa euroa. Tähän momenttiin sisältyvät liikuntapaikkarakentamisen avustamiseen ja liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen liittyvät määrärahat. Valtiosuudet kuntien liikuntatoimintaan muodostavat 18,8 miljoonaa euroa liikuntamäärärahoista.

Tiedolla johtamisen ja tietopohjan vahvistamisen momentti vastaa aiempina vuosina valtion talousarvion tilijaotteluun sisältynyttä liikunnan koulutuksen, tutkimuksen ja tiedonvälityksen momenttia. Vuodelle 2009 tälle momentille on osoitettu 5,6 miljoonaa euroa, joka jakautuu liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin, Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin, liikuntalääketieteen keskuksille, tiedonvälitysyhteisöille, kansainvälisiin kongresseihin, Suomen Urheilumuseosätiölle sekä Suomen Urheiluilmailuopistolle kohdennettaviin määrärahoihin.

Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen on valtion liikuntamäärärahoista erikseen osoitettu 3,7 miljoonan euron määräraha. Huippu-urheilun kehittämiseen osoitetut 3,5 miljoonaa euroa jakautuvat urheilijoiden ammatinedistämissätiölle, urheilijoiden apurahoihin ja valmentajien tukeen sekä arvokisoihin kohdennettaviin määrärahoihin. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen valtion liikuntamäärärahoista on osoitettu 2,8 miljoonaa euroa Kunnossa kaiken ikää ja Terveysliikunta -ohjelmien kautta.

Muita valtion talousarvion tilijaotteluun vuodelle 2009 sisältyviä liikuntatoimen momentteja ovat liikunnan antidoping-toiminta, kansainvälinen yhteistyö, läänien liikuntatoimi, valtion liikuntaneuvosto sekä opetusministeriön käytettäväksi osoitettu osuus, johon sisältyvät erikseen mainittuna määrärahat liikunnan tunnustuspalkintoihin.

Lähteitä:

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.

Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.

Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

Valtion tilinpäätöskertomukset. Valtiovarainministeriö.

Saatavilla: <http://www.tilinpaaotoskertomus.vm.fi>.

Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö.

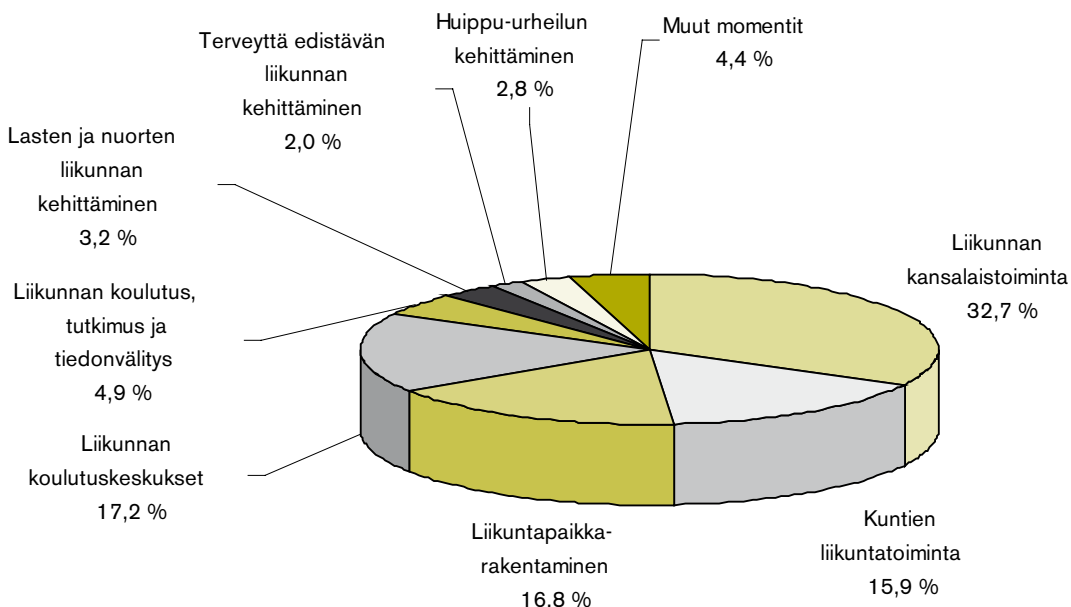
Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.

Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2008.

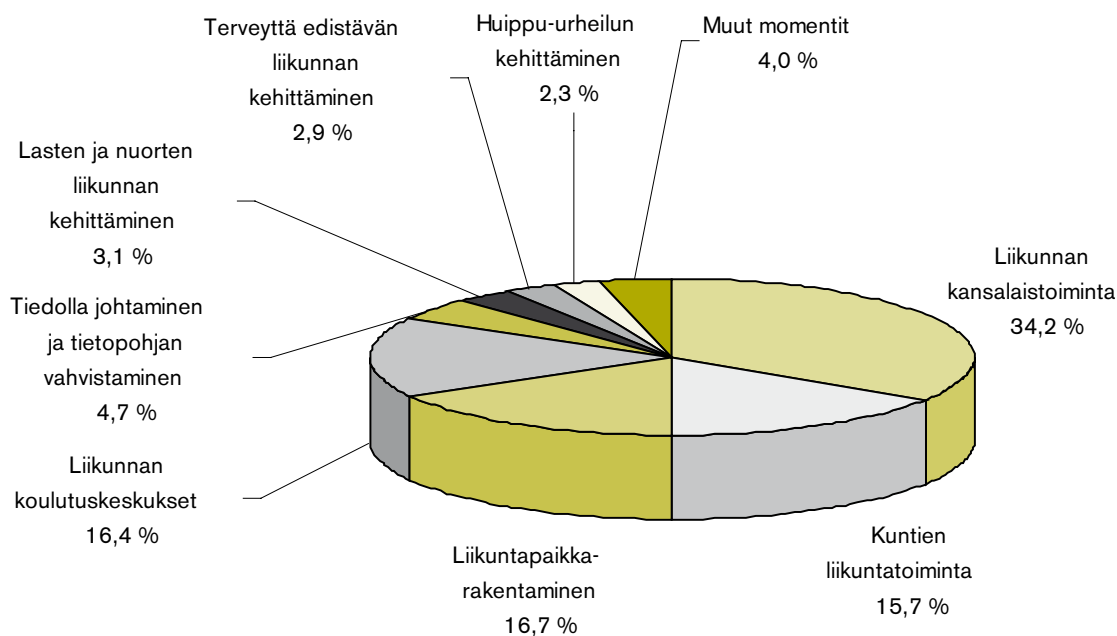
Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2009.

Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2008

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2009

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	34 900 000	32,7
Lajiliitot	16 840 000	
Muut liikuntajärjestöt	17 560 000	
Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset	500 000	
Kuntien liikuntatoiminta	16 995 932	15,9
Liikuntapaikkarakentaminen	17 969 000	16,8
Liikunnan koulutuskeskukset	18 302 523	17,2
Valtionosuudet veikkausvoittovaroista	12 568 523	
Valtionosuudet budjettivaroista	2 753 000	
Kehittämisavustukset	600 000	
Rakentamisavustukset	2 381 000	
Liikunnan koulutus, tutkimus ja tiedonvälitys	5 223 906	4,9
Valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittäminen	350 000	
Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	2 064 753	
Suomen akatemian tutkimushankkeisiin	127 653	
Liikuntatieteelliset yhteisöt	2 100 000	
Kansainvälisiin kongresseihin	176 500	
Suomen Urheilumuseosäätiö	235 000	
Suomen Urheiluilmailuopisto	170 000	
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	3 466 441	3,2
Terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen	2 150 000	2,0
Kunnossa kaiken ikää -ohjelma	1 600 000	
Terveysliikunnan ohjelma	550 000	
Huippu-urheilun kehittäminen	3 018 100	2,8
Urheilijoiden apurahat ja valmentajien tuki	2 338 500	
Arvokilpailumatkat, Euro-Cup ja tappiontakuu	549 600	
Urheilijoiden ammatinedistämissäätöille	130 000	
Muut momentit	4 677 628	4,4
Liikunnan antidoping-toiminta	1 500 000	
Tunnustuspalkinnot	230 000	
Kansainvälinen yhteistyö	404 752	
Valtion liikuntaneuvosto	289 990	
Läänien liikuntatoimi	286 006	
Opetusministeriön käytettäväksi	1 966 879	
Yhteensä	106 703 530	100,0

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2008

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	40 850 000	34,2
Lajiliitot	18 825 000	
Muut liikuntajärjestöt	19 425 000	
Seuratuen kehittämisohjelma	2 200 000	
Valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittäminen	400 000	
Kuntien liikuntatoiminta	18 794 000	15,7
Liikuntapaikkarakentaminen	19 900 000	16,7
Liikunnan koulutuskeskukset	19 637 000	16,4
Veikkausvoittovarat	16 306 000	
Budjettivarat	3 331 000	
Tiedolla johtaminen ja tietopohjan vahvistaminen	5 555 000	4,7
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	3 700 000	3,1
Huippu-urheilun kehittäminen	3 485 000	2,9
Terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen	2 750 000	2,3
Muut momentit	4 742 000	4,0
Yhteensä	119 413 000	100,0

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2009

3 Kuntien liikuntatoimi

Liikunta on peruspalvelu, jonka yleisten edellytysten luomisesta vastaa julkinen hallinto, valtio ja kunnat. Kuntien tehtävät liikunnan edellytysten luomisessa on määritelty vuoden 1999 alussa voimaan tulleessa liikuntalaissa (1054/1998), jonka mukaan ”kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveysttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät”.

Kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksiin myönnetään vuosittain valtionosuutta veikkausvoitovaroista. Liikuntalain mukaisesti valtionosuus tulee myös käyttää liikunnan edellytysten luomiseen. Tämän lisäksi opetusministeriö tukee harkinnanvaraisilla avustuksilla kuntien liikuntapaikkojen rakentamis-, peruskorjaus- ja varustamishankkeita, joita käsitellään tarkemmin luvussa 4. Harkinnanvaraisia avustuksia voidaan myöntää myös paikallisen liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä muihin liikuntaa edistäviin hankkeisiin.

Tässä luvussa esitetyt tilastot kunnallisen liikuntatoimen käyttötaloudesta perustuvat Tilastokeskuksen keräämiin kuntien talouden ja toiminnan tunnuslukuihin. Tätä tilastojulkaisua tehdessä ei kuntien tilinpäätöstietoja vuodelta 2008 kuitenkaan ollut vielä saatavilla, joten luvussa käsitellyt tiedot kuntien liikuntatoimesta koskevat muista julkaisun tilastoista poiketen

vuotta 2007. Tilastokeskuksen tuottamat kuntien liikuntatoimen käyttötalouden tunnusluvut eivät sisällä kuntien liikelaitosten tulo- ja menoeriä. Lisäksi kuntien liikuntatoiminnasta esitettyjä tilastoja tarkasteltaessa tulee huomioida, että kunnallisten palveluiden tuotantotavoissa voi paikkakuntakohtaisesti olla merkittäviäkin eroja. Viime vuosina toteutettujen kuntaliitosten ja yhteistoiminta-alueiden perustamisten yhteydessä on kunnissa ryhdytty uudistamaan myös vanhoja hallinto- ja palvelurakenteita. Edellä mainituista syistä johtuen tässä tilastojulkaisussa esitettyjä keskiarvotietoja kuntien liikuntatoiminnan taloudesta voidaan siis pitää vain suuntaa antavina. Vuonna 2007 Suomessa oli 416 kuntaa, kun vuonna 1998 niitä oli vielä 452 kappaletta. (Tilastokeskus 2009).

Vuonna 2007 arviolta kolmannes valtion liikuntamäärärahoista osoitettiin kuntien liikuntatoimintaan. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista valtionosuudet kattoivat vajaat 4 prosenttia, liikuntainvestointeihin myönnettävien valtionavustusten osuuden ollessa noin 13 prosenttia. Valtionosuuden merkitys kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksiin kuitenkin vaihtelee suhteessa kuntien asukaslukuun, kuten jäljempänä taulukossa 8 esitetään.

Kuntien liikuntatoimen taloutta valtakunnallisella tasolla käsitellään myös Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstöresurssit -julkaisusarjassa. Julkaisusarjan ensimmäinen osa käsitteli kuntien liikunta-

toimen tilinpäätöstietoja vuodelta 2006 (Opetusministeriön julkaisuja 2008:14) ja toinen vuoden 2010 alkupuolella ilmestyvä osa vastaavia lukuja vuodelta 2008. Kyseisten tilastojulkaisujen aineisto on kerätty lääninhallitusten toteuttamalla yhdenmukaisilla kyselyillä. Aineisto ei kuitenkaan kata kaikkia Suomen kuntia, joten siitä muodostettuja tilastoja ei tässä julkaisussa ole hyödynnetty.

3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen ja harkinnanvaraiset valtionavustukset

Kunnille on vuodesta 1993 lähtien myönnetty valtionosuutta liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin kunnan asukasmäärään ja valtion talousarviossa määriteltyyn asukaskohoiseen yksikköhintaan perustuen. Kunnan valtionosuudeksi muodostuu 29,7 prosenttia siitä euromäärästä, joka saadaan sen asukasmäärän ja yksikköhinnan tulona. Vuonna 2007 yksikköhinta oli 10,80 euroa ja vuodeksi 2008 se nostettiin 10,90 euroon. Valtionosuuden perustana toimii laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998).

Taulukossa 7 on esitetty kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit vuosina 1998–2007. Tilastokeskuksen aineistosta kootut kuntien liikuntatoiminnan vuosittaiset käyttökustannukset ja investointimenot eivät sisällä kuntien liikelaitosten menoeriä. Vastaavasti investointeihin liittyvien valtionavustusten kohdalla luvut sisältävät kunnille liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnetyt määrärahat, mutta eivät kuntien määräämisvallassa oleville osakeyhtiöille tai muille yhteisöille myönnettyjä vastaavia. Laskettaessa liikuntatoimintaan myönnettyjen valtionosuuksien sekä liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten osuutta kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksista ja investointimenoista, tarkastelussa on huomioitu vain kyseisiin määrärahoihin oikeutetut Manner-Suomen kunnat. Vuoden 1998 osalta kaikki taulukossa 7 esitetyt luvut koskevat vain Manner-Suomen kuntia, uuden kunnallistalouden tilastointia muuttaneen kirjanpitojärjestelmän tultua Ahvenanmaalla käyttöön vasta vuonna 1999.

Taulukon 7 tiedot valtionosuuksista ja liikuntatoimen käyttökustannuksista on indeksikorjattu käyttäen

julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100. Investointeja koskevat sarakkeet on indeksikorjattu käyttäen rakennuskustannusindeksiä 1995=100. Valtionosuusperusteena käytettävää euroa per asukas -saraketta ei ole indeksikorjattu.

Taulukossa 8 esitetään Manner-Suomen kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuudet kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2007. Pääsääntöisesti valtionosuuden prosentuaalinen osuus kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista kasvaa kuntakoon supistuessa. Lisäksi tämän prosentuaalisen osuuden kuntakohtainen vaihtelu on sitä suurempaa, mitä pienemmistä kunnista on kyse.

Valtionosuuksien lisäksi kunnille voidaan myöntää harkinnanvaraisia valtionavustuksia liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä erilaisiin hankkeisiin, kuten terveysliikunnan sekä lasten ja nuorten liikunnan projekteihin. Vuonna 2007 opetusministeriön myöntämiä terveysliikunnan sekä lasten ja nuorten liikunnan valtionavustuksia saivat:

- Heinolan kaupunki Kunnossa pienestä pitäen -hankkeeseen,
- Humppilan kunta LIKSU II liikuntasuunnitelma -hankkeeseen,
- Ikaalisten kaupunki Leevi-hankkeeseen,
- Jyväskylän kaupunki alueellisesti toteutettuun terveys- ja erityisliikuntaan,
- Keuruun kaupunki Liikuntaa erityisesti sinulle -hankkeeseen,
- Porin kaupunki terveyssektorin terveysliikunnan palveluketjuhankkeeseen,
- Salon kaupunki ikääntyneiden terveysliikunnan kehittämishankkeeseen,
- Varkauden kaupunki Pirkot ja Pekat -hankkeeseen sekä
- Äänekosken kaupunki terveysliikunnan projektiin.

Lisäksi opetusministeriön myöntämän erityisavustuksen vuonna 2007 sai Jyväskylän kaupunki alueelliseen Konsultoiva erityisliikunnan opettaja kuntiin -hankkeeseen. Kokkolan ja Turun kaupungeille puolestaan myönnettiin yhteensä 60 000 euron arvoiset tunnustuspalkinnot sukupuolten tasa-arvotoiminnasta tai monikulttuurisuuden edistämisestä liikunnassa. Niin ikään opetusministeriön rahoittama liikuntapaikkarakentamisen tutkimus sekä suomalaisen liikunnan tietopankki palvelevat kunnallista liikuntahallintoa.

Vuosi	Vos- peruste €/as	Valtion- osuus	Liikunta- toimen käyttö- kustan- nukset	Vos / Käyttö- kust. (%)	Investoinnit liikuntaan	Valtion-avustukset investointeihin	Valtion- avustukset / Inv. (%)
1998	10,4	18 939	441 616	4,3	102 940	13 146	12,8
1999	10,8	19 269	449 438	4,3	98 597	11 539	11,9
2000	10,8	18 968	460 513	4,1	112 201	12 043	10,9
2001	10,8	18 453	468 513	4,0	118 965	11 776	10,1
2002	10,8	18 041	478 550	3,8	121 726	13 716	11,5
2003	10,8	17 288	481 072	3,6	131 784	13 215	10,2
2004	10,8	16 884	491 476	3,5	134 364	13 472	10,6
2005	10,8	16 416	493 208	3,4	111 971	10 936	9,9
2006	10,8	17 267	500 777	3,5	107 945	12 079	11,6
2007	10,8	16 772	504 469	3,4	104 953	13 526	13,0

Huom. Sarakkeissa Vos / Käyttökust. ja Valtionavustukset / Inv. huomioidaan vain kyseisiin määrärahoihin oikeutettujen Manner-Suomen kuntien käyttökustannukset ja investointimenot.. Vuoden 1998 osalta kaikki taulukossa esitetyt luvut koskevat vain Manner-Suomen kuntia.

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit 1999–2008 (1000 €, indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100)

Kuntaryhmä (as.)	Kuntien lukumäärä	Asukasluku yhteensä	Käyttö- kustannukset yhteensä (1000 €)	Valtionosuus yhteensä (1000 €)	Vos / Käyttökust. (%)	Vaihteluväli (%)	Keskiarvo (%)
Alle 2000	64	89 616	5 128	292	5,7	0* - 78,6	8,3
2000–6000	160	600 921	33 568	1 949	5,8	1,7 - 31,2	7,8
6001–10000	77	614 900	43 686	1 979	4,5	1,2 - 20,0	5,6
10001–20000	46	662 382	54 738	2 100	3,8	1,9 - 14,6	4,9
20001–40000	34	961 307	89 553	3 037	3,4	2,0 - 7,8	3,7
40001–100000	13	830 368	89 089	2 642	3,0	2,4 - 4,2	3,1
Yli 100000	6	1 513 837	183 877	4 773	2,6	2,2 - 3,3	2,8
Manner-Suomi	400	5 273 331	499 639	16 772	3,4	0 - 78,6	6,6

Huom. Alle 2000 asukkaan kuntien ryhmään kuului 2 kuntaa, joilla ei lähdeaineiston (Tilastokeskus 2008) mukaan ole liikuntaan ja ulkoiluun liittyviä käyttökustannuksia. Näiden jälkeen vaihteluvälin pienin luku (vos / käyttökustannukset) oli 3,0 %. Valtionosuudet laskettu lakiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) ja kuntien asukaslukuun 31.12.2005 perustuen.

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuus kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2007

3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous

Taulukossa 9 on esitetty kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakaantuminen vuosina 2000–2007. Kuntien liikuntatoimen toimintamenot muodostuvat (a) henkilöstömenoista kuten palkoista, palkkioista ja henkilösivukuluista, (b) ulkoisista ja sisäisistä vuokrasta, (c) asiakas- ja muiden palveluiden ostoista, (d) avustuksista, (e) materiaalikustannuksista sekä (f) muista käyttömenoista. Toimintamenoihin eivät sisälly poistot ja arvonalentumiset tai vyörytyserät, jotka kuitenkin lasketaan mukaan kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksiin.

Vuonna 2007 henkilöstömenojen osuus kuntien liikuntatoimen toimintamenoista oli vajaa kolmannes, 149,1 miljoonaa euroa. Vuokrien osuus oli 141,8 miljoonaa euroa, ostopalveluiden 78,9 miljoonaa euroa ja materiaalikustannusten 40,8 miljoonaa euroa. Avustuksiin kunnat käyttivät vajaat 10 prosenttia kaikista toimintamenoistaan, 40,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2007 liikuntaan liittyviä avustuksia kunnilta sai yhteensä 6 552 yhteisöä, mikä oli prosenttiyksikön vähemmän kuin edellisenä vuonna. Muiden käyttömenojen osuus kuntien liikuntatoimen toimintamenoista oli 4,7 miljoonaa euroa. Vuodesta 2000 lähtien henkilöstömenojen osuus kuntien liikuntatoimen toimintamenoista on pudonnut reilut 3 prosenttia ja avustusten osuus vajaat 2 prosenttia. Vuokramenot ovat sen sijaan kasvaneet reilut 3 prosenttia ja ostopalvelut 2 prosenttia.

Taulukossa 10 on esitetty kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakaantuminen vuosina 2000–2007. Taulukossa esitetyt kuntien liikuntatoimen toimintatulot koostuvat (a) maksuista, (b) sisäisistä ja ulkoisista myyntituloista, (c) sisäisistä ja ulkoisista vuokratuloista, (d) tuista ja avustuksista sekä (e) muista tuloista. Toimintatuloihin ei ole laskettu mukaan valmisteverastojen muutoksesta, omaan käyttöön valmistuksesta tai vyörytyseristä aiheutuvia tuottoja, jotka kuitenkin sisältyvät kuntien liikuntatoiminnan käyttötuottoihin.

Vuonna 2007 kuntien liikuntatoimen toimintatuloista lähes 40 prosenttia, 35,8 miljoonaa euroa muodostui maksuista. Myös myyntitulojen 29,1 miljoonan euron osuus oli merkittävä. Vuokrasta kunnille kertyi noin viidennes toimintatuloista, 16,9 miljoonaa

euroa ja avustuksia 4,3 miljoonaa euroa. Muiden tulojen osuus oli 3,3 miljoonaa euroa. Vuodesta 2000 lähtien maksuista kertyvien tulojen osuus kuntien liikuntatoimen toimintatuloista on pysynyt lähes samana, vajaassa 40 prosentissa. Myyntitulojen osuus on sitä vastoin kasvanut yli 4 prosenttia, kun taas vuokratulojen osuus on laskenut noin 2 prosenttia ja tukien sekä avustusten osuus lähes 4 prosenttia.

3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin

Tilastokeskus (2009) käyttää kuntien käyttötalouden tunnuslukujen esittämiseksi hyväkseen kuntaryhmitystä, jonka mukaisesti kunnat jaetaan kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin ja maaseutumaisiin kuntiin. Kaupunkimaisia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 prosenttia asuu taajamissa tai suurimman taajaman asukasluku on vähintään 15 000. Taajaan asuttuja kuntia ovat ne, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa, ja suurimman taajaman asukasluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000. Maaseutumaisia taas ovat kunnat, joissa väestöstä alle 60 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluku on alle 4 000.

Vuonna 2007 Suomessa oli 416 kuntaa, joista kaupunkimaisia oli 64, taajaan asuttuja 74 ja maaseutumaisia 278. Kaupunkimaisissa kunnissa asui vuoden lopun tilanteen mukaan 3 350 531 henkeä, taajaan asutuissa 917 689 henkeä ja maaseutumaisissa kunnissa 1 032 264 henkeä.

Taulukossa 11 esitetään kuntien liikuntatoimen käyttökustannusten, -tuottojen ja asukaskohtaisten nettokustannusten jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavin kuntaryhmittäin sekä asukaskohtaisten nettokustannusten prosentuaalinen muutos edellisvuoteen verrattuna. Liikuntatoimen käyttökustannukset ja -tuotot sekä nettokustannukset asukasta kohden ovat keskimäärin suurimmat kaupunkimaisissa kunnissa ja pienimmät maaseutumaisissa kunnissa. Vuonna 2007 maaseutumaisien kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset muodostivat 12 prosenttia kaik-

kien Suomen kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista, kaupunkimaisten kuntien osuuden ollessa 74 prosenttia.

Taulukossa 12 esitetään kuntien liikuntatoimen nettokäyttökustannukset asukasta kohden kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2000–2007. Nettokäyttökustannukset asukasta kohden ovat keskimäärin suuremmat asukasluvultaan suuremmissa kunnissa. Suhteellisesti eniten nettokäyttökustannukset ovat kasvaneet asukasluvultaan pienempien kuntien ryhmissä, mitä osaltaan selittävät niissä tapahtuneet kuntaliitokset ja sulautuminen osaksi suurempia kuntakokonaisuuksia.

Lähteitä:

Valtiokonttori. Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Saatavilla: <http://www.netra.fi>.
 HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21.8.1998/635. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980635>.
 Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>.
 Opetusministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
 Tilastokeskus. Kuntien talous ja toiminta. Julkinen talous. Julkaisut vuosilta 1999-2009. Helsinki.

Vuosi	Henkilöstömenot		Vuokrat		Ostopalvelut		Avustukset		Materiaalikulut		Muut käyttömenot		Yhteensä	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
2000	122 714	36,1	94 480	27,8	52 249	15,4	36 408	10,7	32 029	9,4	1 716	0,5	339 596	100,0
2001	128 637	35,9	100 080	27,9	55 217	15,4	39 669	11,1	32 806	9,2	1 902	0,5	358 311	100,0
2002	129 368	35,1	103 436	28,1	57 555	15,6	39 509	10,7	34 091	9,3	4 348	1,2	368 307	100,0
2003	136 991	35,6	109 975	28,6	59 181	15,4	38 475	10,0	35 655	9,3	4 115	1,1	384 392	100,0
2004	141 749	35,2	119 047	29,6	63 207	15,7	37 554	9,3	36 657	9,1	4 290	1,1	402 504	100,0
2005	144 723	34,7	125 419	30,1	67 055	16,1	38 548	9,3	36 548	8,8	4 389	1,1	416 682	100,0
2006	146 509	33,6	133 005	30,5	71 301	16,4	40 636	9,3	39 237	9,0	4 738	1,1	435 426	100,0
2007	149 096	32,8	141 842	31,2	78 945	17,4	40 482	8,9	40 757	9,0	2 995	0,7	454 117	100,0

Taulukko 9. Kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakautuminen vuosina 2000-2007, indeksikorjaamaton

Vuosi	Maksut		Myyntitulot		Vuokratulot		Tuot ja avustukset		Muut tulot		Yhteensä	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
2000	24 631	39,6	17 146	27,6	13 437	21,6	5 400	8,7	1 616	2,6	62 230	100,0
2001	25 167	39,4	17 616	27,6	13 746	21,5	4 881	7,6	2 519	3,9	63 929	100,0
2002	26 042	38,0	21 900	31,9	13 987	20,4	4 403	6,4	2 214	3,2	68 546	100,0
2003	28 792	39,2	22 581	30,7	14 337	19,5	4 481	6,1	3 305	4,5	73 496	100,0
2004	31 010	39,7	23 822	30,5	15 259	19,5	5 121	6,5	2 977	3,8	78 189	100,0
2005	31 716	39,8	24 226	30,4	16 432	20,6	4 281	5,4	2 986	3,7	79 641	100,0
2006	33 818	39,3	27 195	31,6	16 910	19,6	4 433	5,2	3 705	4,3	86 061	100,0
2007	35 849	39,5	29 136	32,1	18 044	19,9	4 330	4,8	3 296	3,6	90 655	100,0

Taulukko 10. Kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakautuminen vuosina 2000-2007, indeksikorjaamaton

Vuosi	Kaupunkimaiset kunnat				Taajaan asutut kunnat				Maaseutumaiset kunnat				Yhteensä	
	Käyttökust.	Käyttöt. tuotot	Nettokust. €/as	Muutos %	Käyttökust.	Käyttöt. tuotot	Nettokust. €/as	Muutos %	Käyttökust.	Käyttöt. tuotot	Nettokust. €/as	Muutos %	Indeksi-korjatut	
													Käyttökust.	Käyttöt. tuotot
1998	250 525	45 222	66,4	-0,5	46 416	7 022	46,1	5,8	50 279	6 089	37,2	4,7	441 616	74 191
1999	261 024	46 545	68,6	3,3	46 778	6 900	46,8	1,5	51 614	6 624	37,7	1,4	449 438	75 115
2000	277 166	49 516	72,5	5,6	48 897	7 153	48,9	4,7	53 569	7 040	39,2	4,0	460 514	77 282
2001	292 095	51 246	75,0	3,5	54 493	7 829	52,0	6,2	52 243	6 272	42,0	7,2	468 513	76 764
2002	301 857	54 522	77,0	2,7	56 794	8 176	55,0	5,8	53 732	6 607	42,0	0,0	478 550	80 425
2003	313 576	58 346	79,0	2,6	57 526	8 912	55,0	0,0	56 398	7 535	45,0	7,1	481 072	84 166
2004	328 486	64 015	81,0	2,5	60 420	8 755	58,0	5,5	59 226	8 130	47,0	4,4	491 476	88 725
2005	340 209	63 490	85,0	4,9	63 509	9 361	59,0	1,7	60 001	8 522	48,0	2,1	493 208	86 548
2006	359 648	70 125	87,0	2,4	63 423	9 894	59,0	0,0	61 612	8 969	50,0	4,2	500 777	91 943
2007	374 674	76 643	89,0	2,3	67 288	11 227	61,0	3,4	62 507	9 554	51,0	2,0	504 469	97 424
1998–2007				34,0				32,3				37,1		

Taulukko 11. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavin kuntaryhmittäin vuosina 1998–2007 (1000 €, indeksikorjattu JMHI 1995=100)

Kuntaryhmä (as.)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Muutos%, 1999– 2007
Alle 2000	35,3	37,6	39,7	42,8	45,0	47,6	49,7	50,4	42,6
2000–6000	37,8	40,1	41,8	42,4	44,3	45,9	47,2	48,4	27,9
6001–10000	44,2	48,3	50,5	52,7	53,8	55,0	58,9	60,0	35,7
10001–20000	53,2	56,5	58,4	61,2	65,0	67,2	67,4	70,0	31,5
20001–40000	59,7	61,9	64,6	65,6	69,0	71,0	72,6	73,4	22,9
40001–100000	69,8	71,5	72,3	71,9	74,2	76,3	79,9	83,5	19,6
Yli 100000	81,5	85,5	86,6	89,0	91,4	95,2	97,4	98,3	20,6
Koko maa	61,0	64,2	65,9	67,6	70,1	72,8	75,0	76,8	25,9

Taulukko 12. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden nettokustannukset kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2000–2007 (€/asukas), indeksikorjaamaton

4 Liikuntapaikkarakentaminen

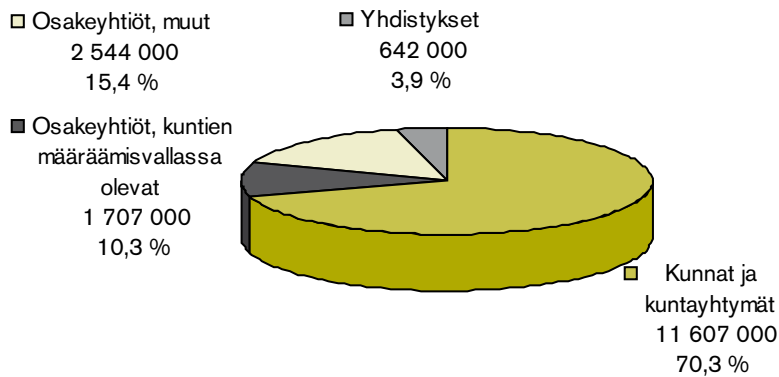
Liikuntalain mukaan kuntien tulee liikuntapaikkoja tarjoamalla luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle. Suomessa on 30 000 liikuntapaikkaa, joista noin 75 prosenttia on kuntien rakentamia ja ylläpitämiä. Lopuistakin liikuntapaikoista merkittävä osa on kuntien määräämisvallassa olevien osakeyhtiöiden ja yhteisöiden hallinnassa tai kuntien osittaisessa omistuksessa. Täysin yksityisiä liikuntapaikkoja on muodostunut lähinnä suuriin kaupunkeihin ja taajamiin.

Valtion liikuntapaikkarakentamisen avustuspoliitiikan ensisijaisena tavoitteena on luoda edellytyksiä kansalaisten aktiiviselle ja säännölliselle liikunnalle. Opetusministeriön rooli näiden edellytysten luomisessa on ohjata ja tukea liikuntapaikkarakentamista. Valtion talousarvioon asetetaan vuosittain määräraha avustuksen myöntämiseksi liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatilojen rakentamiseen, peruskorjaamiseen, hankkimiseen ja varustamiseen. Avustuksia myönnetään liikuntalain 8 §:n mukaisesti ensisijaisesti kunnille tai kuntayhtymille sekä kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa oleville yhteisöille. Lain mukaan rakentamisavustuksia voidaan kuitenkin myöntää myös muille yhteisöille. Lisäksi opetusministeriö avustaa tutkimus- ja kehittämishankkeita, joiden tavoitteena on lisätä liikuntapaikkarakentamisen laatua sekä liikuntapaikkojen saavutettavuutta, turvalli-

suutta, esteettömyyttä ja monikäyttöisyyttä. Kuviossa 6 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen hakijayhteisöittäin vuonna 2007. Kunnille, kuntayhtymille ja kuntien määräämisvallassa oleville osakeyhtiöille osoitettiin valtionavustuksista yli 80 prosenttia.

Vuonna 2008 valtion liikuntamäärärahoista tuettiin liikuntapaikkarakentamista lähes 18 miljoonalla eurolla, mikä kattaa liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustusten lisäksi myös liikuntapaikkarakentamiseen myönnetyt kehittämis- ja tutkimusavustukset. Taulukossa 13 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin sekä liikuntapaikkarakentamisen kehittämis- ja tutkimustoimintaan myönnetty avustukset vuosina 1999–2008. Perustamishankkeiden avustusten indeksikorjaukset on tehty käyttäen rakennuskustannusindeksiä 1995=100, kehittämis- ja tutkimustoiminnan avustusten indeksikorjaukset puolestaan julkisten menojen hintaindeksillä 1995=100. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen avustuksen indeksikorjattu kehitys vuosina 1999–2008 esitetään myös kuviossa 7.

Valtion liikuntapaikkojen rakentamispolitiikan linjaa esitellään Valtion liikuntaneuvoston laatimassa Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirjassa (Opetusministeriön julkaisuja 2008:45). Nykyi-

Kuvio 6. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2007

Vuosi	Perustamishankkeet		Kehittämis- ja tutkimustoiminta		Yhteensä
	Avustukset	Indeksikorjatut (RKI)	Avustukset	Indeksikorjatut (JMHI)	
1999	13 516 759	17 825 146	420 470	554 077	18 379 223
2000	13 424 760	17 196 596	483 389	617 932	17 814 528
2001	13 539 128	16 844 911	504 564	624 614	17 469 525
2002	14 076 000	17 388 000	604 000	738 630	18 126 630
2003	13 716 750	16 632 909	670 000	794 533	17 427 443
2004	13 701 000	16 216 555	670 000	774 344	16 990 899
2005	14 278 000	16 300 913	668 882	749 701	17 050 613
2006	15 450 000	17 008 499	700 000	762 162	17 770 661
2007	16 450 000	17 091 229	672 200	708 372	17 799 602
2008	17 219 000	17 219 000	750 000	750 000	17 969 000

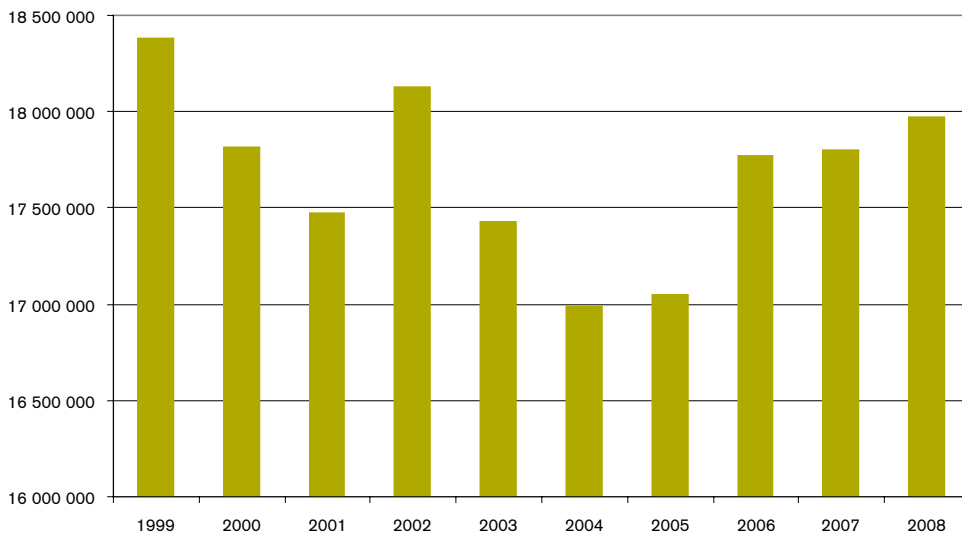
Taulukko 13. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty valtionavustukset vuosina 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100

sen strategiakauden painopistealueita ovat (1) lasten ja nuorten liikkumisympäristöjen kehittäminen, (2) terveyttä edistävien liikuntaolosuhteiden lisääminen, (3) liikuntapaikkojen laadun kehittäminen sekä (4) kaavoitus ja yhdyskuntasuunnittelu. Liikuntapaikkarakentamisen laadun kehittämisen tarkastelussa korostuvat liikuntapaikkojen toiminnallisuuden ohella terveydellisyys, taloudellisuus, turvallisuus, ekologisuus sekä esteettisyys näkökulmat. Liikuntapaikkojen rakentamispoliitikan painopistealueet

on johdettu yleisten rakentamispoliittisten tavoitteiden ohella hallitusohjelman perusteella määritellyistä liikunnan toimintapolitiittisista tavoitteista.

4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet

Vuonna 2008 valtio avusti liikuntapaikkojen perustamishankkeita 17 219 000 eurolla. Ilman indeksikor-

Kuvio 7. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 1999–2008, indeksikorjattu RKI 1995=100 ja JMHI 1995=100

jausta kasvua edellisestä vuodesta oli lähes 800 000 euroa. Taulukossa 10 on esitetty opetusministeriön ja lääninhallitusten jakamat liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset lääneittäin vuosina 2006–2008. Taulukon lukuja ei ole indeksikorjattu.

Valtionavustukset kustannusarvioltaan yli 700 000 euron liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntää opetusministeriö. Lääninhallitukset puolestaan toimivat valtionapuvirnaomaisena kustannusarvioltaan korkeintaan 700 000 euron (alv 0 %) liikuntapaikkahankkeissa. Vuonna 2008 lääninhallitusten jakamien valtionavustusten osuus valtion liikuntapaikkarakentamisen määrärahoista oli 5,6 miljoonaa euroa. Valtaosa lääninhallitusten myöntämistä avustuksista kohdistetaan lähiliikuntapaikkoihin tai niitä vastaavien liikuntapaikkojen rakentamis- ja peruskorjaushankkeisiin. Vuonna 2008 valtionavustuskelpoisten liikuntapaikkojen perustamishankkeiden kustannusarvion tuli olla vähintään 15 000 euroa (alv 0 %).

Opetusministeriön laatimassa ja vuosittain tarkistettavassa liikuntapaikkojen rahoitusuunnitelmassa nimetään ennakoivasti hankkeet, joita valtio varautuu avustamaan seuraavan neljän vuoden aikana edellyttäen, että liikuntapaikkarakentamisen rahoitus säilyy arvioidun suuruisena. Lisäksi valtion liikuntaneuvosto ja asianomaiset lääninhallitukset antavat lausuntonsa

avustettavista hankkeista. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustuksia säädellään lailla opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998).

Taulukossa 15 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2006–2008. Vuonna 2008 lääninhallitusten päätösvallassa olleista avustushakemuksista myönteisen päätöksen sai 66 prosenttia hakeneista. Opetusministeriön osalta vastaava luku oli 39 prosenttia.

Taulukossa 16 esitetään opetusministeriön päätösvallassa olevien, kustannusarvioltaan yli 700 000 € liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa yleisimmin esiintyneet liikuntapaikkatyytit vuosina 2000–2008. Edustetuimpia liikuntapaikkoja avustushakemuksissa ovat olleet uimahallit, jäähallit ja liikuntahallit. Liikuntahalleiksi tässä tarkastelussa lasketaan kaikki perinteiset ja monikäyttöiset liikuntasalit sekä -hallit. Merkittäväksi ryhmäksi taulukossa 12 nousevat myös muut liikuntapaikat, joihin sisältyvät mm. kaikki yksittäisiä liikuntalajeja palvelevat erikoistilat, kuten jalkapallohallit, keilahallit, tennishallit ja golfkentät. Muihin liikuntapaikkoihin kuuluvat niin ikään urheilutalot, jotka sisältävät useampia erilaisia liikuntatiloja.

Lääni	2006			2007			2008		
	OPM	LH	Yht.	OPM	LH	Yht.	OPM	LH	Yht.
Etelä-Suomi	4 547	1 752	6 299	3 270	2 100	5 370	4 270	2 050	6 320
Länsi-Suomi	3 338	1 762	5 100	4 320	1 800	6 120	3 930	1 900	5 830
Itä-Suomi	500	530	1 030	1370	640	2 010	30	550	580
Oulu	1 790	530	2 320	1 160	560	1 720	2 110	600	2 710
Lappi	171	530	701	700	530	1 230	560	500	1 060
Yhteensä	10 346	100	10 820	100	5 104	100	5 630	100	15 450

Taulukko 14. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset lääneittäin vuosina 2006–2008 (1000 €, indeksikorjaamaton)

Lääni	2006				2007				2008			
	Hakemuksia		Myöntöjä		Hakemuksia		Myöntöjä		Hakemuksia		Myöntöjä	
	LH	OPM	LH	OPM	LH	OPM	LH	OPM	LH	OPM	LH	OPM
Etelä-Suomi	82	25	44	12	77	26	47	9	63	28	43	9
Länsi-Suomi	86	13	61	9	78	18	52	8	73	27	52	11
Itä-Suomi	24	3	18	2	25	9	18	4	16	4	9	1
Oulu	27	4	17	4	28	7	17	4	33	7	17	4
Lappi	27	1	20	1	24	4	18	2	17	3	12	2
Yhteensä	246	46	160	28	232	64	152	27	202	69	133	27

Taulukko 15. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2006–2008

Liikuntapaikka- tyyppi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	joista peruskorj.
Uimahallit	17	19	11	11	10	9	6	11	10	3
Jäähallit	33	24	17	13	9	7	14	14	16	1
Liikuntahallit	18	19	25	19	16	19	15	19	21	3
Kentät	4	5	3	4	4	3	2	6	4	7
Muut	29	28	15	18	14	7	9	17	21	2
Yhteensä	101	95	71	65	53	45	46	67	72	16

Taulukko 16. Kustannusarvioltaan yli 700 000 €liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatypit vuosina 2000–2008 (lkm)

4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta

Valtion liikuntamäärärahoista myönnetään vuosittain avustuksia liikuntapaikkojen rakentamiseen, ylläpitoon tai käyttöön kohdistuvaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Tätä tutkimus- ja kehittämistyötä tekevät etenkin alan tutkimuslaitokset ja korkeakoulut. Vuonna 2008 liikuntapaikkarakentamiseen liittyvään tutkimukseen myönnettiin avustuksia yhteensä 750 000 euroa. Hakemuksia opetusministeriölle osoitettiin 35 kappaletta, joista 21 sai myönteisen avustuspäätöksen.

Taulukossa 17 on esitetty liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnetty valtionavustukset teemoittain vuonna 2008. Viime vuosina hankkeet ovat liikuntapaikkojen rakennusteknisen ja toiminnallisen laadun kehittämisen ohella enenevässä määrin painottuneet myös muiden Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirjassa esitettyjen painopistealueiden suuntaan.

Teema	Lkm	€	%
Yhdyskuntasuunnittelu	2	63 300	8,4
Lähi- ja arkiliikuntapaikat	3	48 900	6,5
Rakennustekniikka, talous ja välineistö	8	258 800	34,5
Turvallisuus	2	41 000	5,5
Ympäristö ja kestävä kehitys	1	20 000	2,7
Erytysryhmät ja tasa-arvo	1	57 000	7,6
Liikuntapaikkojen käyttö, kysyntä ja tarjonta	2	70 000	9,3
Tietojärjestelmät	1	140 000	18,7
Muut tutkimukset	1	51 000	6,8
Yhteensä	21	750 000	100,0

Taulukko 17. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnetty valtionavustukset teemoittain vuonna 2008.

Lähteitä:

Avustusesitykset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2003–2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä.
Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21.8.1998/635. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980635>.
Opetusministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
Valtion liikuntaneuvosto 2008.
Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirja. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.

5 Liikunnan koulutuskeskukset

Suomessa on 11 valtakunnallista ja kolme alueellista liikunnan koulutuskeskusta. Liikunnan koulutuskeskukset toteuttavat koulutustoimintaa monipuolisesti vapaan sivistystyön, ammatillisen peruskoulutuksen, ammatillisen lisäkoulutuksen sekä maksullisen palvelutoiminnan muodossa. Vapaan sivistystyön koulutuksen puitteissa liikunnan koulutuskeskukset järjestävät mm. urheilijoiden valmennukseen liittyvää koulutusta sekä urheiluseurojen ohjaajien, valmentajien ja seurahenkilöstön koulutusta yhteistyössä liikuntajärjestöjen kanssa. Samalla ne myös toimivat koko väestölle tarkoitettuina kunto- ja terveysliikunnan koulutuskeskuksina.

Liikunnan koulutuskeskukset saavat vapaan sivistystyön koulutustoimintaan suoriteperusteista valtionosuutta, joka rahoitetaan pääosin valtion liikunta-budjetin veikkausvoittovaroista. Tätä valtionosuutta säädellään vapaasta sivistystyöstä annetulla lailla (632/1998) ja asetuksella (805/1998). Lisäksi osa liikunnan valtakunnallisten koulutuskeskusten valtionosuuksista rahoitetaan yleisistä budjettivaroista. Koulutuskeskukset voivat lisäksi saada valtionavustusta kokeilu- ja kehittämishankkeisiin sekä rakentamiseen.

Liikunnan koulutuskeskukset saavat koulutus-tehtävänsä perusteella valtion rahoitusta myös usean muun lain nojalla. Koulutusta ja sen rahoitusta ohjaavat laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998), ammattikorkeakoululaki (351/2003), laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998), laki opetus- ja

kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) sekä niihin liittyvät asetukset.

5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset

Vuonna 2008 valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 14,8 miljoonaa euroa. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausia niissä kertyi yhteensä 384 781, kappaletta, mikä on 52,5 prosenttia kaikista opiskelijavuorokausista. Yhtä valtionapukelpoista opiskelijavuorokautta valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa tuettiin vuonna 2008 keskimäärin 39 eurolla, joka on indeksikorjaus huomioiden kaksi euroa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Taulukossa 18 esitetään valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen valtionosuus, toteutuneet valtionosuuskelpoiset opiskelijavuorokaudet sekä muut opiskelijavuorokaudet, valtionosuuskelpoisen opiskelijavuorokauden saama tuki sekä valtionosuuskelpoisten opiskelijavuorokausien osuus kaikista vuorokausista vuosina 1999–2008. Vuonna 1999 voimaan tulleen koulutuslainsäädännön uudistuksen seurauksena valtionosuuskelpoisiin opiskelijavuorokausiin sisältyvät vain vapaan sivistystyön vuorokaudet. Siten valtionosuuskelpoisiin opiskelijavuorokausiin ennen vuotta 1999 sisältyy myös muita

Vuosi	Suoriteperusteinen valtionosuus		Toteutetut opiskelijavuorokaudet			Toteutetut vs-vrk		vo-vrk %-osuus kaikista
	Milj. €	Indeksi-korjattu	vs-vrk	Muut	Yht.	€/vs-vrk	Indeksi-korjattu	
1999	10,12	14,16	284 028	137 869	421 897	36	50	67
2000	10,33	13,97	317 620	144 196	461 816	33	44	69
2001	10,84	14,00	319 947	140 320	460 267	34	44	70
2002	11,88	14,53	314 597	224 762	539 359	38	46	58
2003	12,00	14,22	323 331	268 115	591 446	37	44	55
2004	12,22	14,18	330 933	265 342	596 275	37	43	56
2005	12,89	14,45	332 307	301 382	633 689	39	43	52
2006	13,15	14,32	361 399	342 354	703 753	36	40	51
2007	13,37	14,09	384 781	329 427	714 208	35	37	54
2008	14,77	14,77	382 382	346 458	728 840	39	39	52

Huom. Vs-vrk = vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausi. Vuosina 1999-2003 suoriteperusteinen valtionosuus sis. valtionosuudet käyttökustannuksiin ja vuokra-arvon pääomakustannuksiin.

Taulukko 18. Valtionosuus valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 1999–2008

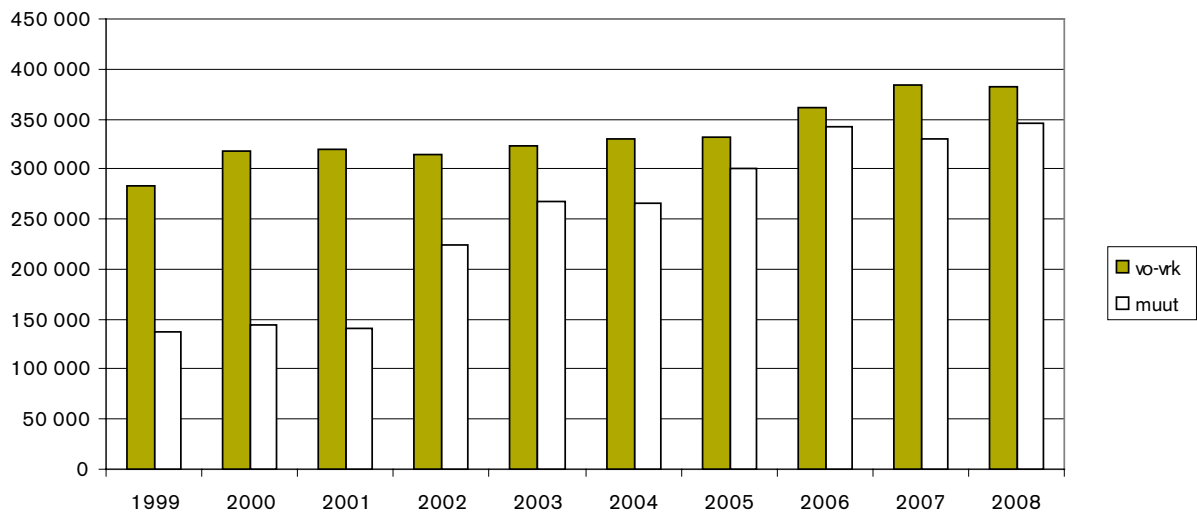
kuin vapaan sivistystyön vuorokausia. Tämän vuoksi taulukossa 18 käytetään nimitystä valtionosuuskelpoiset opiskelijavuorokaudet vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausien sijaan.

Perusteena käyttökustannusten valtionosuudelle toimivat suoritteiden määrä sekä suoritteille vahvistettavat keskimääräiset yksikköhinnat. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinta lasketaan joka toinen vuosi jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä kalenterivuonna niiden toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset saman kalenterivuoden toteutuneiden opiskelijavuorokausien määrällä. Vuonna 2008 valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten arvonlisäveroton yksikköhinta opiskelijavuorokautta kohden oli 78,19 euroa.

Vapaassa sivistystyössä opiskelijavuorokausi on valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena oleva suorite. Opiskelijavuorokaudella tarkoitetaan yhden opiskelijan vuorokauden mittaista opiskelijajaksoa, jonka aikana hän on saanut ohjattua opetusta vähintään viisi tuntia. Opetusministeriö vahvistaa vuosittain kullekin oppilaitokselle valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävien

opiskelijavuorokausien määrän. Vuodesta 2003 lähtien opiskelijavuorokausijakoa päätettäessä on koulutuksen määrän lisäksi otettu huomioon järjestetyn koulutuksen sisältö sekä opistojen erilaiset edellytykset määrän tuottamiseen. Lisäksi valtion talousarvioissa vahvistetaan vuosittain valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien enimmäismäärä, joka vuonna 2008 oli yhteensä 269 900.

Liikunnan koulutuskeskuksilla on vuodesta 1993 lähtien ollut lainsäädännön puitteissa mahdollisuus järjestää valtionosuuskelpoisen koulutuksen lisäksi myös maksullista palvelutoimintaa. Maksulliseen palvelutoimintaan sisältyvät esimerkiksi ammattikorkeakoulun ostama tutkintotavoitteinen koulutus, työvoimapolitiittinen koulutus, oppisopimuskoulutus, työnantajien tilaama henkilöstökoulutus sekä urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus. Lisäksi koulutuskeskukset järjestävät ammatillista perus- ja lisäkoulutusta. Kuviossa 8 on esitetty valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuskelpoisten ja muiden opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 1999–2008.

Kuvio 8. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 1999–2008

Liikunnan koulutuskeskukset voivat saada harkinnanvaraista valtionavustusta myös liikuntapaikkarakentamiseen sekä kokeilu- ja kehittämishankkeisiin. Rakentamisavustuksia myönnetään liikuntapaikkojen rakentamiseen, peruskorjaukseen, hankkimiseen ja varustamiseen. Vuonna 2008 liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeille myönnettiin valtionavustusta yhteensä 2,4 miljoonaa euroa. Rakentamisavustuksista 88,1 prosenttia myönnettiin valtakunnallisille ja 11,9 prosenttia alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille. Taulukossa 19 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin myönnettyt valtionavustukset vuosina 1999–2008. Indeksikorjaukset taulukkoon on tehty käyttäen rakennuskustannusindeksiä 1995=100.

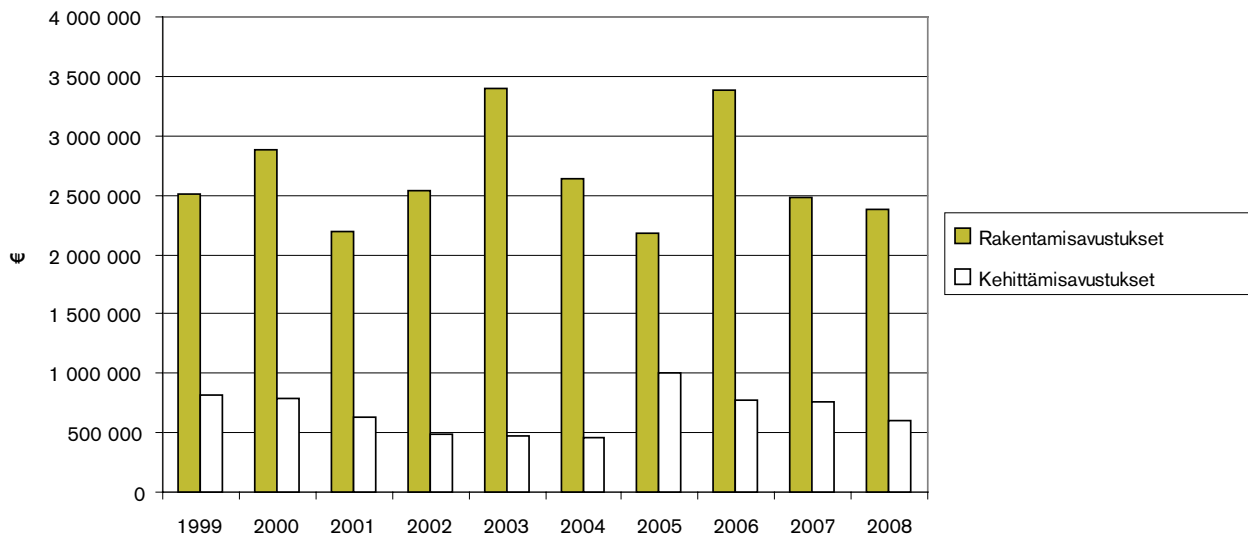
Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
1999	1 900 524	2 506 304
2000	2 250 354	2 882 617
2001	1 757 564	2 186 700
2002	2 056 640	2 540 555
2003	2 802 000	3 397 701
2004	2 225 000	2 633 518
2005	1 910 000	2 180 610
2006	3 068 000	3 377 481
2007	2 385 000	2 477 969
2008	2 381 000	2 381 000

Taulukko 19. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyt rakentamisavustukset vuosina 1999–2008, indeksikorjattu RKI 1995=100

Liikunnan koulutuskeskuksille vuosittain myönnettävät kokeilu- ja kehittämishankkeiden avustukset on tarkoitettu niiden toiminnan kehittämiseksi järjestettävää kokeilua, toimintaan liittyviä tarpeellisia erityistehtäviä sekä toiminnan käynnistämistä varten tai koulutuksen monipuolisuuden tukemiseksi. Vuonna 2008 liikunnan koulutuskeskusten kehittämishankkeisiin myönnettiin valtionavustusta yhteensä 600 000 euroa, joista 94,3 prosenttia kohdistui valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille. Kaikista hyväksytyistä hankkeista 20 oli koulutuksen yleiseen kehittämiseen tähtäviä hankkeita, 11 huippu-urheiluhankkeita ja kaksi koulutukselliseen tasa-arvoon liittyviä hankkeita. Taulukossa 20 on esitetty liikunnan koulutuskeskuksille

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
1999	622 295	820 034
2000	617 250	789 050
2001	504 564	624 614
2002	395 000	483 044
2003	400 000	474 348
2004	400 000	462 295
2005	900 000	1 008 744
2006	715 000	778 494
2007	715 000	753 475
2008	600 000	600 000

Taulukko 20. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyt kehittämishankkeiden avustukset vuosina 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Kuvio 9. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamis- ja kehittämisyavustusten kehitys vuosina 1999–2008, indeksikorjattu RKI 1995=100 ja JMHI 1995=100

myönnetty kehittämisavustukset vuosina 1999–2008. Indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100. Kuviossa 9 on puolestaan esitetty liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyjen rakentamis- ja kehittämisyavustusten kehitys vuosina 1999–2008. Indeksikorjaukset tähän kuvioon on tehty rakentamisavustusten osalta rakennuskustannusindeksillä 1995=100 ja kehittämisyavustusten osalta julkisten menojen hintaindeksillä 1995=100.

Laskemalla yhteen valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten saamat käyttökustannusten suoriteperusteiset valtionosuudet sekä rakentamis- ja kehittämisyavustukset tuettiin valtion liikuntamäärärahoista valtakunnallisia liikunnan koulutuskeskuksia vuonna 2008 yhteensä valtion liikuntabudjetista veikkausvoitovaroista yhteensä 17,4 miljoonalla eurolla. Valtion kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vuonna 2008 on esitetty taulukossa 21.

5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset

Vuonna 2008 alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 550 290 euroa. Summa on myös säilynyt samana vuodesta 2006 lähtien. Valtakunnallisista koulutuskeskuksista

poiketen, alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksien laskentaperusteena käytetään kuitenkin opiskelijapäivää. Opiskelijapäivään sisältyy yhden opiskelijan vähintään neljän tunnin mittainen päiväkohtainen opiskelujakso. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijapäiviä alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa kertyi vuonna 2008 yhteensä 77 238 kappaletta.

Opiskelijapäivän yksikköhinta määritetään vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa. Vuoden 2008 yksikköhinta on säilynyt edellisvuosien tasolla, 16,60 eurossa. Valtion talousarviossa määritetään myös alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien enimmäismäärä, joka vuonna 2008 oli 51 000 kappaletta. Taulukossa 22 on esitetty alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen valtionosuus, toteutuneet vapaan sivistystyön opiskelijapäivät ja muut opiskelijapäivät, vapaan sivistystyön opiskelijapäivän saama tuki sekä vapaan sivistystyön opiskelijapäivien osuus kaikista opiskelijapäivistä vuosina 1999–2008. Kuviossa 10 on puolestaan esitetty alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 1999–2008.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saamat suoriteperusteiset valtionosuudet sekä rakentamis- ja kehittämisyavustukset yhteenlaskettuna tuettiin alueellisia liikunnan koulutuskeskuksia valtion liikuntamäärärahoista vuonna 2008 yhteensä 867 690 eurolla.

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€) *	Opiskelijavuorokaudet						
		OPM:n päätös			Toteutetut			
		suoriteper. vos (€)	vs-vrk	€ vs-vrk	vs-vrk	€ vs-vrk	muut vrk	kaikki vrk
Eerikkilän Urheiluopisto	1 307 101	1 246 101	22 690	55	31 933,8	39	14 776	46 710
Kisakallion Urheiluopisto	1 197 132	1 090 132	19 850	55	38 454,9	28	26 600	65 055
Kuortaneen Urheiluopisto	1 914 204	1 783 204	32 470	55	47 845,5	37	31 447	79 293
Lapin Urheiluopisto	809 810	636 310	12 520	51	19 609,1	32	68 946	88 555
Liikuntakeskus Pajulahti	1 765 050	1 650 850	30 060	55	49 710,2	33	24 461	74 171
Solvalla Idrottsinstitut	1 475 126	353 126	6 430	55	8 497,0	42	21 425	29 922
Suomen Urheiluopisto	3 144 463	2 956 263	53 830	55	77 492,1	38	80 440	157 933
Tanhuvaaran Urheiluopisto	1 478 028	1 329 028	24 200	55	28 183,8	47	13 002	41 186
Urheiluopisto Kisakeskus	948 442	948 442	17 270	55	17 555,0	54	3 329	20 884
Varalan Urheiluopisto	1 529 313	1 170 313	21 310	55	27 277,1	43	34 471	61 748
Vuokatin Urheiluopisto	1 866 164	1 607 464	29 270	55	35 823,9	45	27 560	63 384
Yhteensä	17 434 834	14 771 234	269 900		382 382		346 458	728 840
Keskiarvo				55		40		

* Sis. Suoriteperusteiset valtionosuudet sekä myönnettyt kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset.

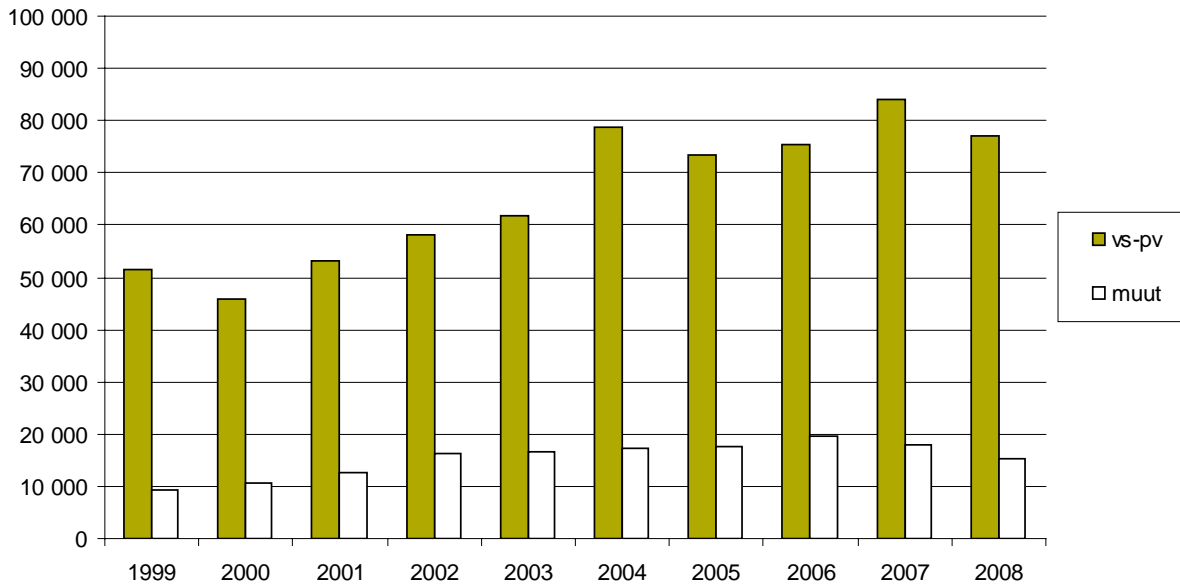
Vs-vrk = vapaan sivistystyön vuorokausi, vos = valtionosuus

Taulukko 21. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2008

Vuosi	Suoriteperusteinen valtionosuus		Toteutetut opiskelijapäivät			Toteutetut vs-päivät		vs-pv %-osuus kaikista
	€	Indeksi-korjattu	vs-pv *	Muut	Yhteensä	€vs-pv	Indeksi-korjattu	
1999	255 814	343 749	51 576	9 215	60 791	5,0	6,7	85
2000	269 785	362 075	45 700	10 688	56 388	5,9	7,9	81
2001	452 153	559 737	53 091	12 715	65 806	8,5	10,5	81
2002	452 140	552 921	58 253	16 385	74 638	7,8	9,5	78
2003	490 620	581 812	61 743	16 614	78 357	7,9	9,4	79
2004	490 620	567 467	78 734	17 129	95 863	6,2	7,2	82
2005	490 620	549 900	73 505	17 470	90 975	6,7	7,5	81
2006	550 290	599 157	75 431	19 757	95 188	7,3	7,9	79
2007	550 290	579 902	84 044	17 855	101 899	6,5	6,9	82
2008	550 290	550 290	77 238	15 179	92 417	7,1	7,1	84

Vs-pv = vapaan sivistystyön opiskelijapäivä

Taulukko 22. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 1999–2008

Kuvio 10. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 1999–2008

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus*	Suoriteperusteinen valtionosuus	Opiskelijapäivät					
			OPM:n päätös		Toteutuneet			
			vs-pv	€/vs-pv	vs-pv	€/vs-pv	muut pv	kaikki pv
Itä-Suomen liikuntaopisto	297 827	229 827	21 300	10,8	34 554	6,7	11 265	45 819
Norralla Idrottsinstitut	207 869	179 869	13 030	13,8	22 133	8,1	0	22 133
Virpiniemen liikuntaopisto	361 994	140 594	16 670	8,4	20 551	6,8	3 914	24 465
Yhteensä	867 690	550 290	51 000		77 238		15 179	92 417
Keskiarvo				11,0		7,2		

* Sis. Suoritusperusteiset valtionosuudet sekä myönnetyt kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset. Vs-pv = vapaan sivistystyön opiskelijapäivä

Taulukko 23. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2008

Valtion kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vuonna 2008 on esitetty taulukossa 23.

5.3 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät

Liikunnan koulutuskeskusten järjestämä koulutus voidaan jaotella neljään ryhmään: vapaan sivistystyön koulutukseen, ammatilliseen peruskoulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen sekä maksulliseen palvelutoimintaan. Näistä merkittävimmän osan muodostaa vapaan sivistystyön koulutus. Vuonna 2008 kaikista valtakunnallisten koulutuskeskusten järjestämään koulutukseen osallistuneista 52,9 prosenttia ja alueellisten koulutuskeskusten järjestämään koulutukseen osallistuneista 98,3 prosenttia opiskeli vapaan sivistystyön koulutuksissa. Lukumääräisesti eniten opiskelijoita opiskeli lapsi- ja nuorisoliikuntaa. Taulukossa 24 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2008.

Valtakunnallisten koulutuskeskusten järjestämän koulutuksen opiskelijamäärissä mitattuna myös maksullisen palvelutoiminnan osuus oli merkittävä, 46,4 prosenttia. Alueellisissa koulutuskeskuksissa maksullisen palvelutoiminnan osuus kuitenkin jäi vain 1,3 prosenttiin. Liikunnanohjauksen perustutkintoon johtavan ammatillisen peruskoulutuksen osuus opiskelijamääristä puolestaan on vain 0,3 prosenttia, mutta opiskelijavuorokausissa mitattaessa tämä osuus on selvästi merkittävämpi, 14,5 prosenttia. Liikunta-alan ammatilliseen lisäkoulutukseen kuuluvat liikunnan ammattitutkinto, liikuntapaikkojen hoitajan ammattitutkinto, valmentajan erikoisammattitutkinto ja liikuntapaikkamestarin erikoisammattitutkinto. Lisäkoulutuksen osuus opiskelijamääristä jää ammatillisen peruskoulutuksen tavoin matalaksi, vain 0,4 prosenttiin, mutta opiskelijavuorokausissa ja -päivissä senkin osuus on suurempi: 5,9 prosenttia valtakunnallisissa koulutuskeskuksissa ja 15,2 prosenttia alueellisissa koulutuskeskuksissa.

Taulukoissa 25 ja 26 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin ja sukupuolittain. Sekä valtakunnallisissa että alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa miesopiskelijat

muodostavat selvän enemmistön. Kaikista liikunnan koulutuskeskusten opiskelijoista miesten osuus oli noin 56,4 ja naisten 45,6 prosenttia.

Kuvioissa 11 ja 12 havainnollistetaan nais- ja miesopiskelijoiden osuuksia vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2008. Miesopiskelijat muodostavat enemmistön vapaan sivistystyön koulutuksessa lähes joka alueella. Naisten osuus on miehiä suurempi vain valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa aikuisliikunnan ja muun koulutuksen alueilla.

Lähteitä:

- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutetusta opetuksesta 2008.
- Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805. Saatavilla <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980805>.
- HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>.
- Oravainen T. 2008. Liikunnan koulutuskeskusten kokeilu- ja kehittämishankkeiden valtionavustukset vuonna 2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Perustelumuiotio 2008.
- Opetusministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutetusta opetuksesta 2008.
- Virtala M. 2007. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien opiskelijavuorokausien ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien määrääminen vuodelle 2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Perustelumuiotio 2008.
- Valtion talousarvioesitys 2008. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2008. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2008/he_2008.html.

Koulutuksen osa-alue	Valtakunnalliset koulutuskeskukset		Alueelliset koulutuskeskukset	
	n	%	n	%
Vapaan sivistystyön koulutus	136 703	52,9 %	54 569	98,3 %
- lapsi- ja nuorisoliikunta	80 685		31 851	
- vammaisliikunta	2 934		788	
- kansalaisjärjestötoiminta	10 864		5 257	
- aikuisliikunta	32 841		10 496	
- huippu-urheilu	8 225		4 876	
- muut	1 154		1 301	
Ammatillinen peruskoulutus (valtion rahoittama)	758	0,3 %	0	0 %
- liikunnanohjauksen perustutkinto	754		0	
- vammaisten valmentava ja kuntouttava opetus	4		0	
Ammatillinen lisäkoulutus	918	0,4 %	214,5	0,4 %
- tutkintoon tähtäävä koulutus	736		109	
- muu pitkäkestoinen lisäkoulutus	65		106	
- lyhytkestoinen ammatillinen täydennyskoulutus	117		0	
Maksullinen palvelutoiminta	119 805	46,4 %	712	1,3 %
- ammattikorkeakoulun tutkintotavoitteiden koulutus	0		0	
- työvoimapolitiittinen koulutus	14		38	
- oppisopimuskoulutus/teoriakurssit	336		2	
- työnantajan tilaama koulutus	17 936		615	
- urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus	40 405		37	
- muun lainsäädännön perusteella toteutettava koulutus	12 306		20	
- muut	48 808		0	
Yhteensä	258 183	100 %	55 496	100 %

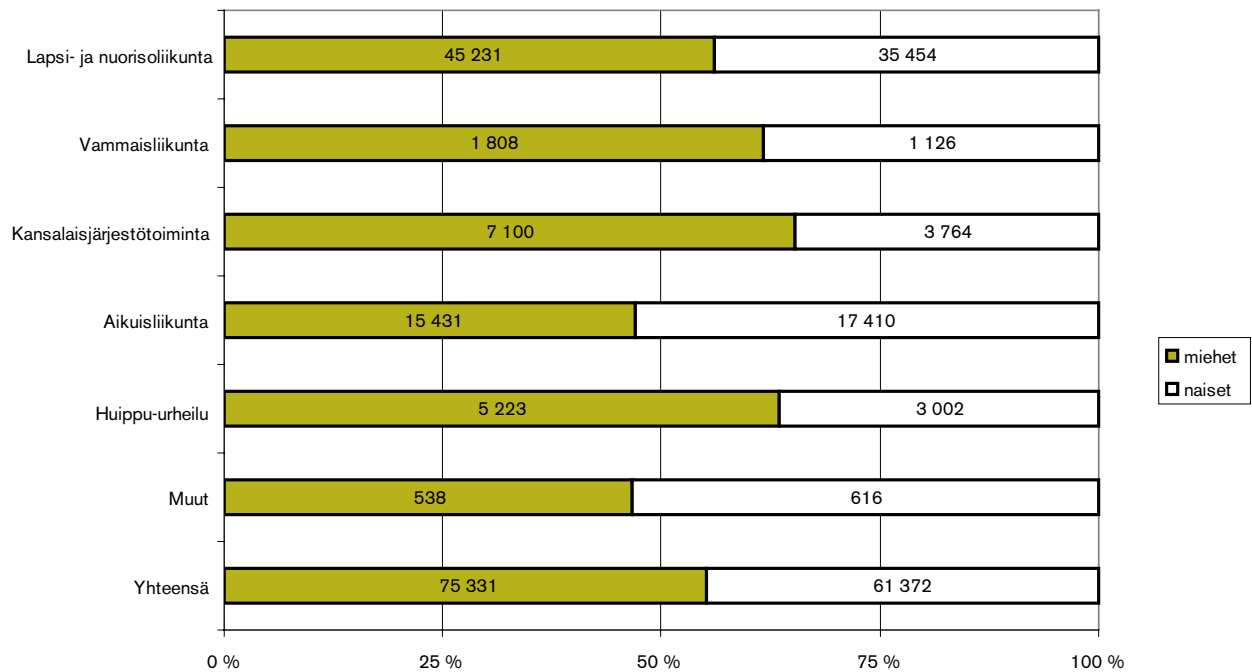
Taulukko 24. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2008

Liikunnan koulutus- keskukset	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen perus- koulutus		Ammatillinen lisä- koulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Kaikki
Eerikkilän Urheiluopisto	10 147	4 395	0	0	44	56	16 934	7 724	27 125	12 175	39 300
Kisakallion Urheiluopisto	6 646	7 582	51	52	0	0	4 184	4 155	10 881	11 789	22 670
Kuortaneen Urheiluopisto	10 287	7 216	64	59	46	46	8 218	6 452	18 615	13 773	32 388
Lapin Urheiluopisto	4 419	3 386	56	73	125	54	6 403	6 545	11 003	10 058	21 061
Liikunta- keskus Pajulahti	9 359	6 342	50	37	41	13	1 990	1 230	11 440	7 622	19 062
Solvalla Idrottsinstitut	1 193	1 563	24	22	4	4	9 281	7 891	10 502	9 480	19 981
Suomen Urheiluopisto	15 606	14 124	69	43	270	86	1 672	870	17 617	15 123	32 740
Tanhuvaaran Urheiluopisto	4 669	4 759	56	40	0	0	2 089	1 957	6 814	6 756	13 570
Urheiluopisto Kisakeskus	3 483	3 688	0	0	5	18	2 424	2 410	5 912	6 116	12 028
Varalan Urheiluopisto	3 219	3 894	32	30	14	15	12 081	8 090	15 346	12 029	27 375
Vuokatin Urheiluopisto	6 303	4 423	0	0	37	40	4 791	2 414	11 131	6 877	18 008
Yhteensä	75 331	61 372	402	356	586	332	70 067	49 738	146 385	111 797	258 183
%-osuus	55,1	44,9	53,0	47,0	63,8	36,2	58,5	41,5	56,7	43,3	100

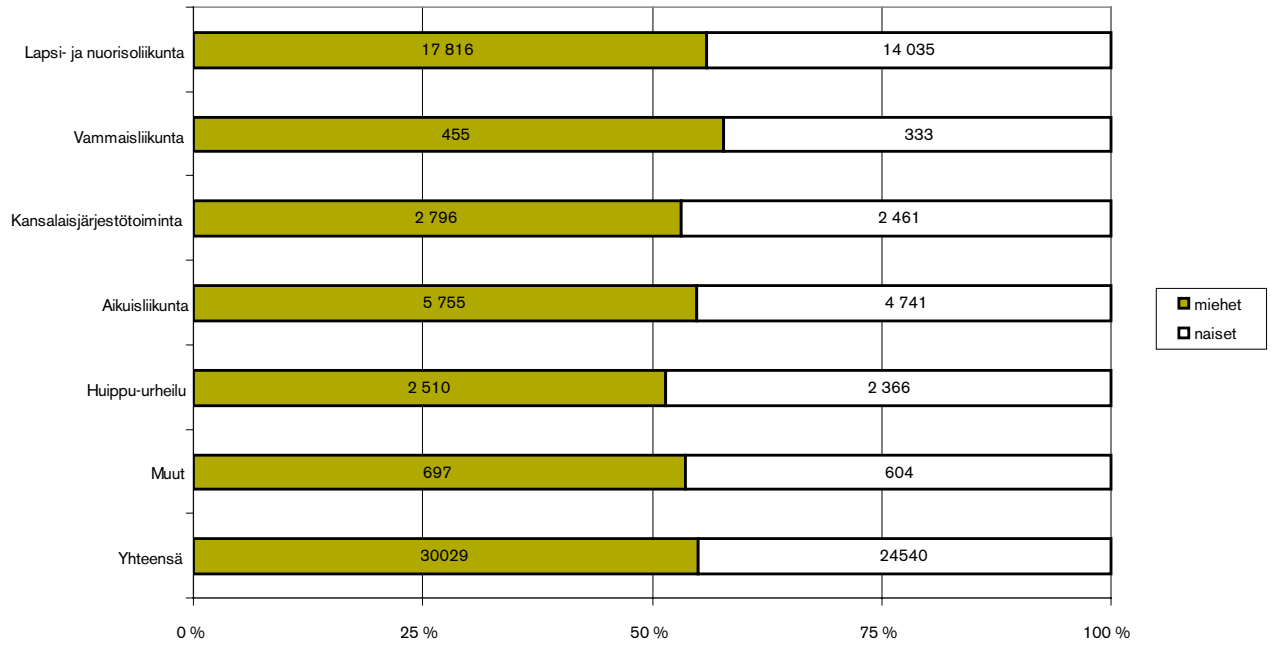
Taulukko 25. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2008

Liikunnan koulutuskeskus	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen perus- koulutus		Ammatillinen lisä- koulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	Kaikki
Itä-Suomen Liikuntaopisto	9049	8720	0	0	42	99	167	201	9258	9020	18278
Virpinemen Liikuntaopisto	7841	6826	0	0	20	53,5	271	73	8132	6952,5	15084,5
Norralla Idrottsinstitut	13139	8994	0	0	0	0	0	0	13139	8994	22133
Yhteensä	30029	24540	0	0	62	152,5	438	274	30529	24966,5	55495,5
%-osuus	55,0	45,0	0,0	0,0	28,9	71,1	61,5	38,5	55,0	45,0	100

Taulukko 26. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin 2008

Kuvio 11. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2008.

Kuvio 12. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2008.

6 Liikunnan kansalaistoiminta

Suomalainen liikunta perustuu merkittävässä määrin vapaaehtoiseen järjestö- ja kansalaistoimintaan. Järjestöt ja seurat vastaavat liikuntatoiminnasta, tarjoten koko väestölle mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen. Suomessa on Suomen Liikunnan ja Urheilun tilastojen mukaan noin 9000 liikunta- ja urheiluseuraa, joissa toimii yli puoli miljoonaa aikuista vapaaehtoistoimijaa. Seurojen ja järjestön liikuntatoimintaan taas osallistuu yli miljoona suomalaista lasta, nuorta, aikuista ja ikääntyvää ihmistä.

Opetusministeriö tukee liikunnan kansalaistoimintaa myöntämällä harkinnanvaraisia valtionavustuksia valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille. Avustuksen suuruuteen vaikuttaa järjestön toiminta liikuntalain 1 §:ssä säädetyn tarkoituksen toteuttamiseksi, toiminnan laatu, laajuus sekä yhteiskunnallinen merkitys. Valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille myönnetään myös erityisavustuksia yhteisiin kehittämishankkeisiin. Valtakunnalliset liikuntajärjestöt järjestävät koulutus-, valmennus- ja kilpailutoimintaa jäsenyhdistyksilleen sekä paikallisille seuroille, mutta eivät voi ilman erillistä lupaa siirtää ansaitsemaansa valtionavustusta niiden toimintaan. Myös liikunnan aluejärjestöt ja kunnat tukevat paikallisten

seurojen toimintaa. Kunnat voivat tähän tarkoitukseen käyttää niiden liikuntatoimintaan osoitettuja valtionosuuksia, jota tarkastellaan lähemmin luvussa 3.

Voimassa olevaan liikunta-asetuksen (1055/1998) mukaan valtionapukelpoisia järjestöjä ovat valtakunnalliset tai alueelliset rekisteröidyt yhdistykset, joiden pääasiallisena tehtävänä on liikunnan järjestäminen tai muu liikunnan edistäminen. Järjestöllä on oltava vähintään 30 jäsenyhdistystä, joissa on vähintään tuhat harrastajaa, ja liikuntalajilla on oltava kansainvälinen organisaatio tai lajin on oltava kansallisesti merkittävä. Valtionavustusta ei yleensä myönnetä, ennen kuin järjestö on toiminut vähintään vuoden mittaisen tilikauden. Syksyllä 2009 jätti urheilun lajiliittojen ja liikuntajärjestöjen valtionapujärjestelmää pohtinut työryhmä esityksen, jonka pohjalta tullaan näitä valtionavustusperusteita kuitenkin uudistamaan.

6.1 Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset

Taulukossa 27 on esitetty liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset vuosina 1999–2008, pois lukien Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n sekä Suomen Olympiakomitean toiminta-avustukset. Indeksikorjaus taulukkoon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Vuodeksi 2008 valtion liikuntamäärärahoista liikuntajärjestöjen avustamiseen osoitetut määrärahat nousivat ilman indeksikorjausta noin 1,4 miljoonaa euroa. Järjestöryhmien välisessä jakosuhteessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Ylipäätään vuosina 1999–2008 suurimmat vähennykset järjestöryhmien osuuksissa liikuntajärjestöjen valtionavustuksista ovat kohdanneet lajiliittoja (2,1 %) sekä Suomen Työväen Urheiluliittoa (1,3 %). Eniten osuuttaan ovat puolestaan kasvattaneet valtakunnalliset palvelujärjestöt (3,8 %) ja erityisliikuntajärjestöt (1,0 %). Muiden järjestöryhmien osuudet ovat pysyneet alle prosenttiyksikön tarkkuudella samana. Taulukossa 28 on esitetty liikuntajärjestöjen valtionavustusten jakautuminen järjestöryhmittäin vuosina 2007–2008 ja kuviossa 14 valtionavustusten järjestöryhmäkohtaiset prosenttiosuudet vuonna 2008. Taulukossa 24 on esitetty valtionavustusta saaneiden järjestöjen määrällinen kehitys vuosina 1999–2008.

Vuonna 2008 liikuntajärjestöille myönnettävää valtionavustusta haki 137 järjestöä, joista 79 oli lajiliittoja ja 58 muita valtakunnallista liikuntajärjestöä. Vuotta aiemmin hakijoita oli yhteensä 139. Kahdeksan hakijaa oli uusia järjestöjä, joita opetusministeriö ei ollut aiemmin hyväksynyt valtionavustukseen oikeutetuiksi valtakunnallisiksi liikuntajärjestöiksi: Jade Club Tuusula ry, NST-Lappeenranta ry, Suomen Agilityliitto ry, Suomen Krokettiliitto ry, Suomen Krokettiliitto, Suomen Racketlonliitto ry, Suomen Rugbyliitto ry, Suomen Jalkapallovalmentajat ry sekä Suomen Kansainvälisen Senioritanssin Liitto ry. Näistä valtionapukelpoisuus ja valtionavustus myönnettiin vain Suomen Rugbyliitto ry:lle samanaikaisesti muiden lajiliittojen kanssa.

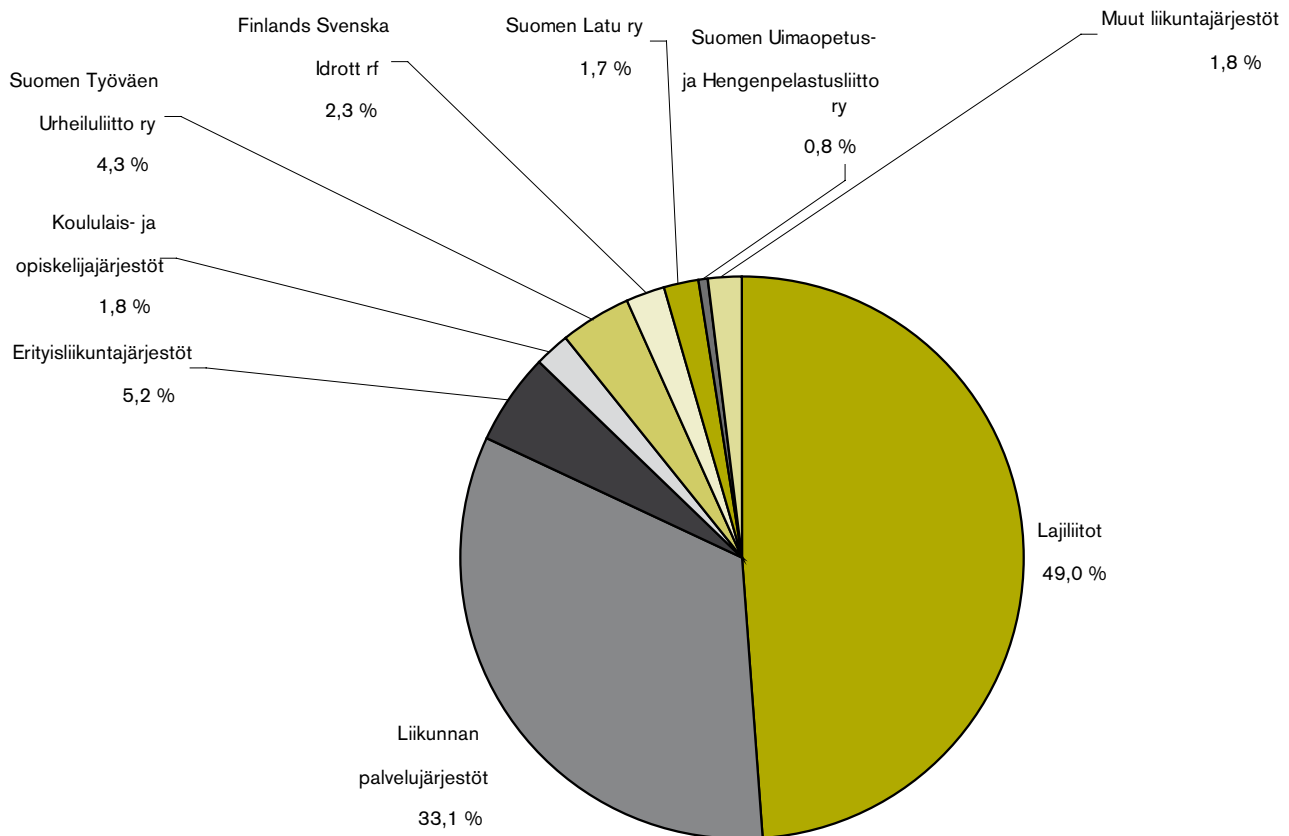
Jäljempänä esitetyissä taulukoissa käsitellään liikuntajärjestöjen talouden tunnuslukuja seuraaviin järjestöryhmittäin: (a) lajiliitot, (b) erityisliikuntajärjestöt, (c) koululais- ja opiskelijaliikuntajärjestöt, (d) omassa taulukossaan Suomen Työväen Urheiluliitto ry, Finlands Svenska Idrott rf, Suomen Latu ry ja Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry. Sekä (e) muut varsinaiset liikuntajärjestöt. Liikunnan palvelujärjestöistä omiin taulukoihinsa on eritelty (a) valtakunnalliset palvelujärjestöt sekä (b) alueelliset yhteisöt.

Vuosi	Valtionavustuksiin oikeuttavat menot	Valtionavustukset	Avustus%	Indeksikorjatut avustukset	Reaalimuutos ed. vuoteen
1999	68 719 905	20 317 102	29,6	26 773 003	0,1 %
2000	63 369 522	20 401 195	32,2	26 079 497	-2,6 %
2001	59 366 882	21 353 668	36,0	26 434 303	1,4 %
2002	77 935 585	22 301 000	28,6	27 271 821	3,2 %
2003	70 942 050	22 434 000	31,6	26 603 818	-2,4 %
2004	77 797 437	22 861 000	29,4	26 421 320	-0,7 %
2005	89 111 519	24 261 000	27,2	27 192 377	2,9 %
2006	94 767 198	25 529 024	26,9	27 796 080	2,2 %
2007	100 972 134	27 544 000	27,3	29 026 188	4,4 %
2008	106 907 384	28 960 000	27,1	28 960 000	-0,2 %

Taulukko 27. Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset 1999–2008 (€), indeksikorjattu JMHI 1995=100 (ei sisällä SLU:n ja Olympiakomitean avustuksia)

Järjestöryhmä	Avustus			
	2007		2008	
	euroa	%	euroa	%
Varsinaiset liikuntajärjestöt				
Lajiliitot	16 120 000	49,1	16 840 000	49,0
Erityisliikuntajärjestöt	1 684 000	5,1	1 805 000	5,2
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	582 000	1,8	627 000	1,8
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 450 000	4,4	1 480 000	4,3
Finlands Svenska Idrott rf	768 000	2,3	788 000	2,3
Suomen Latu ry	560 000	1,7	580 000	1,7
Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry	262 000	0,8	272 000	0,8
Muut liikuntajärjestöt	576 000	1,8	631 000	1,8
Liikunnan palvelujärjestöt				
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	7 723 000	23,5	8 110 000	23,6
Alueelliset yhteisöt	3 137 000	9,5	3 267 000	9,5
Yhteensä	32 862 000	100,0	34 400 000	100,0

Taulukko 28. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset järjestöryhmittäin vuosina 2007–2008, indeksikorjaamaton

Kuvio 13. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin 2007

Järjestöryhmä	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Varsinaiset liikuntajärjestöt										
Lajiliitot	72	71	71	71	70	72	72	73	73	74
Erytisliikuntajärjestöt	13	13	14	12	13	14	14	14	14	14
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Finlands Svenska Idrott rf	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Latu ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Uimaopetus ja Hengenpelastusliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Muut liikuntajärjestöt	15	16	16	16	16	16	16	16	14	14
Liikunnan palvelujärjestöt										
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Alueelliset yhteisöt	13	15	15	15	15	15	15	15	15	15
Yhteensä	126	128	129	127	127	130	130	131	129	130

Taulukko 29. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 1999–2008 (lkm)

Lajiliittojen osalta suurimmat valtionavustusten korotukset vuonna 2008 kohdistettiin järjestöille, jotka ovat olleet käynnistämässä paralympiaurheilun integrointia osaksi liittojensa valmennusjärjestelmää. Näitä liittoja olivat Suomen Urheiluliitto ry, Suomen Hiihtoliitto ry, Suomen Uimaliitto ry, Suomen Ratsastajainliitto ry, Suomen Purjehtijaliitto ry, Suomen Judoliitto ry sekä Suomen Tennisliitto ry. Korotuksia kohdistettiin myös järjestöille, joiden alaiset seurat osallistuivat Euro Cupiin ja vastaaviin kansainvälisiin arvokilpailuihin. Suhteellisesti merkittävin valtionavustuksen korotus kuitenkin myönnettiin Suomen Kaukalopalloliitto ry:lle aiemmin toimineiden kahden kaukalopallon lajiliiton onnistuttua lopulta yhdistämään toimintansa.

Erytisliikuntajärjestöistä suurimmat valtionavustusten korotukset osoitettiin monialaisesta toiminnan kehittämisestään Suomen Invalidien Urheiluliitto ry:lle, Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry:lle, Näkövammaisten Keskusliitto ry:lle sekä Kuurojen Urheiluliitto ry:lle. Soveltava Liikunta ry:n valtionavustuksen korotus taas perustui sen jäsenjärjestöjen koulutuksen kehittämiseen. Erytisryhmien liikuntajärjestöihin kuuluu liikuntajärjestöjä sekä kansanterveys- ja potilasjärjestöjä. Tavoitteena on, että vuoden 2010 alusta opetusministeriö osoittaisi suoria valtionavustuksia vain niille järjestöille, joiden pääasiallinen tarkoitus on liikuntatoiminta.

Muista varsinaisista liikuntajärjestöistä valtionavustusten korotuksia kohdistettiin Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry:lle vilkkaasta ja tuloksellisesta kansainvälisestä toiminnasta sekä Reserviläisurheiluliitto ry:lle, Suomen Valmentajat ry:lle ja Suomen Liikuntalan ammattilaiset ry:lle viimeisen kahden vuoden aikana vahvistuneesta järjestötoiminnasta.

Liikunnan palvelujärjestöjen osalta korotuksilla on huomioitu panostaan terveystieteiden edistämiseksi vahvistaneet Suomen Latu ry ja Suomen Kuntoliikuntaliitto ry. Nuori Suomi ry:n valtionavustuksen kohdalla taas on huomioitu järjestölle myönnettävä erityisavustus lasten ja nuorten liikuntaohjelmaan sekä sen toiminnan tulokset. Suomen Olympiakomitean ja Suomen Paralympiakomitean korotukset perustuvat Kalevi Kivistön työryhmän esitykseen valmennustoiminnan tukemisesta.

Alueellisten yhteisöiden osalta suurimmat valtionavustusten korotukset kohdistettiin Lapin Liikunta ry:lle ja Kymenlaakson Liikunta ry:lle seuratyöntekijän palkkaukseen. Tämän päätöksen jälkeen kaikilla 15 alueella on opetusministeriön tuen avulla palkattu seuratyöntekijä.

Taulukoissa 30–36 on esitetty liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2006 ja 2007.

Lajiliitot		2007	2008	%-muutos
1	AKK-Motorsport ry	200 000	203 000	1,5
2	Sukeltajaliitto ry	120 000	125 000	4,2
3	Suomen Aikidoliitto ry	38 000	38 000	0,0
4	Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	55 000	57 000	3,6
5	Suomen Ampumahiihtoliitto ry	125 000	135 000	8,0
6	Suomen Ampumaurheiluliitto ry	500 000	522 500	4,5
7	Suomen Baseball ja Softball -liitto ry	5 000	5 000	0,0
8	Suomen Biljardiliitto ry	37 000	39 500	6,8
9	Suomen Castingliitto ry	6 700	6 700	0,0
10	Suomen Cheerleadingliitto ry	20 500	25 000	22,0
11	Suomen Curlingliitto ry	35 000	38 000	8,6
12	Suomen Dartsliitto ry	28 000	30 000	7,1
13	Suomen Golfliitto ry	360 000	400 000	11,1
14	Suomen Hiihtoliitto ry	945 000	980 000	3,7
15	Suomen Hockeyliitto ry	29 000	30 000	3,4
16	Suomen Ilmailuliitto ry	115 000	119 000	3,5
17	Suomen ITF Taekwon-Do ry	8 000	9 000	12,5
18	Suomen Jousiampujain Liitto ry	48 000	49 000	2,1
19	Suomen Judoliitto ry	235 000	250 000	6,4
20	Suomen Jääkiekkoliitto ry	1 060 000	1 100 000	3,8
21	Suomen Jääpalloliitto ry	110 000	110 000	0,0
22	Suomen Kanoottiliitto ry	132 000	140 000	6,1
23	Suomen Karateliitto ry	142 000	153 000	7,7
24	Suomen Kaukalopalloliitto ry	30 000	50 000	66,7
25	Suomen Keilailuliitto ry	200 000	205 000	2,5
26	Suomen Keskushakkiliitto ry	33 000	34 000	3,0
27	Suomen Kiipeilyliitto ry	40 000	42 000	5,0
28	Suomen Koripalloliitto ry	555 000	565 000	1,8
29	Suomen Krikettiliitto ry	12 800	13 000	1,6
30	Suomen Kyykkäliitto ry	9 000	9 000	0,0
31	Suomen Käsipalloliitto ry	120 000	128 000	6,7
32	Suomen Lentopalloliitto ry	715 000	750 000	4,9
33	Suomen Liitokiekkoliitto ry	25 000	26 000	4,0
34	Suomen Luisteluliitto ry	200 000	210 000	5,0
35	Suomen Lumilautaliitto ry	35 000	40 000	14,3
36	Suomen Miekkaileilyliitto ry	38 000	40 000	5,3
37	Suomen Moottoriliitto ry	154 000	154 000	0,0
38	Suomen Muay Thai-liitto ry	13 000	13 000	0,0
39	Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	36 000	36 000	0,0
40	Suomen Nyrkkeilyliitto ry	146 000	150 000	2,7

41	Suomen Oriental Moodo -liitto ry	13 000	13 000	0,0
42	Suomen Painiliitto ry	245 000	255 000	4,1
43	Suomen Painonnostoliitto ry	160 000	168 300	5,2
44	Suomen Palloliitto ry	1 540 000	1 625 000	5,5
45	Suomen Pesäpalloliitto ry	465 000	475 000	2,2
46	Suomen Pétanque-Liitto ry	28 000	28 000	0,0
47	Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	25 000	26 000	4,0
48	Suomen Purjehtijaliitto ry	215 000	235 000	9,3
49	Suomen Pyöräilyunioni ry	128 000	132 000	3,1
50	Suomen Pöytätennisliitto ry	82 000	82 000	0,0
51	Suomen Ratagolfliitto ry	15 500	16 000	3,2
52	Suomen Ratsastajainliitto ry	464 000	482 500	4,0
53	Suomen Ringeteliitto ry	160 000	170 000	6,3
54	Suomen Rugbyliitto ry	0	8 000	100,0
55	Suomen Saappaanheittoliitto ry	5 000	5 000	0,0
56	Suomen Salibandyliitto ry	665 500	690 000	3,7
57	Suomen Soutuliitto ry	103 000	110 000	6,8
58	Suomen Squashliitto ry	142 000	145 000	2,1
59	Suomen Sulkapalloliitto ry	200 000	215 000	7,5
60	Suomen Suunnistusliitto ry	722 000	754 000	4,4
61	Suomen Taekwondoliitto ry	88 000	94 000	6,8
62	Suomen Taidoliitto ry	30 000	31 000	3,3
63	Suomen Taitoluisteluliitto ry	210 000	222 000	5,7
64	Suomen Tanssieurheiluliitto ry	210 000	220 000	4,8
65	Suomen Tennisliitto ry	198 000	212 000	7,1
66	Suomen Tikkaurheiluliitto ry	24 000	24 500	2,1
67	Suomen Triathlonliitto ry	44 000	45 000	2,3
68	Suomen Uimaliitto ry	555 000	585 000	5,4
69	Suomen Urheiluliitto ry	910 000	953 000	4,7
70	Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	20 000	21 000	5,0
71	Suomen Veneilyliitto ry	118 000	122 000	3,4
72	Suomen Vesihiihtourheilu ry	7 000	7 000	0,0
73	Suomen Voimanostoliitto ry	42 000	44 000	4,8
74	Suomen Voimisteluliitto Svoli ry	1 570 000	1 595 000	1,6
Yhteensä:		16 120 000	16 840 000	4,5

Taulukko 30. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Erityisliikuntajärjestöt		2007	2008	%-muutos
1	Elinsiirtoväen liikuntaliitto ry	45 000	52 000	15,6
2	Epilepsialiitto ry	10 000	12 000	20,0
3	Hengitysliitto Heli ry	40 000	44 000	10,0
4	Mielenterveyden Keskusliitto ry	72 000	74 000	2,8
5	Näkövammaisten Keskusliitto ry	232 000	250 000	7,8
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry	100 000	110 000	10,0
7	Suomen CP-liitto ry	20 000	25 000	25,0
8	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry	540 000	560 000	3,7
9	Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry	290 000	310 000	6,9
10	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	200 000	220 000	10,0
11	Suomen MS-liitto ry	40 000	44 000	10,0
12	Suomen Parkinson-liitto ry	15 000	16 000	6,7
13	Suomen Reumaliitto ry	40 000	44 000	10,0
14	Suomen Sydänliitto ry	40 000	44 000	10,0
Yhteensä		1 684 000	1 805 000	7,2

Taulukko 31. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt

Koululais- ja opiskelijajärjestöt		2007	2008	%-muutos
1	Koululiikuntaliitto ry	230 000	245 000	6,5
2	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	230 000	245 000	6,5
3	Suomen ammat. oppil. kulttuuri- ja urheiluliitto ry	120 000	135 000	12,5
4	Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	2 000	2 000	0,0
Yhteensä		582 000	627 000	7,7

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt

TUL, CIF, Suomen Latu, SUH		2007	2008	%-muutos
1	Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 450 000	1 480 000	2,1
2	Finlands Svenska Idrott rf	768 000	788 000	2,6
3	Suomen Latu ry	560 000	580 000	3,6
4	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	262 000	272 000	3,8
Yhteensä		2 778 000	2 848 000	2,5

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu ja SUH

Muut liikuntajärjestöt		2007	2008	%-muutos
1	Kalottieurheilu ry (Urheilun kalottikeskus)	32 000	34 000	6,3
2	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat	68 000	74 000	8,8
3	Reserviläisurheiluliitto ry	37 000	42 000	13,5
4	Suomen Erotuomarien Liitto ry	30 000	35 000	16,7
5	Suomen Liikunnan ammattilaiset ry	115 000	125 000	8,7
6	Suomen Metsästäjäliitto ry	20 000	20 000	0,0
7	Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	13 000	20 000	53,8
8	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	68 000	70 000	2,9
9	Suomen Sotilasurheiluliitto ry	48 000	50 000	4,2
10	Suomen Työpaikkaurheilu ry	3 000	4 000	33,3
11	Suomen Valmentajat ry	57 000	65 000	14,0
12	Suomen Veteraanieurheiluliitto ry	60 000	65 000	8,3
13	Työväen retkeilyliitto ry	20 000	21 000	5,0
14	Urheilutoimittajain Liitto ry	5 000	6 000	20,0
Yhteensä		576 000	631 000	9,5

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt

Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt		2007	2008	%-muutos
1	Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 660 000	1 700 000	2,4
2	Nuori Suomi ry	1 000 000	1 150 000	15,0
3	Suomen Kuntourheiluliitto ry	770 000	820 000	6,5
4	Suomen Olympiakomitea	3 658 000	3 740 000	2,2
5	Suomen Paralympiakomitea	635 000	700 000	10,2
Yhteensä		7 723 000	8 110 000	5,0

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt

Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt		2007	2008	%-muutos
1	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	137 000	140 690	2,7
2	Etelä-Savon Liikunta ry	144 000	148 140	2,9
3	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	434 000	446 060	2,8
4	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	292 000	301 090	3,1
5	Kainuun Liikunta ry	164 000	167 690	2,3
6	Keski-Pohjanmaan liikunta ry	136 000	140 770	3,5
7	Keski-Suomen Liikunta ry	179 000	183 680	2,6
8	Kymenlaakson Liikunta ry	135 000	138 150	2,3
9	Lapin Liikunta ry	147 000	170 240	15,8
10	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	448 000	462 400	3,2
11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	258 000	265 920	3,1
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	165 000	169 770	2,9
13	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	182 000	207 400	14,0
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	155 000	159 500	2,9
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	161 000	165 500	2,8
Yhteensä		3 137 000	3 267 000	4,1

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2007 ja 2008. Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt

6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2008

Taulukoissa 37–44 on esitetty liikuntajärjestöjen varsinaisen toiminnan kulut, hyväksyttävät toimintamenot, valtionavustukset, avustuksen osuus hyväksytyistä menoista sekä koko julkisen tuen osuus hyväksytyistä menoista vuonna 2008. Julkiseen tukeen sisältyvät varsinaisten toiminta-avustusten lisäksi valtiolta saadut erityisavustukset sekä Olympiakomitealta, Paralympiakomitealta tai muilta julkisilta tahoilta saadut avustukset, jotka on taulukoissa eritelty omiin sarakkeisiinsa. Olympiakomitea ja Paralympiakomitea jakavat esimerkiksi lajiliitoille valmentajatukea valtion urheilija-apurahaa saavien urheilijoiden valmentajille. Liikuntajärjestöjen erityisavustuksia käsitellään tarkemmin luvussa 6.3.

Liikuntalain (1054/1998) mukaan valtionavustukseen hyväksyttävänä toimintamenoina ei pidetä liiketoiminnasta aiheutuneita menoja. Opetusministeriön käytännön mukaan valtionavun ulkopuolelle jäävät myös välitystoiminnasta, varainhankinnasta, sijoitustoiminnasta, lainojen lyhennyksistä ja koroista, vuok-

ratuloista, poistoista ja varauksista sekä keskinäisistä avustuksista aiheutuvat menot, kilpailujen järjestämisestä ja julkaisutoiminnasta aiheutuvat menot mahdollista hyväksyttävää tappiota lukuun ottamatta sekä järjestön toiselle myymistä tavaroista tai hallinto- ja tietohallintopalveluista saaduilla tuloilla katetut menot. Hyväksyttäviin menoihin ei myöskään lasketa tiettyjä palkkaukseen liittyviä menoja eikä erikseen määriteltyjä irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenoja.

Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käytämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2008 on esitetty taulukossa 45. Toiminnan- alakohtaisessa tarkastelussa on kuitenkin syytä huomioda, että joidenkin liikuntajärjestöjen kohdalla toimintakulttuuri tai lajien luonne on asettanut rajoitteita kaikkien toiminnanalojen käytölle menolajittelussa. Liikuntajärjestöjä koskevat tiedot ovat peräisin liikuntajärjestöjen tilinpäätösyhteenvedoista sekä valtionapulaskelmista (Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2008).

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
1 AKK-Motorsport ry	1 575 056	1 650 199	203 000	12,3	12,3	0	0	0	0
2 Sukeltajaliitto ry	632 835	633 459	125 000	19,7	20,7	6 000	0	0	0
3 Suomen Aikidoliitto ry	116 398	113 634	38 000	33,4	33,4	0	0	0	0
4 Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	336 460	291 852	57 000	19,5	22,6	0	0	0	9 000
5 Suomen Ampuma- hihtoliitto ry	741 657	740 580	135 000	18,2	29,9	34 500	52 000	0	0
6 Suomen Ampuma- urheiluliitto ry	1 677 016	1 616 583	522 500	32,3	46,4	58 000	104 183	0	65 000
7 Suomen Baseball ja Softball -liitto ry	23 061	21 474	5 000	23,3	39,6	3 500	0	0	0
8 Suomen Biljardiliitto ry	173 789	154 432	39 500	25,6	30,4	7 500	0	0	0
9 Suomen Castingliitto ry	8 373	7 987	6 700	83,9	83,9	0	0	0	0
10 Suomen Cheerleadingliitto ry	246 124	246 124	25 000	10,2	10,2	0	0	0	0
11 Suomen Curlingliitto ry	117 486	117 322	38 000	32,4	44,9	13 000	0	0	1 730
12 Suomen Dartsliitto ry	238 063	162 365	30 000	18,5	18,5	0	0	0	0
13 Suomen Golfliitto ry	2 387 101	2 368 298	400 000	16,9	17,0	3 000	0	0	0
14 Suomen Hiihtoliitto ry	7 705 517	7 516 947	980 000	13,0	24,0	20 000	758 000	0	46 700
15 Suomen Hockeyliitto ry	44 050	43 891	30 000	68,4	74,0	2 500	0	0	0
16 Suomen Ilmailuliitto ry	758 966	742 459	119 000	16,0	42,0	0	0	0	193 000
17 Suomen ITF Taekwon-Do ry	76 147	74 135	9 000	12,1	18,9	5 000	0	0	0
18 Suomen Jousiampujain Liitto ry	142 009	92 445	49 000	53,0	53,0	0	0	0	0
19 Suomen Judoliitto ry	952 099	958 267	250 000	26,1	39,9	91 923	30 500	0	10 000
20 Suomen Jääkiekkoliitto ry	12 582 315	12 162 065	1 100 000	9,0	11,6	35 000	270 000	0	0

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
21 Suomen Jääpalloliitto ry	285 293	218 560	110 000	50,3	51,1	0	0	0	1 618
22 Suomen Kanoottiliitto ry	364 031	361 892	140 000	38,7	53,7	297	43 000	0	11 000
23 Suomen Karateliitto ry	297 737	290 706	153 000	52,6	52,6	0	0	0	0
24 Suomen Kaukalopalloliitto ry	178 201	178 201	50 000	28,1	40,4	22 000	0	0	0
25 Suomen Keilailuliitto ry	1 111 834	687 845	205 000	29,8	33,1	3 000	20 000	0	0
26 Suomen Keskusshakkiliitto ry	100 761	77 071	34 000	44,1	50,9	5 200	0	0	0
27 Suomen Kiipeilyliitto ry	157 119	126 644	42 000	33,2	38,7	7 000	0	0	0
28 Suomen Koripalloliitto ry	2 960 685	2 821 006	565 000	20,0	22,3	3 500	60 000	0	0
29 Suomen Krikettiliitto ry	54 533	54 533	13 000	23,8	33,0	5 000	0	0	0
30 Suomen Kyykkäliitto ry	13 740	13 740	9 000	65,5	65,5	0	0	0	0
31 Suomen Käsipalloliitto ry	626 864	601 763	128 000	21,3	30,1	23 000	30 000	0	0
32 Suomen Lentopalloliitto ry	3 800 057	3 628 382	750 000	20,7	28,2	40 700	234 014	0	0
33 Suomen Liitokiekkoliitto ry	93 914	91 264	26 000	28,5	31,8	3 000	0	0	0
34 Suomen Luisteluliitto ry	812 845	807 332	210 000	26,0	47,7	24 000	151 500	0	0
35 Suomen Lumilautaliitto ry	180 883	180 883	40 000	22,1	70,9	26 088	62 170	0	0
36 Suomen Miekkailuliitto ry	103 898	100 324	40 000	39,9	45,4	5 500	0	0	0
37 Suomen Moottoriliitto ry	789 695	771 223	154 000	20,0	21,0	0	0	0	8 000
38 Suomen Muay Thai- liitto ry	28 215	28 207	13 000	46,1	63,1	4 800	0	0	0
39 Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	72 735	63 053	36 000	57,1	68,2	7 000	0	0	0

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
40 Suomen Nyrkkeilyliitto ry	261 174	259 625	150 000	57,8	60,6	0	7 220	0	0
41 Suomen Oriental Moodo -liitto ry	13 482	13 482	13 000	96,4	96,4	0	0	0	0
42 Suomen Painiliitto ry	631 435	630 972	255 000	40,4	62,0	0	128 000	0	8 000
43 Suomen Painonnostoliitto ry	208 387	207 329	168 300	81,2	84,6	7 000	0	0	0
44 Suomen Palloliitto ry	13 029 837	9 244 581	1 625 000	17,6	19,7	76 000	118 500	0	0
45 Suomen Pesäpalloliitto ry	1 156 702	1 150 525	475 000	41,3	42,7	16 000	0	0	0
46 Suomen Pétanque- Liitto ry	90 405	75 597	28 000	37,0	37,0	0	0	0	0
47 Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	123 414	123 345	26 000	21,1	21,1	0	0	0	0
48 Suomen Purjehtijaliitto ry	1 179 482	1 211 116	235 000	19,4	35,1	0	186 500	0	3 050
49 Suomen Pyöräilyunioni ry	254 834	255 366	132 000	51,7	51,8	0	154	0	0
50 Suomen Pöytätennisiitto ry	257 552	136 523	82 000	60,1	63,7	0	0	0	5 000
51 Suomen Ratagolfliitto ry	37 784	28 714	16 000	55,7	55,7	0	0	0	0
52 Suomen Ratsastajainliitto ry	2 541 236	2 389 199	482 500	20,2	23,6	6 000	9 000	0	67 061
53 Suomen Ringetteliiitto ry	539 019	508 108	170 000	33,5	36,7	16 389	0	0	0
54 Suomen Rugbyliitto ry	87 428	87 428	8 000	9,2	31,7	0	0	0	19 680
55 Suomen Saappaanheittoliitto ry	8 357	8 153	5 000	61,3	61,3	0	0	0	0
56 Suomen Salibandyliitto ry	4 666 846	2 330 735	690 000	29,6	32,2	60 000	0	0	0
57 Suomen Soutuliitto ry	285 451	284 369	110 000	38,7	48,2	0	27 000	0	0
58 Suomen Squashliitto ry	198 752	198 547	145 000	73,0	74,7	3 333	0	0	0

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
59 Suomen Sulkapalloliitto ry	491 839	479 139	215 000	44,9	49,5	7 000	15 000	0	0
60 Suomen Suunnistusliitto ry	2 000 202	1 863 737	754 000	40,5	47,1	39 000	85 000	0	0
61 Suomen Taekwondoliitto ry	274 226	266 179	94 000	35,3	38,5	6 000	2 500	0	0
62 Suomen Taidoliitto ry	71 082	69 437	31 000	44,6	44,6	0	0	0	0
63 Suomen Taitoluisteluliitto ry	1 005 965	978 541	222 000	22,7	31,5	31 000	55 000	0	0
64 Suomen Tanssieurheiluliitto ry	698 754	696 746	220 000	31,6	43,3	82 000	0	0	0
65 Suomen Tennisliitto ry	983 312	872 493	212 000	24,3	29,4	10 000	20 000	10 500	4 000
66 Suomen Tikkaurheiluliitto ry	37 017	34 939	24 500	70,1	70,1	0	0	0	0
67 Suomen Triathlonliitto ry	79 379	79 180	45 000	56,8	56,8	0	0	0	0
68 Suomen Uimaliitto ry	1 651 039	1 644 317	585 000	35,6	50,5	18 000	112 950	0	114 964
69 Suomen Urheiluliitto ry	6 249 071	5 370 829	953 000	17,7	28,3	100 000	418 518	50 000	0
70 Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	45 080	44 258	21 000	47,4	47,4	0	0	0	0
71 Suomen Veneilyliitto ry	443 692	431 658	122 000	28,3	31,5	14 000	0	0	0
72 Suomen Vesihiihtourheilu ry	10 884	15 305	7 000	45,7	91,5	7 000	0	0	0
73 Suomen Voimanostoliitto ry	151 083	111 607	44 000	39,4	42,1	3 000	0	0	0
74 Suomen Voimisteluliitto Svoli ry	3 745 435	3 628 508	1 595 000	44,0	48,5	98 000	30 174	0	36 000
Yhteensä	86 077 202	76 547 732	16 840 000	22,0	28,2	1 059 730	3 030 884	60 500	603 802

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Erityisliikuntajärjestöt		Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki-% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Paralympia- komitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Elinsiirtoväen Liikuntaliitto ry	245 241	245 344	52 000	21,2	39,7	45 413	0	0	0
2	Epilepsialiitto ry	19 088	19 088	12 000	62,9	62,9	0	0	0	0
3	Hengitysliitto Heli ry	129 222	129 222	44 000	34,0	34,0	0	0	0	0
4	Mielenterveyden Keskusliitto ry	86 163	86 163	74 000	85,9	85,9	0	0	0	0
5	Näkövammaisten Keskusliitto ry	602 721	544 506	250 000	45,9	63,5	40 000	0	56 000	0
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry	114 488	114 488	110 000	96,1	96,1	0	0	0	0
7	Suomen CP- liitto ry	42578	41578	25 000	60,1	60,1	0	0	0	0
8	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry	1 198 843	1 198 881	560 000	46,7	73,4	206 775	0	113 500	0
9	Suomen Kehitys- vammaisten Liikunta ja Urheilu ry	559 956	531 862	310 000	58,3	71,4	70 000	0	0	0
10	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	361 756	361 756	220 000	60,8	60,8	0	0	0	0
11	Suomen MS-liitto	82 151	67 542	44 000	65,1	65,1	0	0	0	0
12	Suomen Parkinson-liitto ry	22 508	22 508	16 000	71,1	71,1	0	0	0	0
13	Suomen Reumaliitto ry	75 023	75 023	44 000	58,6	58,6	0	0	0	0
14	Suomen Sydänliitto ry	100 409	62 114	44 000	70,8	70,8	0	0	0	0
Yhteensä		3 640 147	3 500 076	1 805 000	51,6	66,8	362 188	0	169 500	0

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt:
Erityisliikuntajärjestöt

Koululais- ja opiskelijajärjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksytyt toimintamenot	Valtionavustus	Avustus % hyväksytyt menot	Julkinen tuki % hyväksytyt menot	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1 Koulu- liikuntaliitto ry	492 440	437 120	245 000	56,0	64,8	16 000	0	0	22 052
2 Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	407 716	352 399	245 000	69,5	93,1	83 000	0	0	0
3 Suomen ammattillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto ry	461 179	457 577	135 000	29,5	43,7	65 000	0	0	0
4 Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	3 023	3 023	2 000	100,0	66,2	0	0	0	0
Yhteensä	1 364 358	1 250 118	627 000	50,2	65,0	164000	0	0	22052

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt

TUL, CIF, Suomen Latu	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus % hyväk- syt menot	Julkisen tuki% hyväk-sytyt menot	Valtion eritys- avustukset	Suo- men Olym- pia-komitea ry	Suo- men Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
1	Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry	2 055 671	1 480 000	72,0	80,2	97 954	0	0	70 000
2	Finlands Svenska Idrott rf	1 254 379	788 000	62,8	65,5	34 000	0	0	0
3	Suomen Latu ry	2 401 787	580 000	24,1	29,1	118 000	0	0	0
4	Suomen Uimaopetus- ja Hengen- pelastusliitto ry	903 862	272 000	30,1	53,1	40 000	0	0	168 000
Yhteensä	7 160 031	6 615 698	3 120 000	47,2	55,1	289 954	0	0	238 000

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008.
Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu, SUH

Muut liikuntajärjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus % hyväksytyt menot	Julkisen tukin % hyväksytyt menot	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Kalotturheilu ry (Urheilun kalottikeskus)	46 309	34 000	73,4	73,4	0	0	0	0
2	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	288 129	74 000	25,6	38,8	38 120	0	0	0
3	Reserviäisurheiluliitto ry	124 853	42 000	33,6	33,6	0	0	0	0
4	Suomen Erotuomarien Liitto ry	42 233	35 000	82,9	82,9	0	0	0	0
5	Suomen Liikunnan ammattilaiset ry	192 066	125 000	65,5	69,6	7 742	0	0	0
6	Suomen Metsästäjäliitto ry	1 147 205	20 000	1,7	2,6	0	0	0	10 000
7	Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	37 108	20 000	54,6	98,8	12 000	0	0	4 166
8	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	592 394	70 000	11,8	14,0	13 000	0	0	0
9	Suomen Sofilasurheiluliitto ry	185 793	50 000	26,9	26,9	0	0	0	0

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt

10	Suomen Työpaikka-urheilu ry	63 305	62 978	4 000	6,4	6,4	0	0	0	0
11	Suomen Valmentajat ry	422 686	422 686	65 000	15,4	25,8	44 000	0	0	0
12	Suomen Veteraani- urheiluliitto ry	204 834	172 789	65 000	37,6	38,5	0	0	0	1 500
13	Työväen Retkely- liitto ry	56 456	42 271	21 000	49,7	49,7	0	0	0	0
14	Urheilu- toimittajain Liitto ry	78 195	78 031	6 000	7,7	7,7	0	0	0	0
Yhteensä		3 481 568	3 435 296	631 000	18,4	22,2	114 862	0	0	15 666

Liikunnan palvelujärjestöt: valtakunnalliset palvelujärjestöt		Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus % hyväksytyt menot	Julkinen tuki % hyväksytyt menot	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Suomen Liikunta ja Urheilu ry	5 477 788	2 979 545	1 700 000	57,1	85,2	641 632	0	0	197 561
2	Nuori Suomi ry	3 760 264	3 547 680	1 150 000	32,4	87,3	1 946 553	0	0	0
3	Suomen Kunto- liikuntaliitto, Kunto ry	1 375 781	1 365 425	820 000	60,1	64,3	58 000	0	0	0
4	Suomen Olympiakomitea	6 756 205	6 753 191	3 740 000	55,4	63,4	544 500	0	0	0
5	Suomen Paralympiakomitea	924 824	923 707	700 000	75,8	88,9	121 000	0	0	0
Yhteensä		18 294 862	15 569 546	8 110 000	52,1	74,6	331 1685	0	0	197 561

Taulukko 42. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt

Liikunnan palvelujärjestöt: alueelliset yhteisöt	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus % hyväk- sytyt menot	Julkisen tukiki- hyväksytyt menot	Valtion erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- olympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
1 Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	355 518	354 518	140 690	39,7	58,3	53 353	0	0	12 500
2 Etelä-Savon Liikunta ry	995 013	992 955	148 140	14,9	18,8	0	0	0	38 687
3 Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	707 515	708 367	446 060	63,0	66,8	14 050	0	0	13 000
4 Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	905 865	891 549	301 090	33,8	52,0	107 700	0	0	54 500
5 Kainuun Liikunta ry	910 700	904 231	167 690	18,5	53,0	32 600	0	0	279 100
6 Keski-Pohjanmaan liikunta ry	449 816	442 304	140 770	31,8	37,5	25 104	0	0	0
7 Keski-Suomen Liikunta ry	460 665	457 642	183 680	40,1	49,5	21 100	0	0	21 600
8 Kymenlaakson Liikunta ry	287 607	285 614	138 150	48,4	52,2	5 600	0	0	5 385
9 Lapin Liikunta ry	268 479	270 651	170 240	62,9	72,0	0	0	0	24 600
10 Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 558 054	1 555 582	462 400	29,7	40,1	129 432	0	0	32 555

Taulukko 43. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008.
Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt

11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	680 366	608 125	265 920	43,7	54,6	57 700	0	0	8 400
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	1 259 540	761 870	169 770	22,3	51,8	25 900	0	0	199 148
13	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	396 469	391 901	207 400	52,9	64,9	23 700	0	0	23 372
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	553 539	553 959	159 500	28,8	32,5	0	0	0	20 600
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	544 400	542 382	165 500	30,5	46,3	22 600	0	0	63 000
Yhteensä		10 333 547	9 721 652	3 267 000	33,6	47,1	518 840	0	0	796 446

Taulukko 43. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2008. Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt

Järjestöryhmä	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus % hyväksytyt menot	Julkinen tuki;% hyväksytyt menot	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
Varsinaiset liikuntajärjestöt	101 723 305	91 348 921	23 023 000	22,6	31,9	1 990 735	3 030 884	230 000	879 520
Liikunnan palvelujärjestöt	28 628 409	25 291 198	11 377 000	39,7	64,1	3 830 524	0	0	994 007
Kaikki liikuntajärjestöt yhteensä	130 351 714	116 640 119	34 400 000	26,4	38,9	5 821 259	3 030 884	230 000	1 873 527

Taulukko 44. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä 2008.

Järjestöryhmä	Nuorisoliikunta	Aikuisten liikunta	Huippu-urheilu	Järjestötoiminta
Varsinaiset liikuntajärjestöt				
Lajiliitot	24,4 %	13,4 %	34,8 %	27,4 %
Erytisliikuntajärjestöt	7,2 %	21,9 %	30,2 %	40,6 %
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	39,2 %	14,1 %	5,6 %	41,0 %
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	29,4 %	19,1 %	2,3 %	49,2 %
Finlands Svenska Idrott rf	39,7 %	12,8 %	0,0 %	47,5 %
Suomen Latu ry	23,4 %	51,4 %	0,0 %	25,3 %
Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	0,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %
Muut liikuntajärjestöt	15,8 %	6,5 %	1,2 %	76,5 %
Varsinaiset liikuntajärjestöt yhteensä	23,8 %	14,5 %	30,5 %	31,2 %
Liikunnan palvelujärjestöt				
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	23,4 %	2,1 %	27,5 %	46,9 %
Alueelliset yhteisöt	34,4 %	21,8 %	0,1 %	43,8 %
Liikunnan palvelujärjestöt yhteensä	27,4 %	9,2 %	17,6 %	45,8 %
Kaikki liikuntajärjestöt yhteensä	24,6 %	13,3 %	27,7 %	34,4 %

Taulukko 45. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2008.

6.3 Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2008

Yleisten toiminta-avustusten lisäksi opetusministeriö myöntää liikuntajärjestöille vuosittain erityisavustuksia erilaisiin liikuntaa edistäviin tarkoituksiin. Tyypillisesti nämä erityisavustukset ovat projektiluonteisia. Erityisavustuksia voidaan myös myöntää muille kuin valtakunnallisille tai alueellisille liikuntajärjestöille.

Taulukossa 46 on esitetty opetusministeriön liikuntajärjestöille myöntämät erityisavustukset vuonna 2008 avustuskohteen mukaan. Kappalemäärä kertoo, kuinka monta hanketta yhteensä on saanut rahoitusta kunkin kategorian alla. Lisäksi taulukossa on ilmoitettu kunkin kategorian saama rahallinen kokonaistuki sekä sen osuus kaikista jaetuista erityisavustuksista. Varsinaisten liikuntajärjestöjen ja liikunnan palvelujärjestöjen lisäksi taulukossa on huomioitu myös muut avustuksia saaneet liikuntajärjestöt ja -seurat.

Vuonna 2008 opetusministeriö myönsi liikuntajärjestöille lähes 6,5 miljoonaa euroa erityisavustuksia.

Lukumääräisesti toiseksi eniten avustuksia myönnettiin ulkomaille suuntautuneisiin kilpailumatkoihin, arvokilpailuihin sekä Euro Cup -otteluihin. Osa myönnettyistä yksittäisistä avustuksista saattoi kattaa useampia kilpailumatkoja, joten kokonaisuudessaan avustettuja matkoja tehtiin todennäköisesti taulukossa esitettyä lukua enemmän. Suurin yksittäinen arvokilpailumatkoihin kohdennettu avustus, 60 000 euroa, myönnettiin Suomen Paralympiakomitealle osallistumisesta Pekingin paralympialaisiin.

Kilpailujen ja tapahtumien järjestämisen kohtaan taulukossa 46 sisältyvät liikuntajärjestöille myönnetyt avustukset Suomessa järjestettyjen kilpailuiden ja tapahtumien järjestämiseksi, hakemiseksi tai tappioiden kattamiseksi. Kilpailutapahtumien osalta merkittävin yksittäinen avustus, 80 000 euroa, myönnettiin Suomen Taitoluisteluliitto ry:lle taitoluistelun EM-kilpailujen järjestämisestä. Muiden tapahtumien osalta merkittävimmät avustukset olivat Suomen Työväen Urheiluliitto ry:lle myönnetty 120 000 euron avustus järjestön 11. liittojuhlan järjestämiseen sekä Suomen

Liikunta ja Urheilu ry:lle myönnetty 85 000 euron avustus Suomen Urheilugaala -tapahtuman järjestämiseen.

Sekä lukumääräisesti että rahamäärältään suurimmaksi avustuskohteeksi taulukossa 46 nousivat projektit, hankkeet ja ohjelmat, joiden osuus oli yli kaksi kolmannesta kaikista liikuntajärjestöille jaetuista erityisavustuksista. Kohtaan sisältyvät lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen, terveysliikunnan kehittämiseen, joukkuepalloluun ja valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen myönnetty avustukset sekä muita liikuntaa edistäviä hankkeita, joiden avustukset on rahoitettu valtion liikuntamäärärahoista opetusministeriön käytettäväksi -momentilta. Merkittävimmät tähän kohtaan liittyvät avustukset olivat juuri Nuori Suomi ry:lle myönnetty 2 182 000 euron avustus lasten ja nuorten liikuntaohjelman toteuttamiseen ja edelleen jaettaviin avustuksiin, Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle myönnetty 350 000 euron suuruinen avustus valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen sekä Suomen Olympiakomitealle ja Paralympiakomitealle myönnetty yhteensä 330 000 euron avustukset joukkuepallotilan kehittämiseen. Terveyttä edistävää liikuntaa käsitellään tarkemmin luvussa 10, lasten ja nuorten liikuntaohjelmaa luvussa 11 ja joukkuepallotilan kehittämishanketta luvussa 9, huippu-urheilun yhteydessä.

Liikuntajärjestöjen kehittämisavustuksiin kohdennettu määräraha vuonna 2008 oli 500 000 euroa. Vuodesta 2006 tätä määrärahaa on myös vähennetty

200 000 eurolla Hyvä Seura -hankkeiden valtionavustusten siirryttyä Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n normaalitoiminnan sisään. Kehittämisavustuksia haki 59 järjestöä, kun edellisellä vuonna niitä oli 65. Hakijoista 30 sai vuonna 2008 myönteisen avustuspäätöksen. Hakijoita oli 63, joista 36:lle myönnettiin kehittämisavustus. Kehittämisavustuksia myönnettäessä otettiin erityisesti huomioon (a) laajat järjestöjen yhteistyöhankkeet, (b) suvaitsevaisuutta edistävät hankkeet, (c) erityisliikunta- sekä koululais- ja opiskelijajärjestöjen hankkeet sekä (d) hankkeet, joilla oli erityistä merkitystä niiden innovatiivisuudesta näkökulmasta. Suurin yksittäinen avustus, 50 000 euroa, myönnettiin Suomen Invalidien Urheiluliitto ry:lle Kaikille Avoin -ohjelmaan.

Liikuntajärjestöille myönnettiin erityisavustuksia myös kansainväliseen yhteistyöhön, kongresseihin ja kokouksiin. Kansainvälistä toimintaa on käsitelty tarkemmin luvussa 8. Historiikkien kirjoittamiseen tukea sai viisi järjestöä. Taulukossa 46 muut -kohta sisältää muita liikuntajärjestöjen saamia, mm. kalustohankintoihin kohdistettuja erityisavustuksia, jotka on rahoitettu opetusministeriön käytettäväksi -momentilta valtion liikuntamäärärahoista. Taulukossa ei ole huomioitu mahdollisia järjestöille myönnettyjä avustuksia liikuntapaikkarakentamiseen tai sen tutkimukseen.

Avustuskohde	kpl	€	%
1 Kilpailumatkat ulkomaille	68	406 100	6,3
2 Kilpailujen ja tapahtumien järjestäminen	25	671 800	10,4
3 Projektit, hankkeet ja ohjelmat	76	4 376 200	67,7
4 Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset	30	500 000	7,7
5 Kansainvälinen yhteistyö ja kongressit	11	272 500	4,2
6 Julkaisut ja historiikit	10	98 600	1,5
7 Muut	9	143 500	2,2
Yhteensä	229	6 468 700	100

Taulukko 46. Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2008.

Lähteitä:

- HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.
- Haukilahti T. 2008. Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset 2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 24.1.2008.
- Haukilahti T. 2008. Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntäminen lukuun ottamatta lajiliittoja vuonna 2008 ja eräiden hakemusten hylkääminen. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 17.1.2008.
- Kansallinen liikuntatutkimus 2005–2006
Vapaaehtoistyö. SLU:n julkaisusarja 6/06. Helsinki: Suomen Liikunta ja Urheilu.
- Liikunta-asetus 18.12.1998/1055. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981055>.
- Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2008.
- Liikuntajärjestöjen tulosohjauksen kehittäminen - Liikuntajärjestöjen avustusjärjestelmätyöryhmä IV. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:33.
- Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>.
- Opetusministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Tolonen H. 2008. Vuoden 2008 valtakunnallisten liikunnan lajiliittojen avustusvalmistelun esittelymuistio. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 17.1.2008.
- Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen yleisavustuksiin liittyvät ehdot ja rajoitukset. Opetusministeriö 2002.

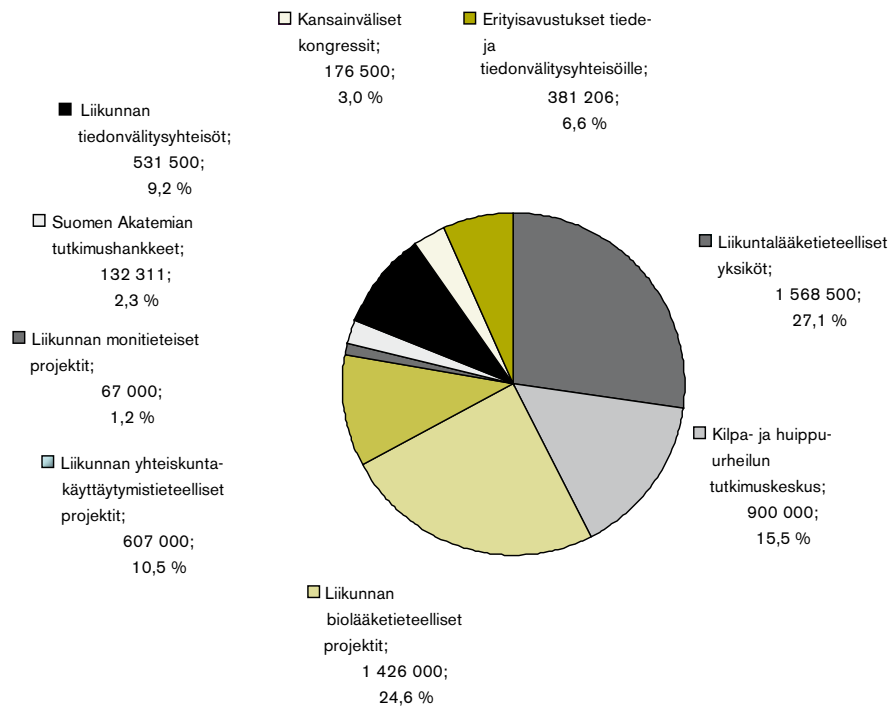
7 Liikuntatiede

Opetusministeriö myöntää valtion liikuntamäärärahoista vuosittain valtionavustuksia liikunnan tutkimus- ja tiedonvälitystoimintaan. Liikuntatieteellistä tutkimusta Suomessa tekevät tutkimuslaitokset, yliopistot, ammattikorkeakoulut ja yksittäiset tutkijat. Valtionavustuksia opetusministeriö myöntää sekä tutkimusprojekteihin että tutkimusyhteisöille. Tutkimusyhteisöjen toiminta-avustuksia voivat hakea liikuntatieteelliset tutkimusyhteisöt, jotka toimivat liikunta- ja urheilulääketieteen, liikunnan ja terveyden, liikuntatieteellisen tiedonvälityksen sekä kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuksen alueilla. Avustusta liikuntatieteen tutkimusprojekteihin taas voivat hakea niin tutkimusryhmät kuin yksittäiset tutkijat. Suurin osa tutkimusprojektien avustushakemuksista tulee yliopistojen kautta.

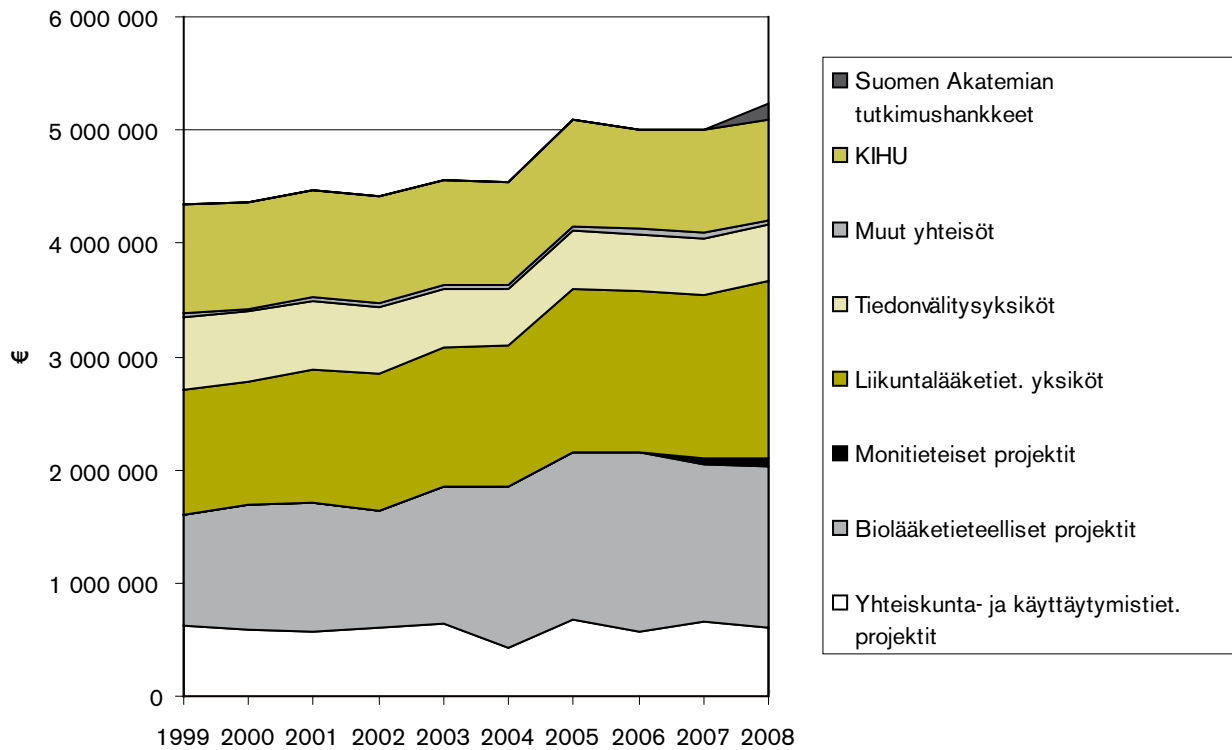
Vuonna 2008 opetusministeriö myönsi avustuksia liikuntatieteellisille yhteisöille, liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille, Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin, kansainvälisten tieteellisten kongressien järjestämiseen sekä tiede- ja tiedonvälitysyhteisöjen muihin hankkeisiin yhteensä 5,8 miljoonaa euroa. Tästä liikuntatieteellisten yhteisöiden toiminta-avustuksiin meni 3 miljoonaa euroa, eli 51,8 prosenttia avustusten kokonaismäärästä. Liikuntatieteellisten tutkimusprojektiavustusten osuus taas oli 2,1 miljoonaa euroa, eli 36,3 prosenttia ja Suomen Akatemian tutkimushankkeiden 132 000 euroa, eli 2,3 prosenttia

kokonaismäärästä. Tilastollisesti merkittävä määrärahan muodostivat myös opetusministeriön käytettäväksi -momentilta liikuntatieteellisten yhteisöiden ja muiden tiedeyhteisöiden tiedonvälitystoimintaan sekä erilaisiin tutkimus- ja selvityshankkeisiin myönnetty erityisavustukset; 381 000 euroa eli 6,6 prosenttia avustusten kokonaismäärästä. Kuviossa 14 esitetään kokonaisuudessaan opetusministeriön vuonna 2008 myöntämät valtionavustukset liikunnan tutkimus- ja tiedonvälitystoimintaan. Tiedonvälitystoimintaan kuviossa 14 sisältyvät jäljempänä tässä luvussa esitetyjen liikuntatieteellisten tiedonvälitysyksiköiden ja muiden yhteisöiden toiminta-avustukset. Kuviossa 15 puolestaan esitetään liikuntatieteellisille yhteisöille ja liikuntatieteelliseen tutkimustoimintaan myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 1999–2008. Liikuntatieteellisten yhteisöjen osalta kuviossa 15 on huomioitu ainoastaan toiminta-avustukset. Indeksikorjaus kuvioon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Edellä mainittujen avustuskohteiden lisäksi opetusministeriö myöntää valtionavustuksia myös liikuntapaikkojen rakentamista, ylläpitoa tai käyttöä palvelemaan tutkimus- ja kehitystyöhön, jota käsitellään tarkemmin luvussa 4. Kansainvälisten tieteellisten kongressien järjestämiseen myönnettyjä valtionavustuksia puolestaan tarkastellaan luvussa 8.

Kuvio 14. Liikuntatieteisiin ja tiedonvälitykseen myönnetyt valtionavustukset vuonna 2008.

Kuvio 15. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnetyt avustukset vuosina 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

7.1 Valtionavustukset liikuntatieteellisen tutkimukseen

Liikuntatieteen tutkimushenkilöstöä toimii yliopistoissa, useissa tutkimuslaitoksissa ja yksittäisinä tutkijoina. Liikuntatieteiden tutkimusprojektirahoitusta voi hakea tutkijoiden ja muun tutkimushenkilöstön palkkoihin, palkkioihin ja sivukuluihin, henkilökoh-taisiin apurahoihin enintään kuuden kuukauden ajaksi, tutkimustyöhön liittyviin kotimaan ja ulkomaan matkoihin sekä kansainvälisiin kongressimatkoihin, kulutustarvikkeisiin, tilastoanalyysiin ja julkaisukuluihin sekä yliopistojen ja valtion tutkimuslaitosten perimiin yleiskustannuksiin.

Valtion liikuntaneuvoston liikuntatieteen jaosto antaa lausunnon liikuntatieteellisten tutkimusprojektien avustushakemuksista. Hakemukset arvioidaan kahdes-sa liikuntatieteen jaoston koordinoimassa arviointipaneelissa, jotka edustavat liikunnan biolääketieteellisen sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen alueita. Monitieteelliset hakemukset käsitellään molemmissa paneeleissa.

Vuonna 2007 opetusministeriö otti käyttöön ehdolliset, pidempiaikaiset rahoituspäätökset, joiden myötä liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille voidaan myöntää ehdollinen tuki pääsääntöisesti enintään kolmelle vuodelle. Edellytyksenä on, että hanke etenee suunnitelmansa mukaisesti ja että eduskunta osoittaa liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosittain riittävät määrärahat. Vuonna 2008 liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin myönnettyjen 2,1 miljoonan euron avustusten lisäksi opetusministeriö teki päätöksen 1 373 000 euron rahoitusvarauksesta 43 tutkimushankkeelle vuodelle 2009 ja 646 000 euron rahoitusvarauksesta 20 tutkimushankkeelle vuodelle 2010.

Taulukossa 47 on esitetty liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetyt valtionavustukset teemoittain vuonna 2008. Opetusministeriö tukee liikuntatieteellisesti merkityksellistä tutkimusta, joka on sovellettavuusarvoltaan korkeaa, innovatiivista sekä käytännön liikuntatoimen ja hyvinvoinnin kehittämisen tiedontarvetta palvelevaa. Suomalaista liikuntatieteellistä tutkimusta on 2000-luvulla pyritty suuntaamaan kahden Liikuntatutkimuksen suunta –asiakirjan avulla. Liikuntatutkimuksen suunta 2010 –asiakirjassa keskeisiksi liikuntatieteellisiksi tutkimusalueiksi mää-

ritellään (a) kriittinen liikuntapedagogiikka, (b) liikunta osana elämysteollisuutta, (c) ihmisen toimintakyky elämänkulun eri vaiheissa, (d) yhteiskunnallisen muutoksen polarisoivat sosiaalipoliittiset vaikutukset sekä (e) liikunnan ja urheilun talous.

Taulukossa 48 on esitetty liikuntatieteellisten tutkimusprojektien avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärä, myöntöprosentit sekä myönnetyt avustussummat tieteenaloittain vuonna 2008. Vuonna 2008 tutkimusavustuksia jaettiin 59 tutkimusprojektille, yhteensä 2,1 miljoonaa euroa. Avustuksista 67,9 prosenttia kohdistui liikunnan biolääketieteellisiin tutkimusprojekteihin, 28,9 prosenttia yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisiin projekteihin ja 3,2 prosenttia monitieteellisiin projekteihin.

Tutkimusprojektien avustushakemuksia vuonna 2008 tehtiin yhteensä 116 kappaletta, joista biolääketieteellisiä oli 61,2 prosenttia, yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisiä 33,6 prosenttia ja monitieteellisiä 5,2 prosenttia. Kaikista avustushakemuksista hieman yli puolet sai myönteisen avustuspäätöksen.

Kuviossa 16 on esitetty valtionavustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien lukumäärä vuosina 2000–2008. Vuonna 2008 valtionavustusta saaneista 59 tutkimusprojektista uusia oli poikkeuksellisesti enemmistö, 30 kappaletta. Jatkotutkimusten osalta avustus myönnettiin kaikille hakijoille ja uusista tutkimusprojekteista noin kahdelle kolmasosalle hakijoista.

Kaikista vuonna 2008 valtionavustusta saaneista tutkimusprojekteista 42,4 prosenttia oli naisten ja 57,6 prosenttia miesten johtamia. Nämä prosenttiluvut eivät muuttuneet merkittävästi tarkastellessa erikseen biolääketieteellisiä sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisiä tutkimusprojekteja. Sen sijaan vuonna 2008 avustetuista kolmesta monitieteellisestä tutkimusprojektista kahdella oli naisjohtaja. Kaikista vuonna 2008 myönnettyistä tutkimusavustuksista naisten johtamiin tutkimusprojekteihin kohdistui 875 500 euroa ja miesten johtamiin 1 224 500 euroa. Jako ei kuitenkaan kerro tutkimusrahoituksen kohdistumisesta sukupuolittain kokonaisuutena, sillä miesten johtamissa projekteissa tutkimusavustus saattoi kohdistua naistutkijalle tai päin vastoin.

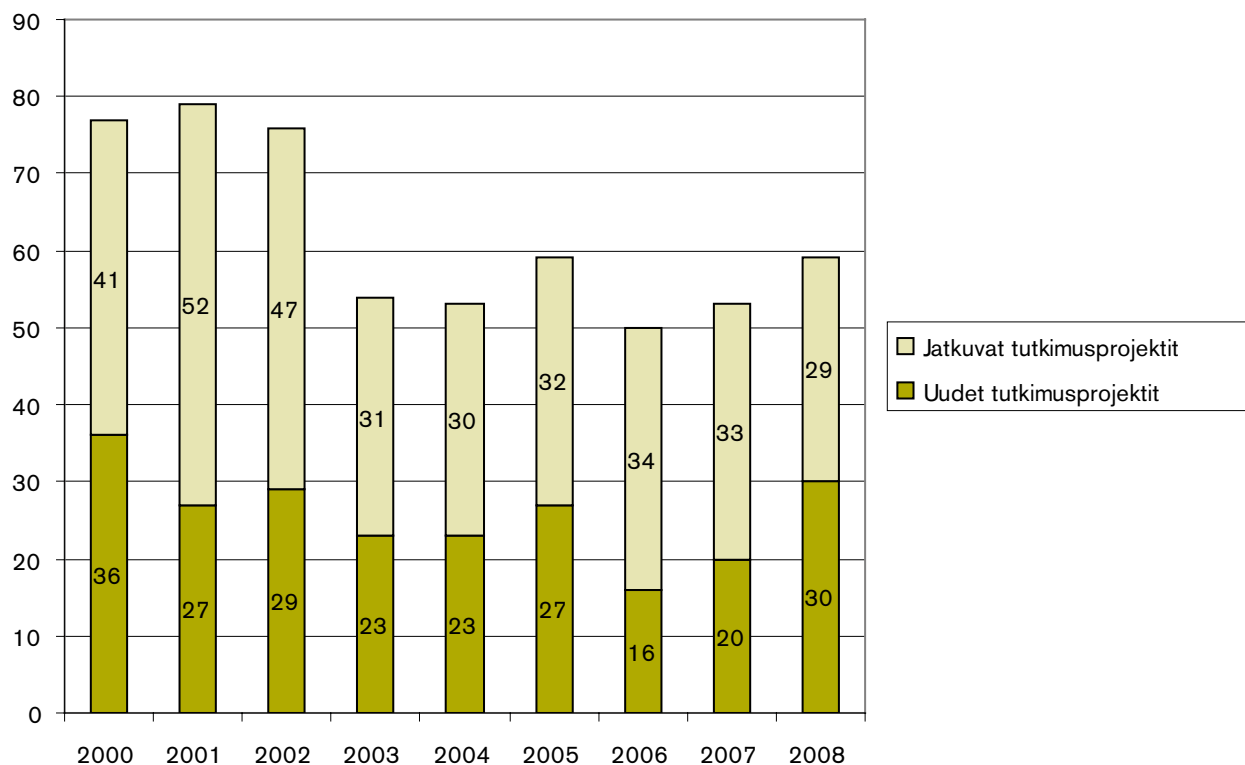
Vuonna 2008 opetusministeriö käynnisti yhteistyön Suomen Akatemian kanssa rahoitamalla Työn

Teema	Lkm	€	%
Lapset ja nuoret	7	209 000	10,0
Koululiikunta	5	153 000	7,3
Varusmiehet	2	48 000	2,3
Liikuntagerontologia	7	308 000	14,7
Liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden fysiologiset ja terveydelliset vaikutukset	24	963 000	45,9
Kilpa- ja huippu-urheilu, valmennus	5	190 000	9,0
Liikunnan yhteiskunnalliset ilmiöt	7	186 500	8,9
Liikuntahistoria	2	42 500	2,0
Yhteensä	59	2 100 000	100,0

Taulukko 47. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetyt valtionavustukset teemoittain vuonna 2008

Projektit	Haettu kpl	Haettu €	Myönnetty kpl	Myönnetty €	Myönnetty %
Biolääketieteelliset projektit	71	4 405 042	35	1 426 000	49,3
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteelliset projektit	39	1 460 228	21	607 000	53,8
Monitieteelliset projektit	6	268 407	3	67 000	50,0
Yhteensä	116	6 133 677	59	2 100 000	50,9

Taulukko 48. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuonna 2008

Kuvio 16. Avustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien määrät vuosina 2000–2008

ja hyvinvoinnin tulevaisuus (2008-2011) -tutkimusohjelmaa. Monitieteinen tutkimusohjelma kohdistuu työn, hyvinvoinnin ja terveyden välisien yhteyksien tutkimiseen.

Opetusministeriö tukee ohjelman kolmea hanketta, joissa tutkitaan työn ja sosioekonomisten olojen vaikutusta fyysiseen kuntoon eri elämänvaiheissa, varhaisen iän liikunnan merkitystä aikuisiän liikkumiseen sekä elintapojen muutoksen merkitystä raskaana olevien työkykyyn käsittelevään tutkimushankkeeseen. Tutkimusohjelman nelivuotinen kokonaisrahoitus on 9 miljoonaa euroa, joista opetusministeriön osuus on 770 000 euroa. Opetusministeriön vuoden 2008 rahoitusosuus ohjelmassa oli 132 311 euroa.

7.2 Liikuntatieteelliset yhteisöt

Liikuntatieteellisiä yhteisöjä ovat mm. liikuntalääketieteelliset keskuksset, liikuntatieteelliset tiedonvälitysyksiköt, Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU sekä muut pienet liikuntatieteelliset yhteisöt. Opetusministeriö myöntää liikuntatieteellisille yhteisöille vuosittain harkinnanvaraisia toiminta-avustuksia, joista päätettäessä arvioidaan hakijan toiminnan kattavuutta, tehokkuutta ja tarpeellisuutta. Opetusministeriö päättää avustuksista pyydettyään harkintansa mukaan lausunnon valtion liikuntaneuvoston liikuntatieteen jaostolta. Valtionavustuspäätöksiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

Liikuntatieteellisten yhteisöjen vuonna 2008 saamat valtionavustukset on esitetty taulukossa 49. Taulukon luvut sisältävät vain yhteisöjen saamat toiminta-avustukset, eikä muita mahdollisia erityisavustuksia. Liikuntatieteelliset yhteisöt saivat vuonna 2008 toiminta-avustuksia yhteensä 3 000 000 euroa. Suurin yksittäinen avustus, 900 000 euroa myönnettiin Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU:lle, jonka osuus kaikista liikuntatieteellisten yhteisöjen avustuksista oli noin 30 prosenttia. KIHU:n toimenkuvaan kuuluu keskeisesti kilpa- ja huippu-urheilua tukevan monitieteisen tutkimuksen tekeminen sekä soveltavan palvelutoiminnan harjoittaminen.

Opetusministeriö myöntää valtionavustuksia myös kuudelle liikuntalääketieteelliselle keskukselle, jotka (a) vastaavat koulutuksesta ja tiedonvälityksestä, kuten esimerkiksi erikoislääkärikoulutuksesta, (b) tekevät

liikunnan alan tutkimusta ja (3) tarjoavat lääkäri- ja testauspalveluita. Liikuntalääketieteelliset keskuksset saivat vuonna 2008 avustuksia yhteensä 1 588 500 euroa. Liikuntalääketieteellisten keskusten saamien valtionavustusten kehitys vuosina 1999–2008 on esitetty kuviossa 17. Indeksikorjaukset kuvioon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

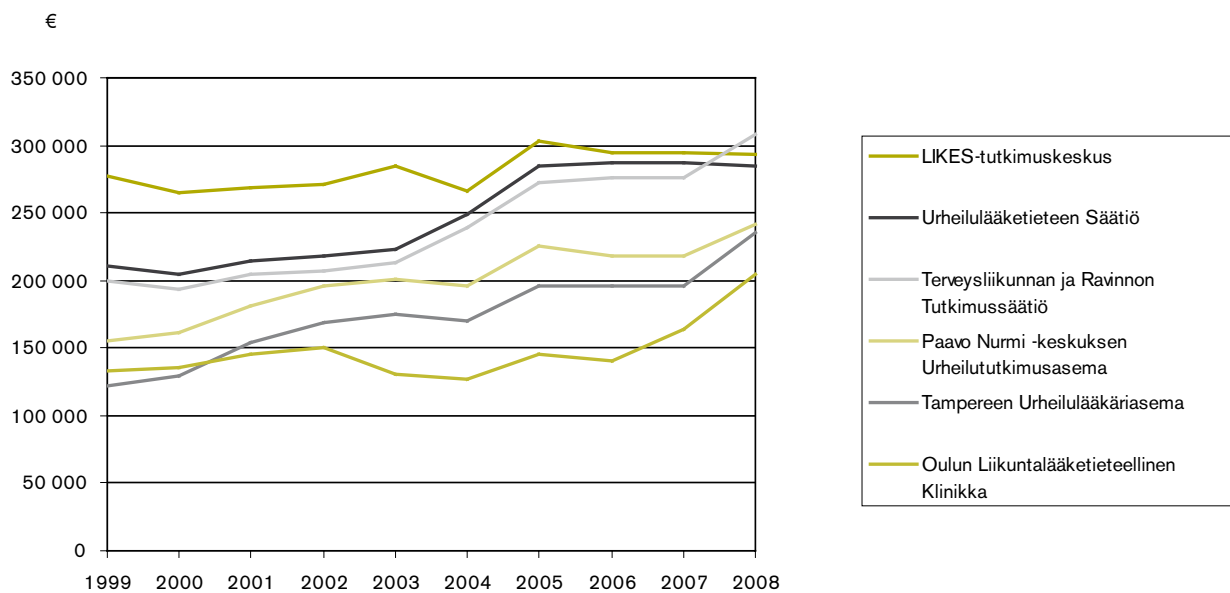
Liikuntalääketieteellisille keskuksille on menneinä vuosina myönnetty toiminta-avustusten lisäksi myös avustuksia liikuntalääketieteellisiin laitehankintoihin. Laiteavustusten myöntäminen ei kuitenkaan ole vuosittaista tai säännönmukaista. Edellisen kerran liikuntalääketieteen keskuksille myönnettiin laiteavustuksia vuonna 2007 yhteensä 372 000 euroa.

Liikuntatieteellisestä tiedonvälityksestä vastaavat Suomessa useat eri yksiköt. Liikuntatieteellisen Seuran (LTS ry) tehtäviin on perinteisesti kuulunut tieteellisen tiedon popularisointi ja sen saattaminen liikuntaelämän toimijoiden käyttöön. LTS ry tuottaa ja välittää tieteeseen perustuvia sisältöjä yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä eri kohderyhmille. Muita liikunnan tiedonvälitysyksiköitä ovat Suomen Urheilukirjaston tietopalvelu ja Suomen Urheiluarkisto Helsingissä, Jyväskylän yliopiston kirjaston tietopalvelu ja UKK-instituutin kirjasto Tampereella.

KIHU:n, liikuntalääketieteen keskusten ja Liikuntatieteellisen Seuran ohella liikuntatieteellisille yhteisöille tarkoitettua toiminta-avustusta sai vuonna 2008 myös neljä muuta yhteisöä: Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry, Suomen Urheilulääkäriyhdistys ry, Suomen Urheilupsykologien Yhdistys ry sekä Suomen Urheilufysioterapeutit ry. Liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettävien toiminta-avustusten lisäksi opetusministeriö myöntää valtion liikuntamäärärahoista vuosittain harkinnanvaraista valtionavustusta myös Suomen Urheilumuseosäätiön toimintaan. Vuonna 2008 tuo määräraha oli 235 000 euroa.

1. Liikuntalääketieteelliset yhteisöt	
LIKES-tutkimuskeskus	293 000
Urheilulääketieteen säätiö	285 000
Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiö	308 500
Paavo Nurmi -keskuksen Urheilututkimusasema	242 000
Tampereen Urheilulääkäriasema	235 000
Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö / Oulun liikuntalääketieteellinen klinikka	205 000
Yhteensä	1 568 500
% osuus yhteisöiden va:sta	52,3 %
2. Liikuntatieteelliset tiedonvälitysyksiköt	
Liikuntatieteellinen Seura ry	490 000
Yhteensä	490 000
% osuus yhteisöiden va:sta	16,3 %
3. Muut	
Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry	14 500
Suomen Urheilulääkäriyhdistys ry	12 000
Suomen Urheilupsykologinen Yhdistys ry	10 000
Suomen Urheilufysioterapeutit ry	5 000
Yhteensä	41 500
% osuus yhteisöiden va:sta	1,4 %
4. KIHU-tutkimuskeskus	
	900 000
% osuus yhteisöiden va:sta	30,0 %
Yhteensä	3 000 000

Taulukko 49. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2008

Kuvio 17. Liikuntalääketieteellisille yhteisöille osoitettujen valtionavustusten kehitys vuosina 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Lähteitä:

HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.

Kooste opetusministeriön tukemista liikuntatieteellisistä tutkimusprojekteista 2004–2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.

Tutkimus väestön liikuntakyvyn, liikuntahalun ja liikuntataitojen edistäjänä. Liikuntatutkimuksen suunta vuoteen 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2005:16. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.

Uusi suunta liikuntatutkimukseen. Opetusministeriön strategia liikuntatutkimuksen suuntaamiseksi ja hyödyntämiseksi. Opetusministeriön julkaisuja 2009:18. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.

Valtionavustuslaki 27.7.2001/688. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010688>.

8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

Suomi osallistuu liikunta-alan kansainväliseen toimintaan eri maiden kahdenvälisen ja monenkeskisen hallitusten yhteistyön sekä pohjoismaisen yhteistyön puitteissa. Keskeisintä kansainvälinen yhteistyö on Euroopan Unionin jäsenvaltioiden ja toimielinten kanssa. Pohjoismainen yhteistyö sekä EU-yhteistyö liikunnan ja urheilun alalla oli vuonna 2008 epävirallista. Muita liikunnan kannalta merkittäviä kansainvälisiä yhteistyöjärjestöjä ovat Euroopan Neuvosto, YK:n kasvatustiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä kansainvälinen antidopingtoimisto WADA.

Suomen tavoitteena on vaikuttaa kansainväliseen liikuntapolitiikkaan suomalaisen liikunnan ja urheilun kannalta merkittävien asioiden edistämiseksi. Kansainvälisen yhteistyön painoalueita ovat mm. lainsäädännön ja hallinnon kehittäminen, työllisyyden ja tasa-arvon edistäminen, antidopingtoiminta, yleisväkivallan torjunta sekä urheilijoiden asemaan liittyvät kysymykset. Opetusministeriö myöntää vuosittain valtionavustuksia liikunta-alan yhteisöiden kansainväliseen toimintaan sekä Suomessa järjestettäviin kansainvälisiin liikuntatieteellisiin kongresseihin.

8.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö

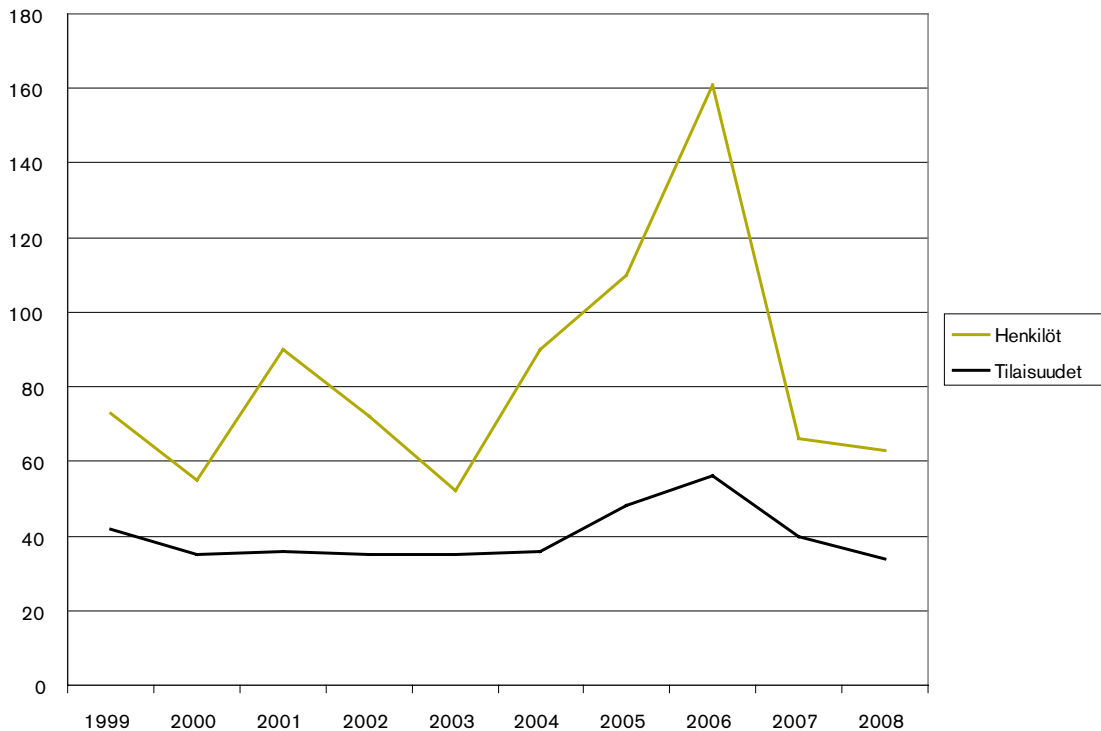
Suomen ja eri maiden kahdenvälinen yhteistyö perustuu kulttuurivaihtosopimuksiin tai muihin yhteistyöjärjestelyihin. Kulttuurivaihtosopimuksiin perustuvan

asiantuntijavaihdon tarkoituksena on tutustuttaa eri maiden liikuntakulttuuriin, tehdä suomalaista liikuntakulttuuria tunnetuksi sekä edistää liikunta-alan kansainvälistä yhteistyötä. Kahdenvälinen yhteistyö liikunnan alalla vuonna 2008 oli kuitenkin edellisvuosien tapaan vähäistä.

Monenkeskisessä yhteistyössä Suomi on mukana erityisesti Euroopan Neuvoston, YK:n kasvatustiede ja kulttuurijärjestö UNESCO:n ja Maailman antidopingtoimisto WADAn kautta. Vuonna 2008 monenkeskisen yhteistyön tilaisuuksia oli yhteensä 34 ja niihin Suomesta osallistui 67 henkilöä. Osallistujamäärä on säilynyt lähes edellisvuoden tasolla, mutta merkittävästi pienempänä kuin vuonna 2006, jonka jälkimmäiselle puoliskolle sijoittui Suomen EU-puheenjohtajuuskausi.

Kuviossa 18 on esitetty EU-yhteistyön ja monenkeskisen yhteistyön tilaisuuksien ja osallistujien lukumäärien kehitys vuosina 1999–2008. Esitys on suunnattava, koska kuvion perustana toimivia tunnuslukuja on tilastointivuotina tulkittu eri tavalla. Vuoden 2008 osalta kuviossa on huomioitu myös Suomessa järjestetyt kansainväliset tilaisuudet, joka poikkeaa joidenkin edellisten vuosien tilastointitavasta.

Pohjoismaiden ministerineuvoston rakenteissa liikunnalla ei ole virallista asemaa, mutta hallitustenvälinen yhteistyö on aktiivista. Yhteistyö perustuu vuonna 2008 uudistettuun urheiluministereiden julistukseen pohjoismaiden hallitusten yhteistyöstä urheilun alu-

Kuvio 18. EU- ja monenkeskisen yhteistyön kehitys vuosina 1999–2008

eella. Erityisesti pohjoismaita yhdistää liikunnan kansalaistoiminnan merkitys sekä valtion rooli sen edistäjänä. Vuonna 2008 pohjoismaisen yhteistyön puitteissa järjestettiin kaksi urheiluvirkamieskokousta sekä yksi liikuntapaikkakonferenssi, joissa osallistujia oli Suomesta yhteensä 10. Ensimmäinen urheiluvirkamieskokouksista järjestettiin helmikuussa Suomessa, Tampereella.

Euroopan Neuvoston liikuntapoliittisessa yhteistyössä keskeisiä teemoja ovat dopingin ja katsomoväkivallan vastainen toiminta. Suomi on liittynyt kahteen Euroopan Neuvoston yleissopimukseen, jotka ovat Dopingin vastainen yleissopimus sekä Eurooppalainen yleissopimus katsojien väkivallasta ja epäsovivasta käyttäytymisestä urheilutilaisuuksissa. Näitä yleissopimuksia tarkkailevien valvontaryhmien toimintaan Suomi osallistuu aktiivisesti. Urheiluministerien liikuntapoliittinen yhteistyö järjestetään osallistujamaiden erillissuorituksella toimivalla osittaisopimuksella (EPAS). Suomesta osallistui vuonna 2008 yhteensä 20 henkilöä yhteentoista Euroopan Neuvoston liikuntapoliittisen yhteistyön tilaisuuteen.

Suomi ottaa aktiivisesti osaa UNESCO:n antidopingyhteistyöhön. Kansainvälisen dopinginvastaisen

yleissopimuksen puitteissa Suomi osallistuu UNESCO:n kahden vuoden välein järjestämiin sopimusmaiden kokouksiin, joita ei kuitenkaan järjestetty vuonna 2008. Kansainvälisen antidopingtyön osalta Suomi on mukana myös WADAn sekä kehittyneiden antidopingmaiden International Antidoping Arrangement IADA-yhteistyön puitteissa järjestetyissä tilaisuuksissa. Vuonna 2008 näihin tapahtumiin osallistui yksi edustaja Suomesta.

Muita monenkeskisen yhteistyön tilaisuuksia vuoden 2008 aikana oli kuusi ja niihin osallistui Suomesta 13 henkilöä. Pekingin Olympialaisissa ja Paralympialaisissa Suomesta vieraili seitsemän opetusministeriön edustajaa.

8.2 Yhteistyö Euroopan Unionissa

Vuonna 2008 Euroopan komissio toimeenpani aktiivisesti EUn urheilun valkoisen kirjan Pierre de Coubertin -toimintasuunnitelmaa. Suomi osallistui toimeenpanoon viidessä komission alaisessa työryhmässä, joita olivat: (1) White Paper on Sport -työryhmä, (2) Sport & Health -työryhmä, (3) Sport & Economics -työryhmä, (4) Non-profit Sport Orga-

nisations -työryhmä sekä (5) Antidoping -työryhmä. Näistä Antidoping -työryhmän toiminta käynnistyi vuoden 2008 aikana.

Jäsenmaiden välisessä epävirallisessa yhteistyössä neuvoston puheenjohtajanaan 2008 toimineiden Slovenian ja Ranskan asialistalla painottuivat urheilun erityispiirrekeskustelu, vuoropuhelu urheiluliikkeen kanssa sekä nuorten urheilijoiden suojeleminen. Molemmat puheenjohtajamaat järjestivät sekä urheilun toimialajohtajien epäviralliset kokoukset että urheilusta vastaavien ministerien epäviralliset kokoukset. Ranska järjesti myös urheiluliikkeen edustajille suunnatun Eurooppalaisen urheiluforumin. Vuonna 2008 Suomesta osallistui yhteensä 18 henkilöä kahteentoista Euroopan Unionin urheiluyhteistyön tilaisuuteen.

Vuonna 2008 Suomi ratifoi Lissabonin sopimuksen, joka astui voimaan 1.12.2009. Lissabonin sopimuksen myötä Euroopan Unionin toimivalta laajenee myös liikunnan ja urheilun alalle.

8.3 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille ja muille kongresseille

Taulukossa 50 esitetään Suomessa järjestetyille tai järjestettäville kansainvälisille kongresseille myönnetty valtionavustukset vuosina 2003–2008. Indeksikorjaukset taulukkoon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Vuosi	Avustus	Indeksikorjatut avustukset	Tilaisuudet
2003	83 000	98 427	4
2004	89 800	103 785	5
2005	266 600	298 812	7
2006	350 000	381 081	13
2007	343 000	361 457	8
2008	152 500	152 500	7

Taulukko 50. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin 2003–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Vuonna 2008 Suomessa järjestettiin kolme opetusministeriön tukemaa kansainvälistä liikuntatieteellistä kongressia, joille myönnettiin samana vuonna valtionavustusta yhteensä 54 000 euroa. Tuettavia tapahtumia olivat Jyväskylän yliopiston järjestämä Teaching children motor skills - toinen kansainvälinen tieteellinen symposiumi, Liikuntatieteellisen Seuran järjestämä Federation International d'Education Physique -konferenssi sekä Suomen Fysiologiyhdistys ry:n Physical Activity & Health -symposiumi.

Lisäksi valtionavustusta vuoden 2008 määrärahoista myönnettiin myöhemmin järjestettävien kongressien valmistelutoimintaan. Lahden tiede- ja yrityspuisto Oy:lle myönnettiin 37 500 euroa vuonna 2009 järjestettävän Ikääntyminen ja liikunta -kongressin järjestelyitä varten ja Liikuntatieteellinen Seura ry:lle 20 000 euroa vuonna 2010 järjestettäviä Eurooppalaisia erityisliikunnan päiviä (EUCAPA) varten. Niin ikään Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiölle myönnettiin 30 000 euroa vuonna 2009 järjestettävää 20. kansainvälistä Puijo-symposiumia varten.

8.4 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliittoille, kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin ja hallinnollisiin kuluihin

Opetusministeriö myöntää vuosittain harkinnanvaraisia valtionavustuksia myös liikuntajärjestöjen ja -yhteisöiden kansainvälisen toiminnan menoihin, Suomessa toimivien kansainvälisten lajiliittojen toimintamenoihin sekä kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksista aiheutuviin hallinnollisiin kuluihin. Taulukossa 51 on esitetty näiden avustusten kokonaismäärä vuosina 2003–2008. Indeksikorjaukset taulukkoon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Vuosi	Avustus	Indeksikorjatut avustukset
2003	259 525	307 763
2004	317 460	366 900
2005	371 003	415 831
2006	298 268	324 755
2007	397 000	418 363
2008	377 500	377 500

Taulukko 51. Harkinnanvaraiset valtionavustukset liikuntajärjestöjen ja -yhteisöiden kansainväliseen toimintaan, hallintokuluihin sekä kansainvälisten liikuntajärjestöjen puheenjohtajuudesta aiheutuviin menoihin vuosina 2003–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100.

Toiminta- ja hallintokuluihin valtionavustuksia myönnettiin vuonna 2008 yhteensä 193 000 euroa. Suurin kansainvälisten järjestöjen toiminta-avustus, 60 000 euroa myönnettiin Suomen Salibandyliitolle Kansainvälisen Salibandyliiton toimintaan. Suomen Työväen Urheiluliitolle myönnettiin 40 000 euroa Kansainvälisen Työväen Urheiluliiton toimistokuluihin; European Association for Sport Management (EASM) sai vastaavasta syystä 30 000 euroa. Lisäksi valtionavustuksia myönnettiin Suomen Kuurojen Urheiluliitolle 15 000 euroa Kuurojen Pohjois- ja Baltianmaiden urheiluliiton (NBDSF) toimintaan, Suomen Voimisteluliitolle 18 000 euroa Kansainvälisen joukkuevoimisteluliitto IFAGG:n toimintaan sekä Suomen Kuntoliikuntaliitolle 30 000 euroa FISAF-järjestön toimintaan.

Puheenjohtajuudesta aiheutuviin menoihin valtionavustuksia myönnettiin yhteensä 59 500 euroa: Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle European Non-Governmental Sports Organisation ENGSO:n ja International Working Group on Women and Sport -verkoston puheenjohtajuuksiin liittyviin kuluihin yhteensä 47 500 euroa, sekä Koululiikuntaliitto ry:lle pohjoismaisten koululiikuntajärjestöjen puheenjohtajakaudesta aiheutuneisiin kuluihin 12 000 euroa.

Lisäksi vuonna 2008 myönnettiin muihin kansainvälistä yhteistyötä edistäviin tarkoituksiin valtionavustuksia yhteensä 125 000 euroa: Liikuntatieteelliselle seuralle Motion - Sport in Finland -lehden julkaisukustannuksiin 75 000 euroa, Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle EU-vaikuttamis- ja päätöksentekokou-

lutukseen 10 000 euroa sekä Suomen Voimisteluliitolle Kansainvälisen Voimisteluliiton FIG:n kongressin järjestämiseen 40 000 euroa.

Lähteitä:

- HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä.
- Heikkinen S. 2008. Pohjoismaiden yhteistyö liikunnan alalla. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 2.9.2008.
- Heikkinen S. 2008. EU-yhteistyö urheilun alalla. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Taustamuistio 10.7.2008.
- Nordgren U. 2008 Liikunnan kansainvälinen yhteistyö 2007. Lista toteutuneista tapahtumista 19.5.2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Opetusministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

9 Huippu-urheilu

Muun liikuntatoiminnan edistämisen ohella opetusministeriön tehtävänä on osaltaan edistää myös kilpa- ja huippu-urheilua sekä luoda sille menestymisen edellytyksiä. Huippu-urheilulla tässä tarkastelussa tarkoitetaan määrätietoista kansainväliseen menestykseen tähtäävää, eettisesti kestävästä yksilö- ja joukkueurheilua. Keskeisiä huippu-urheilun kehittämiskeinoja taas ovat (a) valmennuksen tehostaminen, (b) valmentajakoulutus, (c) urheilijoiden henkilökohtaiset tuet, (d) antidopingtoiminta sekä (e) huippu-urheilun koordinaatio. Valtio ei tue taloudellista voittoa tavoittelevaa ammattilaisurheilua.

Huippu-urheilun kehittämiseen liittyviä tehtäviä toteuttavat useat eri liikuntatoimijat. Suomen Olympiakomitea vastaa monista huippu-urheilun asiantuntija-, koordinaatio- ja edunvalvontatehtävistä. Vammaishuippu-urheilun osalta asiantuntija-, koordinaatio- ja edunvalvontatehtävät ovat keskittyneet Suomen Paralympiakomitealle. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus vastaa osaltaan alan soveltavasta tutkimus- ja kehitystyöstä sekä tutkimustiedon välityksestä. Suomen Antidopingtoimikunta puolestaan koordinoi antidopingtoimintaa ja toteuttaa dopingtestit. Antidopingtoimintaa tarkastellaan laajemmin luvussa 10.

Vuonna 2008 opetusministeriö myönsi valtionavustuksia huippu-urheilun edistämiseen yhteensä 8,8 miljoonaa euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna määrärahat kasvoivat noin puoli miljoonaa euroa,

huomioimatta indeksikorjausta. Merkittäviä kehittämisavustuksia myönnettiin etenkin joukkuepalloilun ja urheiluakatemiatoiminnan kehittämiseen.

Taulukossa 52 on esitetty opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät määrärahat ja niiden jakautuminen vuosina 1999–2008. Sarakkeissa esiintyvien järjestöjen osalta taulukkoon on kirjattu vain niiden saamat toiminta-avustukset. Suomen Olympiakomitealle ja Suomen Paralympiakomitealle myönnetty avustukset apurahaa saavien urheilijoiden henkilökohtaisille valmentajille sisältyvät kohtaan urheilijoiden ja valmentajien apurahat. Kuviossa 19 on esitetty huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 1999–2008. Sekä taulukon 52 että kuvion 19 indeksikorjaukset on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Joukkuepalloilun kehittämiseksi opetusministeriö myönsi vuonna 2008 yhteensä 330 000 euroa valtionavustuksia Suomen Olympiakomitealle ja Paralympiakomitealle jaettavaksi edelleen lajiliitoille, jotka sitoutuvat lajiensa mies- tai naisjoukkueiden pitkäjänteiseen, tavoitteelliseen ja ammattimaiseen kehittämissuunnitelmaan ja joiden joukkueilla arvioidaan olevan kansainvälisiä menestymismahdollisuuksia. Ennen vuotta 2008 opetusministeriö oli itse jakanut joukkuepalloilun kehittämismäärärahat suoraan lajiliitoille.

Urheiluakatemiatoiminnan kehittämiseksi opetusministeriö myönsi vuonna 2008 Suomen Olympia-

komitealle 117 000 euron määrärahan siirrettäväksi edelleen urheiluakatemioiden valtakunnallista koordinaointia ja arviointia toteuttaviin hankkeisiin. Urheiluakatemioiden ovat alueellisia yhteistyöverkostoja, joiden perustehtävänä on mahdollistaa siviiliuran rakentaminen huippu-urheiluvalmentautumisen rinnalla. Urheiluakatemioiden kautta tuetaan valmentautumisen, opiskelun ja muun elämän integrointia, sekä edistään laadukkaaseen valmentautumiseen ja urheilijan elämään liittyvien tukipalvelujen saatavuutta.

Lisäksi opetusministeriö myönsi avustuksia liikuntajärjestöjen ja -seurojen arvokilpailumatkoihin ja Suomessa järjestettävien kilpailutapahtumien järjestämiseen. Vuonna 2008 näihin tarkoituksiin käytettiin yhteensä 551 100 euroa.

Taulukossa 52 mainittujen huippu-urheilun avustuskohteiden lisäksi opetusministeriö on vuosittain myöntänyt valtionavustusta urheilijoiden ammatinedistämissäätiölle, 130 000 euroa vuonna 2008. Urheilijoiden ammatinedistämissäätiö tukee sekä aktiivisesti valmentautuvien että uransa jo päättäneiden urheilijoiden koulutusta apurahoin. Opetusministeriö myöntää myös Pro Urheilu -tunnustuspalkintoja suomalaisille urheilijoille tunnustuksena merkittävästä urheilu-urasta tai huomattavasta urheilusaavutuksesta. Vuonna 2008 tunnustuspalkintoina myönnettiin yhteensä 220 000 euroa. Ensimmäiset Pro Urheilu -palkinnot myönnettiin vuonna 2000, ja ne luotiin korvaamaan suunniteltua urheilijaeläkejärjestelmää.

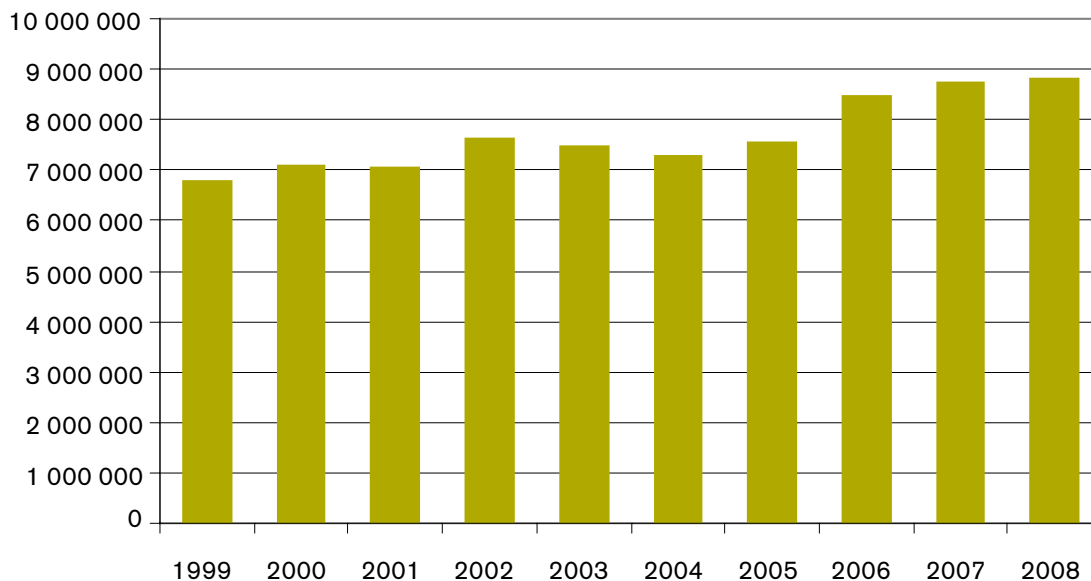
9.1 Urheilijoiden ja valmentajien apurahat

Opetusministeriö myöntää urheilijoille vuosittain valmennus- ja harjoitteluapurahoja, joilla pyritään turvaamaan urheilijan mahdollisuus täysipainoiseen harjoitteluun. Apurahat on tarkoitettu urheilijoille, jotka sitoutuvat pitkäjärjenteeseen ammattimaiseen valmentautumiseen ja joilla arvioidaan olevan menestymismahdollisuuksia tulevissa arvokilpailuissa. Apurahajärjestelmä luotiin alun perin vuonna 1996 Atlantan ja Naganon olympialaisiin valmistautumista varten, ja muutettiin nykyiseen muotoonsa opetusministeriön päätöksellä (6/011/1999) vuonna 1999.

Vuonna 2008 urheilijoiden valmennus- ja harjoitteluapurahoja myönnettiin yhteensä 942 000 euroa.

Vuosi	Olympia-komitea	Paralympia-komitea	Suomen Antidoping-toimikunta	Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	Urheiluakatemioiden	Joukkuepalloliito	Muut (Arvokilpailu- ja Euro-Cup-matkat, kisojen tappiontakuu)	Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU	Yhteensä	Yhteensä, indeksikorjattu
1999	2 522 819	269 100	565 111	504 564	0	0	538 201	740 027	5 139 822	6 773 037
2000	2 691 007	285 919	649 205	622 295	0	0	555 020	733 299	5 536 747	7 077 799
2001	2 758 282	336 376	649 205	622 295	0	0	555 020	770 301	5 691 480	7 045 642
2002	2 758 000	337 000	1 204 000	622 000	0	0	555 000	770 300	6 246 300	7 638 580
2003	2 758 000	363 000	1 204 000	622 000	0	0	555 000	789 900	6 291 900	7 461 378
2004	2 758 000	383 300	1 204 000	622 000	0	0	555 000	789 900	6 312 200	7 295 248
2005	2 758 000	483 000	1 350 000	757 000	0	0	555 000	833 900	6 736 900	7 550 897
2006	3 400 000	580 000	1 350 000	770 000	0	300 000	557 000	833 900	7 790 900	8 482 756
2007	3 658 000	635 000	1 400 000	860 000	0	330 000	559 300	860 000	8 302 300	8 749 061
2008	3 740 000	700 000	1 500 000	991 500	117 000	330 000	551 100	900 000	8 829 600	8 829 600

Taulukko 52. Opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät valtionavustukset vuosina 1999–2008 (€), indeksikorjattu JMHI 1995=100

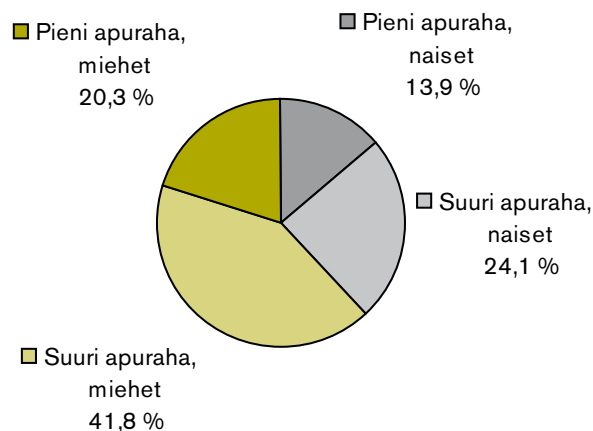
Kuvio 19. Huippu-urheilun valtionavustusten kehitys 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Suuret 15 000 euron apurahat myönnettiin kansainvälisellä huipulla oleville yksilöurheilijoille, joilta odotetaan mitaleita tulevissa arvokilpailuissa. Pienet 6 000 euron apurahat taas suunnattiin erityisesti lahjakkaille yksilölajien nuorille urheilijoille, jotka ovat jo kohtuullisesti menestyneet kansainvälisissä arvokilpailuissa ja jotka arvioidaan lähitulevaisuuden mitaliehdokkaiksi. Huomioon otetaan sekä naisten että miesten menestymismahdollisuudet lajeittain tavoitteena sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen huippu-urheilussa. Vuonna 2008 apuraha myönnettiin yhteensä 79 urheilijalle.

Kuviossa 20 on esitetty urheilija-apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2008. Suuria 15 000 euron apurahoja myönnettiin vuonna 2008 yhteensä 52 kappaletta, joista 19 naisurheilijoille ja 33 miesurheilijoille. Kesälajien urheilijoille näistä apurahoista meni 38 kappaletta (14 naisille ja 24 miehille) ja talvilajien urheilijoille 14 kappaletta (5 naisille ja 9 miehille). Pieniä 6 000 euron apurahoja vuonna 2008 myönnettiin 27 kappaletta, joista 11 naisurheilijoille ja 16 miesurheilijoille. Kesälajien urheilijoille pienistä apurahoista meni 11 kappaletta (4 naisille ja 7 miehille) ja talvilajien urheilijoille 16 kappaletta (7 naisille ja 9 miehille). Kaikista apurahan saaneista naisurheilijoita oli 38 prosenttia ja miesurheilijoita 62 prosent-

tia. Paralympiaurheilijoille apurahoja myönnettiin 14 kappaletta, joista suuria oli 9 ja pieniä 5 kappaletta.

Urheilijaapurahojen ohella opetusministeriö myöntää avustuksia Olympiakomitealle ja Paralympiakomitealle urheilija-apurahan saaneiden urheilijoiden henkilökohtaisten valmentajien tukemiseen. Vuonna 2008 Olympiakomitealle myönnettiin tähän tarkoitukseen 49 500 euroa; Paralympiakomitealle varattua 21 000 euron määrärahaa ei järjestö hakenut.

Kuvio 20. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2008.

Lähteitä:

HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Haukilahti, T. 2008. Pro Urheilu -tunnustuspalkintojen myöntäminen. Muistio 3.12.2008.

Opetusministeriö. Liikunnan verkkosivut.. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Tolonen, H. 2008. Joukkuepalloluprojektin toteuttamiseen myönnettävän valtionavustuksen edelleen siirtämisen periaatteet. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 11.6.2008.

Tolonen H. 2008. Urheiluakatemioiden valtakunnalliseen koordinointiin ja arviointiin myönnettävien valtionavustusten edelleen siirtämisen periaatteet. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 2.6.2008.

Tolonen H. 2008. Valtion valmennus- ja harjoitteluapurahojen myöntäminen vuodelle 2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 8.1.2008.

Urheiluakatemat. 2008. Suomen Olympiakomitean verkkosivut. Saatavilla: http://www.noc.fi/huippu-urheilu/opinto-ja_uraohjaus/urheilijoiden_opiskelumahdollisu/urheiluakatemat/

10 Antidopingtoiminta

Dopingilla tarkoitetaan urheilijan suorituskyvyn parantamista elimistölle vierain keinoin, esimerkiksi käyttämällä kemiallisia aineita tai muita lääketieteellisiä menetelmiä. Dopingiksi luokiteltavat dopingrikkomukset taas on lueteltu antidopingsäännöstössä. Dopingin vastaista työtä, antidopingtoimintaa on tyyppillisesti lähestytty lähinnä huippu-urheilun näkökulmasta. Viime vuosina huoli järjestäytyneen urheilun ulkopuolisesta dopingista on kuitenkin terävöittänyt valtion suhtautumista aiheeseen ja dopingin vastaisia toimenpiteitä on alettu suunnata uudella tavalla.

Antidopingtoiminnan edistämisestä ja tukemisesta Suomessa vastaa opetusministeriö. Se tukee, seuraa ja auttaa kehittämään antidopingtyötä sekä vaikuttaa liikuntajärjestöjen antidopingtoiminnan kehittämiseen pitämällä dopingin vastaista työtä yhtenä valtionapuperusteena. Valtionhallinnon muista toimijoista antidopingtoiminnassa ovat mukana myös sosiaali- ja terveysministeriö sekä oikeusministeriö, joista ensimmäisen vastuulla on dopingin vastaiseen toimintaan liittyen lääkelain säädöstyö ja jälkimmäisen vastuulla rikoslain kehittäminen.

Antidopingtoimintaa koordinoi Suomen Antidopingtoimikunta (ADT ry), joka myös vastaa urheilijoiden testauksesta ja valvonnasta. Dopingvalvonnan tarkoituksena on estää urheilijoiden terveydelle vaarallisten ja suorituskykyä parantavien aineiden tai menetelmien käyttö, turvata urheilijoiden oikeus puh-

taaseen kilpailuun sekä puolustaa urheilun oikeudenmukaisuutta.

Suomi osallistuu aktiivisesti antidopingtoiminnan kansainväliseen yhteistyöhön. Kansainvälisellä toiminnalla pyritään yhtenäistämään eri maiden ja organisaatioiden sääntöjä ja käytäntöjä, kehittämään dopingtestauksen laatua sekä edistämään koulutusta ja viestintää. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat YK:n kasvatustiede ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä Euroopan Neuvosto, joiden dopingin vastaiset hallitustenväliset yleissopimukset Suomi on allekirjoittanut. Suomi osallistuu myös Euroopan Unionissa ja Pohjoismaissa tehtävään antidopingyhteistyöhön, kehittyneiden antidopingmaiden International Antidoping Arrangement -yhteistyöhön (IADA) sekä Maailman antidopingtoimiston (WADA) kautta tehtävään yhteistyöhön.

10.1 Valtionavustukset antidopingtoimintaan

Vuonna 2008 opetusministeriö myönsi Suomen Antidopingtoimikunnalle 1,5 miljoonan euron toiminta-avustuksen käytettäväksi antidopingtoimintaan. Erityisavustuksina Antidopingtoimikunnalle myönnettiin lisäksi 134 000 euroa muihin antidopingtoimintaa edistäviin hankkeisiin. Antidopingtoimintaan myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina

1999–2008 on esitetty taulukossa 53 ja kuviossa 21. Indeksikorjaukset sekä taulukkoon 53 että kuvioon 21 on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

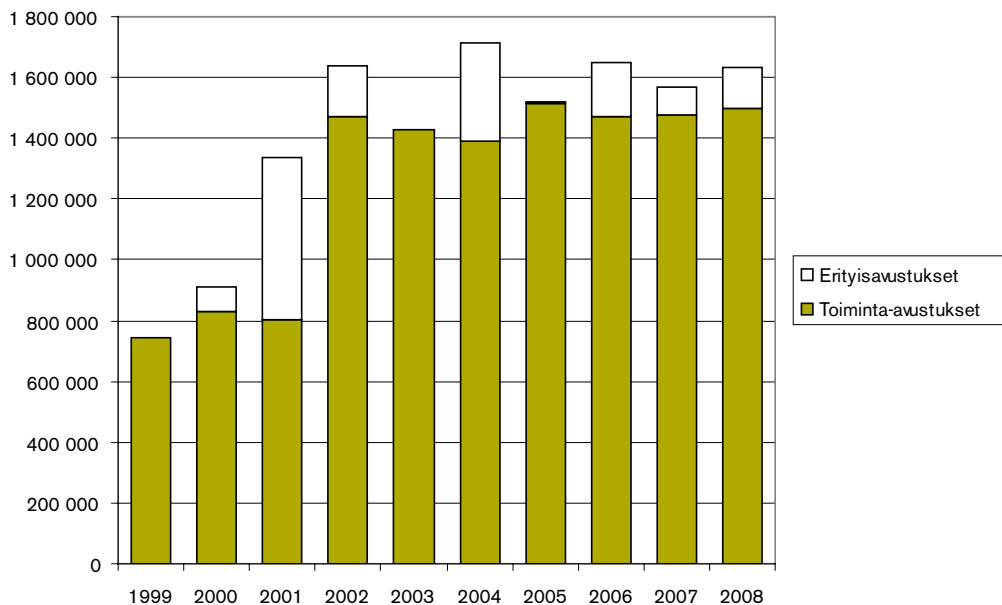
Antidopingtoimikunnalle myönnetty vuosittainen toiminta-avustus on indeksikorjattunakin kaksinkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Toiminta-avustuksen lisäksi Antidopingtoimikunta on vuosittain saanut erityisavustuksia mm. testauslaitteiden hankintoihin, tiedotustyöhön sekä erilaisiin antidopingtoimintaa edistäviin projekteihin, kuten urheilijoiden antidopingpassi -hankkeeseen.

Vuosi	Toiminta-avustukset	Toiminta-avustukset, indeksikorjattu	Erytis-avustukset	Erytisavustukset, indeksikorjattu	Yhteensä, indeksikorjattu
1999	565 111	744 680	0	0	744 680
2000	649 205	829 900	63 912	81 701	911 601
2001	649 205	803 670	428 879	530 922	1 334 591
2002	1 204 000	1 472 368	135 000	165 091	1 637 459
2003	1 204 000	1 427 788	0	0	1 427 788
2004	1 204 000	1 391 508	278 700	322 104	1 713 612
2005	1 350 000	1 513 116	8 000	8 967	1 522 083
2006	1 350 000	1 469 884	164 700	179 326	1 649 210
2007	1 400 000	1 475 336	90 000	94 843	1 570 179
2008	1 500 000	1 500 000	134 000	134 000	1 634 000

* Vuosina 1990-2001 Liikuntalääketieteen ja testaus toiminnan edistämisyhdistys LIITE ry, vuodesta 2002 Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry.

Taulukko 53. Antidopingtoimintaan myönnetty määrärahat vuosina 1999–2008, ideksikorjattu JMHI 1995=100

Kuvio 21. Antidopingtoimintaan* myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 1999-2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

10.2 Järjestäytyneen urheilun ulkopuolinen doping

Suomessa arvioidaan olevan yli 10 000 dopingaineiden käyttäjää. Olemassa olevan tutkimustiedon perusteella dopingaineiden käyttö järjestäytyneen urheilun ulkopuolella näyttää jo kasvavana yhteiskunnallisena ja kansanterveyteen vaikuttavana ilmiönä. Ns. kuntoilijadopingiin on yhdistetty esteettisiä ja fyysisen suorituskyvyn kasvattamiseen viittaavia motiiveja, mutta myös muuta ongelmakäyttäytymistä, kuten muiden päihde- ja lääkeaineiden käyttöä. Ongelmaa on todettu esiintyvän muun muassa kuntosaliympäristössä, rikollispiireissä ja vankiloissa. Tutkimustietoa ilmiön laajuudesta, käyttäjien motiiveista ja aineiden käytön terveydellisistä vaikutuksista on riittämättömästi.

Vuonna 2008 opetusministeriö käynnisti toimenpiteitä järjestäytyneen urheilun ulkopuolisen dopingin käytön ehkäisemiseksi. Ilmiön kansanterveydellisen ulottuvuuden korostuessa opetusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriö käynnistivät yhteisen poikkihallinnollisen Kuntoilijoiden antidopingohjelma -hankkeen, johon molemmat osapuolet osoittivat 60 000 euron erityisavustukset. Vuoden 2008 aikana tehtiin myös päätös yhteisrahoitteisen, lääketieteelliseen ja päihdevalistukselliseen osaamiseen perustuvan terveysneuvontapalvelun perustamisesta muiden Pohjoismaiden tapaan.

Poikkihallinnollisen Kuntoilijoiden antidopingohjelman lisäksi opetusministeriö käynnisti vuoden 2008 aikana tutkimusyhteistyötä Nuorisotutkimusverkoston kautta. Tutkimusyhteistyön tarkoituksena on selvittää, kuinka laaja ilmiö dopingin käyttö on suomalaisessa liikuntakulttuurissa ja sen reunoilla, sekä millaisin motiivein aineita käytetään.

Niin ikään opetusministeriö koordinoi viranomaisyhteistyötä dopingaineiden käytön ehkäisemiseksi. Viranomaisyhteistyön tavoitteena on muun muassa käydä keskustelua aiheeseen liittyvän lainsäädännön ajantasaisuudesta. Suurin osa toimenpiteistä käynnistyi vuoden 2009 puolella.

Lähteitä:

HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä. Opetusministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>. Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.antidoping.fi>

11 Terveyttä edistävä liikunta

Keskeinen liikunnan edistämisen tavoite on väestön toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin parantaminen. Vuonna 2008 valtion liikuntamäärärahoista osoitettiin yhteensä 2 150 000 euroa terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen. Summasta 1 600 000 euroa ohjattiin Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelmaan (KKI) ja 550 000 euroa Terveysliikunnan ohjelmaan. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 1999–2008 on esitetty kuviossa 22. Indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Terveyttä edistävän liikunnan kehittämisen perustana toimii poikkihallinnollinen yhteistyö. Opetusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinoja koordinoi valtioneuvoston periaatepäätökseen perustuva monialainen terveyttä edistävän liikunnan neuvottelukunta, jonka toinen kolmivuotiskausi päättyi kesällä 2008. Neuvottelukunta antaa lausuntoja ja tekee esityksiä terveyttä edistävään liikuntaan liittyvästä rahoituksesta ja erilaisista hankkeista. Olosuhteita terveyttä edistävälle liikunnalle luovat osaltaan myös liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä Metsähallitus. Myös liikuntajärjestöt, sosiaali- ja terveysalan järjestöt, kunnat sekä Raha-automaattiyhdistys ovat keskeisiä toi-

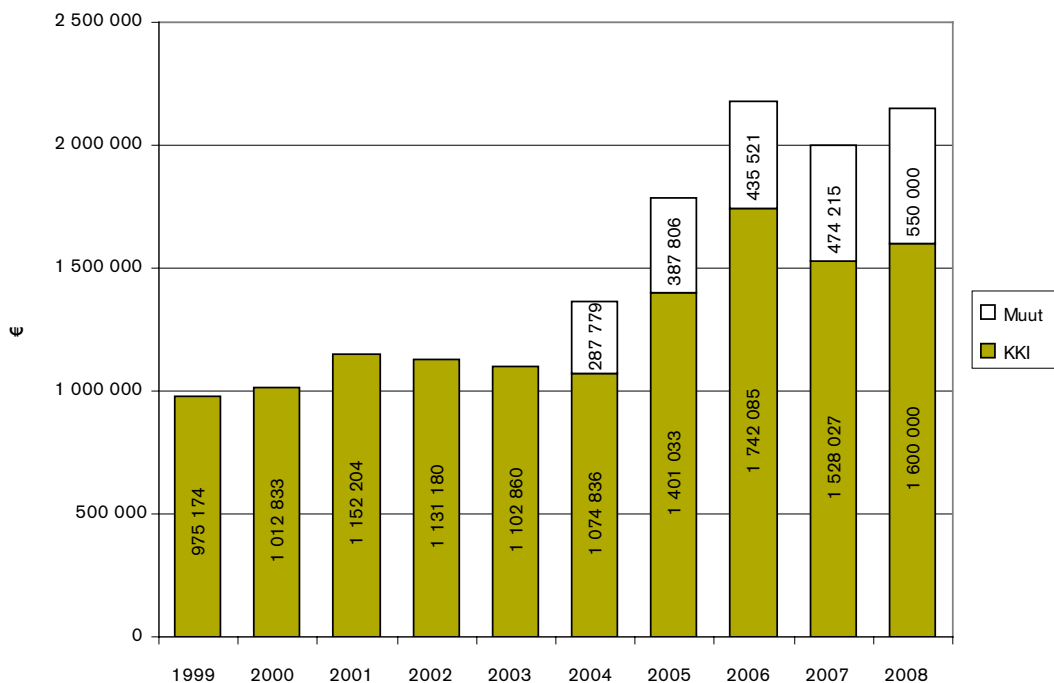
mijoita terveyttä edistävän liikunnan kehittämisessä ja järjestämisessä.

Kunnossa kaiken ikää -ohjelma on valtakunnallinen opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama toimintaohjelma, jossa mukana ovat niin ikään liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö sekä Metsähallitus. Ohjelman toteuttamisesta vastaa Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES, mutta paikallisella tasolla toimintaa toteuttavat mm. kuntien liikunta- ja terveystoimet, työnantajat, työterveyshuolto, liikuntaseurat sekä muut järjestöt. KKI-ohjelman tavoitteena on (1) yli 40-vuotiaiden kannustaminen säännöllisen liikunnan pariin, (2) työikäisten sekä ikääntyneiden terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen liikunnan avulla sekä (3) helposti lähestyttävien pysyvien liikuntapalvelujen luominen aikuisten lähipiiriin eri puolille Suomea. Vuonna 2008 erityistä huomiota on kiinnitetty huonokuntoisiin ja ylipainoisiin miehiin, urheiluseurojen terveyttä edistävään palvelukonseptiin sekä poikkihallinnollisen yhteistyön kehittämiseen. Meneillään on KKI-ohjelman kolmas viisivuotiskausi (2005–2009). Hankeavustuksia KKI-ohjelman puitteissa myönnettiin kyseisenä vuonna yhteensä 638 500 euroa. Avustushakemuksia tehtiin yhteensä 322 kappaletta, joista 185 sai myönteisen avustuspäätöksen. KKI-hankkeiden hakemus-

määrät ja myönteiset päätökset hanketyypeittäin on esitetty taulukossa 54.

Poikkihallinnollisella terveyttä edistävän liikunnan ohjelmalla pyritään liikunnallisten elintapojen edistämiseen ihmisten terveyden ja toimintakyvyn parantamiseksi. Vuonna 2008 terveysliikunnan ohjelman puitteissa myönnettiin 550 000 euroa hankeavustuksia yhteensä 26 hankkeelle. Myönnettyt hankeavustukset vaihtelivat 8 000-48 000 euron välillä. Taulukossa 55 esitetään hakijatyypeittäin terveysliikunnan -ohjel-

man hankeavustuksia hakeneiden ja saaneiden lukumäärät sekä myönnettyt avustussummat vuonna 2008. Taulukossa 56 puolestaan esitetään terveysliikunnan ohjelman puitteissa avustusta saaneet hankkeet teemoittain vuonna 2008. Teemoittaisessa tarkastelussa poikkihallinnolliset sekä laji- ja järjestötoiminnan kehittämiseen tähtäävät hankkeet erosivat muista siinä, että ne olivat tyypillisesti yleisiä ja useita kohderyhmiä palvelevia.

Kuvio 22. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnetty määrärahat 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Hanketyyppi	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €
Pienyhteisöhankeet	105	47	97 000
Paikallishankkeet	153	90	202 300
Suuret kaupungit	9	8	63 000
Aluehankeet	27	22	217 900
Tukihankeet	28	18	58 300
Muut hankeet	0	0	0
Olosuhdehankeet	0	0	0
Yhteensä	322	185	638 500

Taulukko 54. Kunnossa Kaiken Ikää -projektin hankkeet vuonna 2008.

Hakija	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €
Kunta	12	11	242 000
Erytysliikuntajärjestö	5	1	20 000
Valtakunnallinen liikuntajärjestö	4	3	83 000
Alueellinen liikuntajärjestö	1	1	18 000
Lajiliitto	2	2	25 000
Muu järjestö tai säätiö	9	8	162 000
Liikuntatieteellinen yhteisö	1	0	0
Yhteensä	34	26	550 000

Taulukko 55. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet hakijoittain vuonna 2008.

Teema	Lkm	€	%
Poikkihallinnolliset, kuntarajat ylittävät	6	172 000	31,3
Poikkihallinnolliset, paikalliset	5	78 000	14,2
Lapset ja nuoret	8	117 000	21,3
Ikääntyvät	2	25 000	4,5
Erytysliikuntapainotteiset	3	95 000	17,3
Laji- ja järjestötoiminnan kehittäminen	2	63 000	11,5
Yhteensä	26	550 000	100,0

Taulukko 56. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet teemoittain vuonna 2008.

Lähteitä:

HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.

Haukilahti T. 2008. Terveyttä edistävän liikunnan hankkeet 2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 15.1.2008.

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö.

Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman hakujen 1/2008 ja 2/2008 yhteenvedot.

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö.

Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman verkkosivut.

Saatavilla: <http://www.kki.likes.fi>.

Opetusministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla:

<http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Sosiaali- ja terveysministeriö. Verkkosivut. Saatavilla:

<http://www.stm.fi>.

Valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän liikunnan ja ravinnon kehittämislinjoista 2008.

Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2008:10.

12 Lasten ja nuorten liikunta

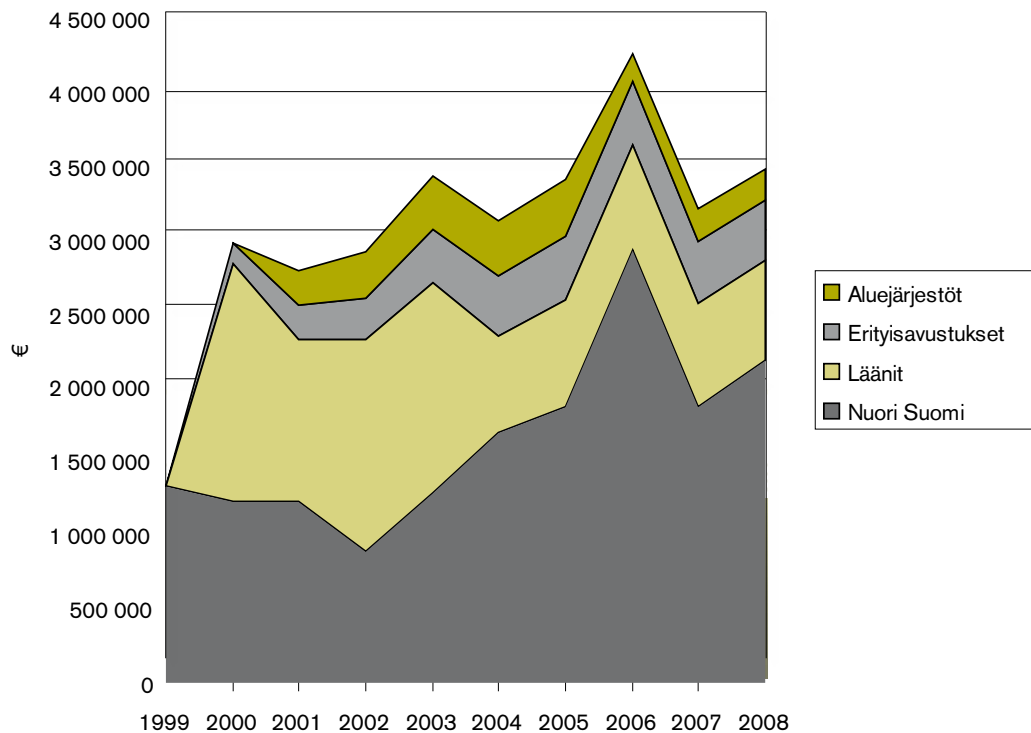
Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen varataan vuosittain oma määrärahasa valtion liikuntabudjetista. Määrärahalla rahoitetaan mm. vuonna 1999 alkunsa saanutta lasten ja nuorten liikuntaohjelmaa, joka on jo edennyt vuosina 2008–2011 toteutettavaan kolmanteen vaiheeseensa.

Lasten ja nuorten liikuntaohjelma toteuttaa hallitusohjelman linjausta, jonka mukaisesti liikuntapolitiikalla edistetään väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä elämänkaaren eri vaiheissa. Liikuntaohjelman kolmannen vaiheen tavoitteena on (a) jatkaa ja syventää ohjelman toteuttamista, (b) saada uusia kuntakoordinoituja kuntien ja kansalaistoimijoiden yhteishankkeita erityisesti kasvukeskuksiin sekä (c) löytää toimintamalleja, joissa eri toimijat voisivat entistä paremmin tehdä poikkihallinnollista yhteistyötä erityisesti koulutuksen, nuorisotyön ja liikunnan välillä. Ohjelman sisällöllisiä painopisteitä ovat seura-toiminnan laadun kehittäminen, koulupäivän aikana tapahtuva liikunta sekä varhaiskasvatus ja päivähoito.

Vuonna 2008 lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen kohdistettiin valtion liikuntamäärärahoista yhteen-

sä 3 469 000 euroa. Tästä määrärahasta 669 000 euroa osoitettiin lääninhallituksille edelleen jaettavaksi ilta-päivätoiminnan laadulliseen kehittämiseen, 3–9 -luokkalaisten välittömästi koulupäivän jälkeisen toiminnan kehittämiseen sekä paikalliseen pilotointiin. Liikunnan aluejärjestöille määrärahasta osoitettiin 200 000 euroa lasten ja nuorten liikunnan aluekehittäjien työhön. Muihin lasten ja nuorten liikuntaohjelman hankkeisiin kohdennettiin yhteensä 2 600 000 euroa. Kuviossa 23 on esitetty lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnettyt valtionavustukset vuosina 1999–2008. Indeksikorjaukset kuvioon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen osoitetuista määrärahoista 2 182 000 euroa myönnettiin Nuori Suomi ry:lle, joka koordinoi ja toimii vastuullisena toteuttajana liikunnan seuraohjelmassa. Nuori Suomi ry:n valtionavustuksesta seuratoiminnan kehittämiseen osoitettiin 1 300 000 euroa, josta 450 000 euroa edelleen jaettavaksi paikallisiin kehittämishankkeisiin. Lasten ja nuorten päivähoito- ja koulupäiväliikunnan kehittämistyöhön sekä Lisää liikettä koulu-

Kuvio 23. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnetyt avustukset vuosina 1999–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

päivään -yhteishankkeeseen Nuori Suomi ry:n valtionavustuksesta kohdennettiin 550 000 euroa. Lisäksi lasten ja nuorten liikunnan paikalliseen ja kaksikieliseen toteuttamiseen sekä avoimen liikunnan kehittämiseen järjestölle myönnetystä valtionavustuksesta kohdennettiin loput 332 000 euroa.

Nuori Suomi ry:n valtionavustuksen lisäksi opetusministeriö myönsi vuonna 2008 yhteensä 213 000 euroa erityisavustuksia liikuntajärjestöille valtakunnallisiin, alueellisiin sekä paikallisiin lasten ja nuorten liikunnan kehittämishankkeisiin. Avustettuja hankkeita oli yhteensä 12 kappaletta, ja niille myönnetyt avustukset vaihtelivat 6 000–44 000 euron välillä. Näiden kehittämisavustusten lisäksi opetusministeriö myönsi lasten ja nuorten liikunnan toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten avustukset Heinolan kaupungille sen koordinoiman Liikunta Pienestä Pitäen -laatukäsikirjan laatimiseen sekä Liikunnan ja kansanterveyden edistämistätiölle lasten ja nuorten liikuntaohjelman seurannan ja arvioinnin toteuttamiseksi.

Lähteitä:

- HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä. Liikuntaa kaikille lapsille kehityshanke. Verkkosivut. Saatavilla: <http://kl.sporttisaitti.com>.
- Nuori Suomi ry. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.nuorisuomi.fi>.
- Opetusministeriö. Liikunta-sivut verkossa. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Tolonen H. 2005. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämisavustukset sekä lasten ja nuorten liikuntaohjelmaan liittyvät avustukset. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Muistio 28.2.2008..
- Valtion talousarvioesitys 2008. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2007. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2008/he_2008.html.

13 Erityisliikunta

Erityisliikunta on tarkoitettu henkilöille, joiden on vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan vamman, sairauden, muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteensa vuoksi. Erityisryhmien liikunta tai soveltava liikunta on enimmäkseen tavallista terveyttä tai toimintakykyä edistävää liikuntaa, mutta myös erityisryhmien huippu-urheilu lasketaan mukaan erityisliikuntaan. Arvioiden mukaan yli miljoona suomalaista kuuluu liikunnan erityisryhmiin korkean iän, sairauden tai vamman vuoksi. Osa heistä käyttää yleisiä liikuntapalveluja, osa tarvitsee kohderyhmän tarpeet huomioivaa erityisliikuntaa, jossa vaaditaan soveltamista ja erityisosaamista. Nykyisin ohjatussa erityisliikunnassa arvioidaan olevan mukana lähes 250 000 henkilöä.

Erityisryhmille soveltuvaa liikuntatoimintaa järjestävät etenkin kunnat, erityisryhmien liikuntajärjestöt, sosiaali- ja terveydenhuollon laitokset sekä koulut. Myös lajiliitot ja urheiluseurat osallistuvat erityisliikunnan järjestämiseen tekemällä yhteistyötä em. toimijoiden kanssa. Keskeinen tekijä erityisryhmien liikuntaa järjestettäessä on liikuntatilojen ja liikuntaympäristöjen esteettömyys, missä kunnilla on keskeinen rooli. Kuntien velvollisuus luoda edellytyksiä

erityisliikunnalle on sisällytetty myös liikuntalakiin (1054/1998), jonka mukaan ”kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät”. Suomen kunnissa työskentelee tällä hetkellä noin 90 nimettyä erityisliikunnan ohjaajaa. Kunnille osoitetun kyselyn tulosten perusteella vuonna 2006 kunnissa tehtiin erityisliikunnanohjaaja-nimikkeellä keskimäärin 1,91 henkilötyövuotta 100 000 asukasta kohden. Esitetty luku on kuitenkin vain suuntaa antava, sillä kaikki kunnat eivät kyselyyn vastanneet.

Liikuntalaissa säädetysti valtion liikuntaneuvostolla on erityisliikunnan jaosto. Jaosto toimii liikunnan asiantuntijaelimenä vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja ikääntyneiden liikuntaan liittyvissä kysymyksissä. Erityisliikunnan jaoston tehtävänä on tehdä esityksiä, aloitteita ja kehittämisselvityksiä erityisliikunnan alalta, antaa erityisliikuntaan liittyviä lausuntoja, järjestää koulutustilaisuuksia alan yhteisöjen kanssa sekä vastata koulutuksen yhteensovittamisesta, osallistua alan kansainväliseen yhteistyöhön, toimia tiedonvälit-

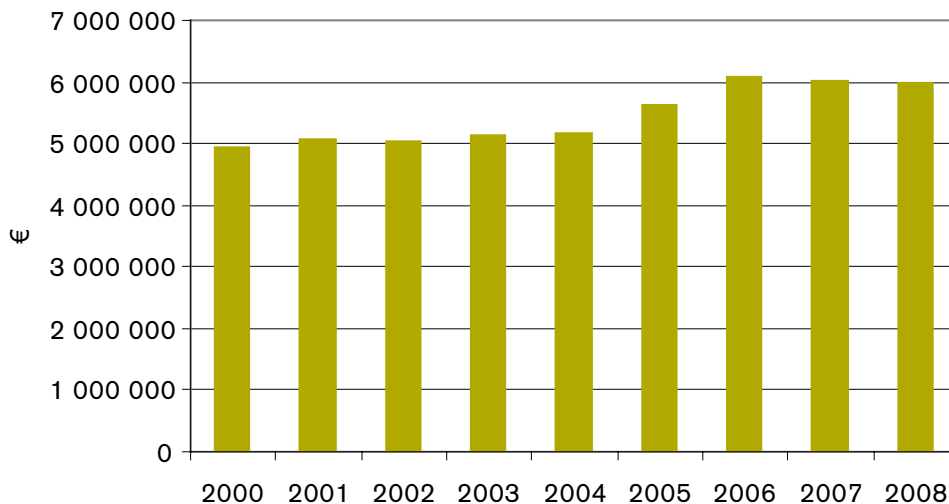
täjänä eri hallintokuntien ja alan toimijoiden välillä sekä edistää erityisliikuntaa kunnissa, järjestöissä ja laitoksissa.

Erityisliikunnalla ei ole valtion liikuntabudjetissa omaa momenttia, vaan sen määrärahoja sisältyy useisiin tilijaottelun kohtiin. Määrärahoja erityisliikunnalle ohjautuu mm. kuntien liikuntatoimen valtionosuuksien, terveyttä edistävän liikunnan ja lasten ja nuorten liikunnan kehittämisrahojen sekä liikuntajärjestöjen, liikuntatieteellisen tutkimuksen ja liikunnan koulutuskeskusten avustusten kautta. Erityisliikunnan kokonaismäärärahat vuonna 2008 olivat noin 6,0 miljoonaa euroa, mikä on 300 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Kuviossa 25 on esitetty erityisliikunnalle myönnetyn kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2008. Indeksikorjaukset kuvioon on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Kuntien liikuntatoimen valtionosuuksista erityisliikuntaan kohdistettiin vuonna 2008 noin 2 miljoonaa euroa. Tästä puolet kului erityisliikunnanohjaajien palkkoihin ja puolet ohjattuun erityisliikuntatoimintaan. Esitetty summa on kuitenkin arvio, ja perustuu kunnille osoitetun vuoden 2005 tilannetta selvittäneen kyselyn tuloksiin. (Ala-Vähälä 2006). Uusi raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta valmistunee vuoden 2009 loppuun mennessä.

Valtakunnallisten erityisliikuntajärjestöjen osuus erityisliikunnan kokonaismäärärahoista vuonna 2008 oli n. 3 miljoonaa euroa, mikä sisältää sekä Paralympiakomitean että 14 muun erityisliikuntajärjestön toiminta-avustukset, vammaisurheilijoiden apurahat sekä erilaisiin hankkeisiin tarkoitetut erityisavustukset. Tämän lisäksi lajiliittojen toteuttama erityisliikunta huomioidaan korottavana tekijänä niiden toiminta-avustuksia tarkistettaessa. Liikunta- ja erityisliikuntajärjestöjen valtionavustuksia käsitellään tarkemmin luvussa 6. Valtionavustuksia erityisliikunnan hankkeisiin myönnettiin myös useille kunnille ja muille järjestöille.

Vuonna 2008 erityisliikuntaan liittyviin tutkimushankkeisiin myönnettiin valtionavustusta n. 500 000 euroa, mikä on 100 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Tuettuja tutkimushankkeita oli 10, Muihin kohteisiin, kuten erityisliikunnan julkaisuihin, kansainväliseen yhteistyöhön, hallintoon ja kehittämishankkeisiin käytettiin yhteensä 500 000 euroa. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimusavustukset ja muut rahoituskohteet vuosina 2003–2008 on esitetty taulukossa 57. Taulukon indeksikorjaukset on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Kuvio 24. Erityisliikunnan kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Hakija	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Erytysliikuntajärjestöt	2 348 024	2 427 049	2 600 318	2 830 888	2 950 673	3 000 000
Erytysliikunnan tutkimus	355 761	369 836	448 331	598 842	421 525	500 000
Muut kohteet	237 174	231 148	336 248	489 961	526 906	500 000
Yhteensä	2 940 959	3 028 033	3 384 897	3 919 691	3 899 103	4 000 000

Taulukko 57. Erytysliikunnan järjestöavustukset, tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2003–2008, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Lähteitä:

Ala-Vähälä T. Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2005. Opetusministeriön julkaisuja 2006:12. Helsinki: Opetusministeriö.

HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Koivumäki K. Erytysliikunnan kokonaisrahoitus. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistiot 2003–2008.

Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstöresurssit vuonna 2006. Opetusministeriön julkaisuja 2008:14. Helsinki: Opetusministeriö.

Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>.

Opetusministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Lähteet

- Ala-Vähälä T. Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2005. Opetusministeriön julkaisuja 2006:12. Helsinki: Opetusministeriö.
- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutetusta opetuksesta 2008.
- Arpajaislaki 23.11.2001/1047. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011047>.
- Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805. Saatavilla <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980805>.
- Avustusesitykset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 1999–2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori. Saatavilla: <http://www.netra.fi>
- HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä..
- Haukilahti T. 2008. Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset 2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 24.1.2008.
- Haukilahti, T. 2008. Pro Urheilu -tunnustuspalkintojen myöntäminen. Muistio 3.12.2008.
- Haukilahti T. 2008. Terveyttä edistävän liikunnan hankkeet 2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 15.1.2008.
- Haukilahti T. 2008. Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntäminen lukuun ottamatta lajiliittoja vuonna 2008 ja eräiden hakemusten hylkääminen. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 17.1.2008.
- Heikkinen S. 2008. EU-yhteistyö urheilun alalla. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Taustamuistio 10.7.2008.
- Heikkinen S. 2008. Pohjoismainen yhteistyö liikunnan alalla. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 2.9.2008.
- Kansallinen liikuntatutkimus 2005–2006 Vapaaehtoistyö. SLU:n julkaisusarja 6/06. Helsinki: Suomen Liikunta ja Urheilu.
- Koivumäki K. Erityisliikunnan kokonaisrahoitus. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistiot 2003–2008.
- Kooste opetusministeriön tukemista liikuntatieteellisistä tutkimusprojekteista 2004–2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstöresurssit vuonna 2006. Opetusministeriön julkaisuja 2008:14. Helsinki: Opetusministeriö.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21.8.1998/635. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980635>.
- Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011054>.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>.
- Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman hakujen 1/2008 ja 2/2008 yhteenvedot.
- Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman verkkosivut. Saatavilla: <http://www.kki.likes.fi>.
- Liikuntaa kaikille lapsille kehityshanke. Verkkosivut. Saatavilla: <http://kl.sporttisaitti.com>.
- Liikunta-asetus 18.12.1998/1055. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981055>.
- Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2008.

- Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>.
- Liikuntatoimi tilastojen valossa. Perustilastot vuodelta 2007. Opetusministeriön julkaisuja 2009:6. Opetusministeriö.
- Nordgren U. 2008 Liikunnan kansainvälinen yhteistyö 2007. Lista toteutuneista tapahtumista 19.5.2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Nuori Suomi ry. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.nuorisuomi.fi>.
- Opetusministeriö. Liikunnan verkkosivut. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>
- Opetusministeriö. Linjaukset ja rahoitus. Veikkausvoittovarot. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoytus/veikkausvoittovarot/?lang=fi
- Oravainen T. 2008. Liikunnan koulutuskeskusten kokeilu- ja kehittämishankkeiden valtionavustukset vuonna 2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Perustelumuistio 2008.
- Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.antidoping.fi>
- Tilastokeskus 2008. Kuntien talous ja toiminta 1998-2007. Julkinen talous 2008. Helsinki.
- Tilastokeskus 2008. Julkisten menojen hintaindeksi. Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/jmhi/>.
- Tilastokeskus 2008. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/rki/>.
- Tolonen H. 2005. Lasten ja nuorten liikuntaohjelma ja koululaisten iltapäivätoiminta. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Muistio 1.4.2005.
- Tolonen, H. 2008. Joukkuepalloluprojektin toteuttamiseen myönnettävän valtionavustuksen edelleen siirtämisen periaatteet. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 11.6.2008.
- Tolonen H. 2008. Urheiluakatemioiden valtakunnalliseen koordinointiin ja arviointiin myönnettävien valtionavustusten edelleen siirtämisen periaatteet. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 2.6.2008.
- Tolonen H. 2008. Valtion valmennus- ja harjoitteluapurahojen myöntäminen vuodelle 2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 8.1.2008.
- Tolonen H. 2008. Vuoden 2008 valtakunnallisten liikunnan lajiliittojen avustusvalmistelun esittelymuistio. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 17.1.2008.
- Tutkimus väestön liikuntakyvyn, liikuntahalun ja liikuntataitojen edistäjänä. Liikuntatutkimuksen suunta vuoteen 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2005:16. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto
- Urheiluakatemioiden. 2008. Suomen Olympiakomitean verkkosivut. Saatavilla: http://www.noc.fi/huippu-urheilu/opinto-ja_uraohjaus/urheilijoiden_opiskelumahdollisu/urheiluakatemioiden/
- Uusi suunta liikuntatutkimukseen. Opetusministeriön strategia liikuntatutkimuksen suuntaamiseksi ja hyödyntämiseksi. Opetusministeriön julkaisuja 2009:18. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutetusta opetuksesta 2008.
- Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen yleisavustuksiin liittyvät ehdot ja rajoitukset. Opetusministeriö 2002. Valtionavustuslaki 27.7.2001/688. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010688>.
- Valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän liikunnan ja ravinnon kehittämissälinjoista 2008. Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2008:10.
- Valtion liikuntaneuvosto 2008. Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirja. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Valtion talousarvioesitys 2008. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2008. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2008/he_2008.html.
- Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2008. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.
- Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2009. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.
- Virtala M. 2007. Opetusministeriön rahoitus kuntien liikuntatoimintaan vuosina 2000–2006. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 12.2.2007.
- Virtala M. 2007. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien opiskelijavuorokausien ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien määrääminen vuodelle 2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Perustelumuistio 18.10.2006.

Opetusministeriön julkaisuja -sarjassa vuonna 2010 ilmestyneet

- 1 Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia - ehdotus toimintaohjelmaksi 2010–2014

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Julkaisumyynti / Bokförsäljning:

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet
PL 4 / PB 4 (Vuorikatu 3 / Berggatan 3)
00014 Helsingin yliopisto
puhelin / telefon (09) 7010 2363
faksi / fax (09) 7010 2374
books@yopaino.helsinki.fi
www.yliopistopaino.helsinki.fi

ISBN 978-952-485-847-2 (nid./hft.)
ISBN 978-952-485-848-9 (PDF)
ISSN 1458-8110 (painettu/print)
ISSN: 1797-9501 (PDF/Online)